

సంపుటము-II
సమావేశము-XXIX
నంబరు. 3

వెల : రూ. 10-00
27 నవంబరు, 2017
సోమవారము
హివళంబి నామ సం.
మార్గశిర శు. 9

ఆంధ్రప్రదేశ్ శాసన పరిషత్ కార్యకలాపాలు
**ANDHRA PRADESH
LEGISLATIVE COUNCIL DEBATES**

అధికార నివేదిక
OFFICIAL REPORT

విషయ నూచిక

క్రమ సంఖ్య	విషయం	పేజీ నం.
1.	సభా కార్యక్రమం - వాయిదా తీర్మానాలు	01-01
2.	ప్రశ్నోత్తరాలు	01-32
3.	సభా కార్యక్రమం - ప్రత్యేక ప్రస్తావనలు	32-33
4.	సభా కార్యక్రమం-అర్జీ సమర్పణ	34-34
5.	సభా సమక్షంలో ఉంచబడిన పత్రం : మానవ వనరుల అభివృద్ధి శాఖ మంత్రి శ్రీ గంటా శ్రీనివాసరావు, 05.09.2017 తేదీనాటి ఉన్నత విద్య (ఇసి) శాఖ జి.ఓ.ఎం.ఎస్. నం.54లో జారీ చేసిన నోటిఫికేషన్ ప్రతి, 2008 ఆంధ్రప్రదేశ్ రాజీవ్ గాంధీ సాంకేతిక విజ్ఞాన విశ్వవిద్యాలయ చట్టం (2008 సంవత్సరపు చట్టం నం.18) లోని నియమం 10 క్రింద ఆవశ్యకమైన విధంగా ప్రతి సమర్పణ.	34-34
6.	సభా కార్యక్రమం - ప్రకటన	34-35
7.	వ్యవసాయ మరియు అనుబంధరంగంపై లఘు చర్చ	35-66
8.	సభా కార్యక్రమం - తీర్మానం (కడప జిల్లా ఫాతిమా వైద్య కళాశాల 2015-16 బ్యాచ్ విద్యార్థుల అంశం)	67-71

ఆంధ్రప్రదేశ్ శాసన పరిషత్తు

ప్రధాన అధికారులు

చైర్మన్	:	శ్రీ ఎన్.ఎం.డి. ఫరూక్
డెప్యూటీ చైర్మన్	:	శ్రీ రెడ్డి సుబ్రహ్మణ్యం
ఉపాధ్యక్షుల పేర్ల పట్టిక	:	శ్రీమతి పమిడి శమంతకమణి శ్రీ వాకాటి నారాయణ రెడ్డి శ్రీ బొడ్డు నాగేశ్వర రావు
కార్యదర్శి (ఇన్‌చార్జ్)	:	శ్రీ ఎమ్. విజయరాజు
ఉప కార్యదర్శులు	:	శ్రీ కె. సత్యనారాయణరావు శ్రీ పి. బాలకృష్ణమాచార్యులు
సహాయ కార్యదర్శులు	:	శ్రీ పి.వి. సుబ్బారెడ్డి శ్రీ కె. రాజ్ కుమార్ శ్రీమతి ఆర్. వసంతారాణి డా. వై. కామేశ్వరి శ్రీ ఇ. సంజీవరావు శ్రీ కె. వెంకటేశ్వరరావు శ్రీ డి. జగన్మోహన్ రావు శ్రీ బి. ప్రభాకర్ రావు
చీఫ్ రిపోర్టర్	:	శ్రీ ఆర్. శ్రీనివాసరావు

*****

ఆంధ్రప్రదేశ్ శాసన పరిషత్

సోమవారం, 27వ తేది, నవంబరు, 2017

(నభ ఉదయం 10.00 గంటలకు నమావేశమైనది)

(గౌరవ అధ్యక్షులు అధ్యక్ష స్థానం వహించారు)

-----

1. వాయిదా తీర్మానాలు:

మిస్టర్ చైర్మన్: శ్రీయండువల్లి శ్రీనివాసులు రెడ్డి గారు నిరుద్యోగసమస్య మీద మరియు రాష్ట్రంలోని మిర్చినారు రైతుల గురించి శ్రీ బొడ్డు నాగేశ్వరరావు ఇచ్చిన రెండు వాయిదా తీర్మానాలు.. తిరస్కరించడమైనది. **Now Question hour.**

శ్రీ యండువల్లి శ్రీనివాసులు రెడ్డి (పట్టభద్రుల నియోజక వర్గం - చిత్తూరు, ప్రకాశం, నెల్లూరు): (మైకు లేకుండా) వాయిదా తీర్మానాలు రెండూ చాలా ముఖ్యమైనవి సార్. ప్రతిరోజూపాపాయిదా తీర్మానాలు తిరస్కరించడం మమ్మల్ని అవమానించినట్లు ఉంటోంది సార్.

(ఈ సందర్భంలో సభ్యులు శ్రీ యండువల్లి శ్రీనివాసులు రెడ్డి, శ్రీ బొడ్డు నాగేశ్వరరావు, శ్రీ రాము సూర్యారావు మరియు శ్రీ కత్తి నర్సింహారెడ్డి గార్లు తమ స్థానం వద్ద నిలబడ్డారు)

2. ప్రశ్నోత్తరాలు:

MR. CHAIRMAN: Question Nos. 9709 and 9909 are postponed. **Now Question No.9774.**

శ్రీ బొడ్డు నాగేశ్వరరావు (పట్టభద్రుల నియోజక వర్గం - కృష్ణా, గుంటూరు): (మైకు లేకుండా) అధ్యక్షా, ప్రభుత్వం ఇస్తామన్న నష్టపరిహారం రైతులకు అందక ముగ్గురు రైతులు ఆత్మహత్యాయత్నం చేశారు. విజయవాడ జనరల్ హాస్పిటల్ లో చికిత్స పొందుతున్నారు సార్.

మిస్టర్ చైర్మన్: బొడ్డు నాగేశ్వరరావు గారు, నర్సింహారెడ్డి గారు, సూర్యారావు గారూ, కొంచెం కోవరేట్ చేయండి. మిర్చి రైతుల గురించి వ్యవసాయంపై లఘుచర్చ ఉన్నది, అప్పుడు మాట్లాడండి.

శ్రీ యండవల్లి శ్రీనివాసులు రెడ్డి: (మైకు లేకుండా) రైతు సమస్యలు, నిరుద్యోగం రెండూ కూడా చాలా ముఖ్యమైన అంశాలు సార్.

(ఈ సందర్భంలో సభ్యులు శ్రీ యండవల్లి శ్రీనివాసులు రెడ్డి, కత్తి నర్సింహారెడ్డి, బొడ్డు నాగేశ్వరరావు మరియు రాము సూర్యారావు గార్లు తమ స్థానం విడిచి వెల్ వద్దకు వచ్చారు.)

శ్రీ బొడ్డు నాగేశ్వరరావు: ఇచ్చిన వాయిదా తీర్మానాలన్నీ తిరస్కరిస్తున్నప్పుడు అసలు వాయిదా తీర్మానాలు ఇవ్వడం మానేస్తే మంచిది కదా సార్!

శ్రీ యండవల్లి శ్రీనివాసులు రెడ్డి: వాయిదా తీర్మానాల అజెండా ఎత్తేస్తే పోతుంది సార్. మేము ఇచ్చే వాయిదా తీర్మానాలు చాలా న్యాయమైనవి మరియు ప్రభుత్వానికి ఎటువంటి ఇబ్బందిలేని వాయిదా తీర్మానాలు ఇచ్చినప్పటికీ కూడా తిరస్కరిస్తే ఎలా సార్?

శ్రీ బొడ్డు నాగేశ్వరరావు: రైతులు ఆత్మహత్యలు చేసుకుని చనిపోయినా సరే మనం మాత్రం సభలో చర్చించకూడదా సార్! ప్రభుత్వం ఇస్తున్న ఆదేశాలు సదరు కంపెనీలు పాటించకపోయినా సరే సభలో చర్చించే అవకాశం లేదంటారు. అంతేకదా సార్!

శ్రీ యండవల్లి శ్రీనివాసులు రెడ్డి: నిరుద్యోగులు లక్షా రిరవేల పోస్టుల నోటిఫికేషన్ కోసం ఎదురు చూస్తున్నారు సార్. మన సభలో రెండు ప్రధానమైన అంశాలను చర్చించకుండా ఎందుకు తిరస్కరిస్తున్నారు సార్. దయచేసి చర్చకు అవకాశం ఇవ్వండి సార్. న్యాయంగా ఆలోచించి న్యాయం చేయండి.

(ఈ సందర్భంలో సభ్యులు శ్రీ యండవల్లి శ్రీనివాసులు రెడ్డి, కత్తి నర్సింహారెడ్డి, బొడ్డు నాగేశ్వరరావు మరియు రాము సూర్యారావు గార్లు తిరిగి తమ తమ స్థానాలకు వెళ్లారు)

Mr. Chairman : Now, Question hour.

రహదారి ప్రమాదాలు

ప్రశ్న నెం. 9774(73)

సర్వశ్రీ దేవసాని చిన్న గోవింద రెడ్డి, పిల్లి సుభాష్ చంద్ర బోస్, శ్రీమతి పి.శమంతకమణి, ఎం.ఎల్.సి.లు, గౌరవసీయులైన రవాణా శాఖ మంత్రిగారు దయచేసి ఈ క్రింది సమాచారం తెలియజేస్తారా;

అ) రోడ్డు ప్రమాదాలు పెరుగుతున్న విషయం వాస్తవమేనా;

ఆ) అయితే, రాష్ట్రంలో గత సంవత్సరం కాలంలో జరిగిన ప్రమాదాల సంఖ్య ఎంత;

ఇ) ప్రమాదాలను నివారించడానికి తీసుకున్న చర్య ఏమిటి?

గౌరవనీయులైన రవాణా శాఖ మంత్రి (శ్రీ కె. అచ్చెన్నాయుడు):

అ) లేదండీ, 2016వ సంవత్సరం (సెప్టెంబరు వరకు)తో పోల్చినప్పుడు 2017 (సెప్టెంబరు వరకు)లో రోడ్డు ప్రమాదాలు 4.74 శాతం మేరకు తగ్గాయి. వాటిలో మరణించిన వారి సంఖ్య 4.73 శాతం మేరకు, గాయపడినవారి సంఖ్య 8.37 శాతం మేరకు తగ్గాయి.

ఆ) 2016 సంవత్సర కాలంలో 23,725 ప్రమాదాలు జరిగాయి.

ఇ) గౌరవ ముఖ్యమంత్రిగారు ప్రతి నెలా 4వ మంగళవారం రహదారి భద్రత స్థితిని సమీక్షిస్తున్నారు. జిల్లా రహదారి భద్రతా కమిటీలను క్రియాశీలకం చేసి, జిల్లాస్థాయిలో రహదారి భద్రతా స్థితిని సమీక్షించి, సముచిత చర్యలను తీసుకోవటానికి జిల్లా కలెక్టర్ అధ్యక్షతన ప్రతినెలా సమావేశమవుతున్నది.

అమలు, గాయాల సంరక్షణ, చైతన్యం కలిగించడం, ఇంజనీరింగ్ అంశాలతో కూడిన పలు చర్యలను ప్రభుత్వం తీసుకుంటున్నది. వీటి ఉమ్మడి చర్యలు ఇప్పుడే సానుకూల ఫలితాలను సూచిస్తున్నాయి.

శ్రీమతి పి. శమంతకమణి (శాసనసభ- నియోజకవర్గం): అధ్యక్షా, ఉదయాన్నే నిద్ర లేవగానే దినపత్రికలు, టి.విలు చూడగానే రోడ్డు ప్రమాదాలు జరిగిన వార్తలే కనిపిస్తున్నాయి. ప్రమాదాలు జరగని రోజే లేదు. ఆ వార్తలేని వార్తాపత్రికే ఉండదు. ప్రాణం ఖరీదు క్షణకాలం ఉంటుందనేందుకు రోడ్డు ప్రమాదాలు ఒక ఉదాహరణ. జాతీయ రహదారును నాలుగు లేన్లుగా వేయడం జరిగింది. మామూలుగా సిటీలలో, గ్రామాలలో ఈ రోడ్డు ప్రమాదాలు బాగా ఎక్కువయ్యాయి. రోడ్డు సీఫ్టీ అనేది లేదు. ఉదాహరణకు నేషనల్ హైవే నాలుగు లేన్లు అన్నారు, మధ్యలో డివైడర్ పెట్టారు. అన్నీ ఉన్నాయి గానీ అల్లుడి నోట్లో శని అన్నట్లు జెవీటీయు వైస్ ఛాన్సలర్ గారు రోడ్డు ప్రమాదంలో మరణించారు, రాజకీయంగా చూస్తే శ్రీ కె. ఎర్రన్నాయుడు గారు, లాల్ జాన్ బాషాగారు, సిసినటుడు హరికృష్ణ గారి పెద్దబ్బాయి కూడా రోడ్డు ప్రమాదంలోనే మరణించారు. ప్రాణాలు కోల్పోవడం వలన ఆయా కుటుంబాలు ఎంత దీనస్థితికి దిగజారాయో అందరికీ తెలిసిన విషయమే. నేను తెలియజేసేది ఏమంటే నేషనల్ హైవేల మీద టోల్ వసూలు చేస్తున్నారు. ఈ టోల్ వేస్ రుసుము వసూలు చేయడమే కానీ రోడ్డు సీఫ్టీ గురించి ఏమాత్రం పట్టించుకోవడం లేదు. ముఖ్యంగా కర్నూలు నుండి హైదరాబాదుకు వెళ్లే సరికి 'U' turns దగ్గర దాదాపు 10 మీటర్ల నుండి 20 మీటర్ల వరకు జీబ్రా వైట్ లైన్స్ వేయడం జరుగుతోంది. ప్రతీ 'U' turn దగ్గర పసుపురంగు లైటు వెలుగుతూ ఉంటుంది. దానివలన రాత్రివూట ప్రయాణం చేసే ప్రయాణికులందరికీ కూడా ఆ వాహనాలు నడిపే డ్రైవర్లకు ఇక్కడ 'U' turn ఉంది, ఓపెన్ స్టేజ్ ఉంది, ప్రక్కరోడ్డు నుండి కూడా వాహనాలు రావడానికి అవకాశం ఉంటుంది అనే ఇండికేషన్స్ కనిపిస్తాయి. అదే కర్నూలు దాటగానే కర్నూలు నుండి బెంగళూరు వరకూ చూస్తే ఒక్కచోట కూడా పసుపురంగు లైటుగాని, జీబ్రా క్రాసింగ్ వైట్ లైన్స్ కాని లేవు. ముఖ్యంగా రాత్రివూట ప్రయాణించేటప్పుడు డివైడర్ అనేది స్పష్టంగా కనిపించాలి. అలా కనిపించనందువల్లే వాహనాలు డివైడర్ కు ఢీ కొట్టుకుని చాలా ప్రమాదాలు జరుగుతున్నాయి. నేనేమంటున్నానంటే రెడ్ కలర్ స్టికర్స్ ప్రతిమూడు అడుగులకు ఒకటి వేస్తే రాత్రివూట అది

మెరవడం వలన డివైడర్స్ ఉన్నాయనే విషయం తెలుస్తుంది. మరొకటిమంటే, డివైడర్స్ చాలా వెడల్పుగా పెట్టడం వలన అక్కడ గడ్డి నడుముల ఎత్తు వరకు పెరుగుతోంది. అక్కడ క్లీనింగ్, పెయింటింగ్ గురించి ఏ ఒక్కరూ శ్రద్ధ తీసుకోవడం లేదు. ఇది చాలావరకు అందరికీ తెలిసిన విషయమే. ఆ గడ్డి తినేందుకు ఆవులు రోడ్డు మీదకు వస్తున్నందున వెళ్లే వాహనాలకు అడ్డుగా వస్తున్నాయి. చాలా ప్రమాదకరమైన పరిస్థితి వస్తోంది. దీనిగురించి ప్రభుత్వం ఎందుకు చర్య తీసుకోవడం లేదు? ఈ డివైడర్ల వలన ఎంతమంది ప్రాణాలు కోల్పోతున్నారో ఒక్కసారి ఆలోచన చేయాల్సిందిగా మీ ద్వారా మంత్రిగారిని కోరుతున్నాను.

శ్రీ గాలి ముద్దుకృష్ణమ నాయుడు (స్థానికసంస్థలు-చిత్తూరు): అధ్యక్షా, రోడ్డు ప్రమాదాలు ఎక్కువైన మాట వాస్తవమే. స్పీడ్ గా వెళ్లే వాహనాలు రావడం, రోడ్లు నున్నగా వేయడం, పశువులు, ట్రాక్టర్లు, మోటార్ బైక్ లు ఎక్కడవడితే అక్కడ రోడ్డు క్రాస్ చేయడం వలన ప్రమాదాలు ఎక్కువగా జరుగుతున్నాయి. బైక్ నడిపేవారిని హెల్మెట్స్ ధరించడం లేదని భయపెట్టేందుకు మినిమం రూ.100/- చూలు చేయాలి కానీ, రూ.1000/- నుండి రూ.2000/- వరకూ పోలీసులు ఇష్టారాజ్యంగా విధిస్తున్నారు. దీనివలన ప్రజలకు ఇబ్బంది కలుగుతోంది.

ఉ.10.10

అధ్యక్షా, మమ్మల్ని ఎస్సై పట్టుకున్నారు, విడిపించమని మాకు రోజులా తివేళల్లో నిద్రపోకుండా ఫోన్లు వస్తూ ఉంటాయి. దానివల్ల మేము కూడా ఇబ్బంది పడుతున్నాము. గతంలో కోళ్లు బస్సుకింద పడినా కూడా బస్సు అడ్డం పగులకొట్టేవారు. ఇప్పుడు వ్యక్తులు డ్రింకింగ్ చేసి, సెల్ ఫోన్ లో మాట్లాడుతూ డ్రైవింగ్ చేస్తున్నారు, ప్రాణాలు పోగొట్టుకుంటున్నారు. వారి ప్రాణాలు వారు కాపాడుకోవాలి. మన దేశ జనాభా తక్కువగా ఏమీ లేదు. బ్రహ్మాండంగా ఉన్నారు. ఇది అమెరికా కాదు. జనాభాను నియంత్రించాల్సిన అవసరం లేదు. కానీ వారిని ఎడ్యుకేట్ చేయాలి, ఆ బాధ్యత ప్రభుత్వానిదే. అయితే, వారు చనిపోవడానికి మాత్రం ప్రభుత్వం కారణం కాదు. కనుక అందరికీ పెనాల్టీలు వేయడం, ఇబ్బంది పెట్టడం తగ్గిన మంచిదని నాకు అనిపిస్తోంది. రెండోది డివైడర్లు ఎక్కడవడితే అక్కడ పెడుతున్నారు. ప్రభుత్వం అనుమతులు లేకుండా కొంతమంది సొంతంగా డివైడర్లు పెడుతున్నారు. అందువల్ల కొన్ని ఇబ్బందులు తలెత్తుతున్నాయి. చిత్తూరు జిల్లా కర్ణాటకకు, తమిళనాడుకు బోర్డర్ ఏరియా. అక్కడ అన్ని కూడా జాతీయ రహదారులు. ప్రతిరోజుకాలా ౯ ప్రమాదాలు జరుగుతున్నాయి, ప్రాణాలు పోగొట్టుకుంటున్నారు. ఆ దారిలో హాస్పిటల్ వసతులు కూడా లేవు. అక్కడ నగరిలో ఆర్థోపెడిక్ వింగ్ పెట్టడం, లైఫ్ సేవింగ్ యూనిట్లు, మొబైల్ మెడికల్ వ్యాన్లు, ఆంబులెన్సులు ఏర్పాటుచేసి ఆ ప్రమాదాలకు గురైన వారిని కాపాడడానికి ప్రభుత్వం ప్రయత్నం చేస్తుందా అని మీ ద్వారా మంత్రిగారిని కోరుతున్నాను.

శ్రీ పి. రామసుబ్బారెడ్డి: అధ్యక్షా, ప్రమాదాలు జరగడానికి చాలా కారణాలు ఉన్నాయి. చట్టంలో ఉన్న రూల్స్ లో కొన్ని అమలు చేస్తున్నారు. మన సంక్షేమం కోసం కొన్ని గైడ్ లైన్స్ ఇచ్చారు కానీ, వాటిని అమలు చేయడంలో

కింది స్థాయి వరకూ వెళ్లడం లేదు. ఈరోజు మనకు వాహనాలు పెరిగాయి. ఆటోలు, ట్రక్కులు, బస్సులు, మోటారు సైకిళ్లు పెరిగాయి. కానీ దానికి తగ్గట్టుగా డ్రైవర్లు లేరు. ఉన్నవారిలో కూడా కొంతమంది లైసెన్సులు లేకుండా నడుపుతున్నారు. చాలామంది ఆటోలు నడిపే వారి దగ్గర అన్ని సర్టిఫికేట్లు ఉండడం లేదు, వారు ఒక్కొక్క ఆటోలో పరిమితికి మించి మనుషుల్ని ఎక్కిస్తున్నారు. ప్రమాదాలు జరిగాయని పేపర్లలో చూస్తే సుమారు పదిమంది చనిపోయినట్లు వార్తలు వస్తున్నాయి. వారు లైసెన్సులు లేకుండా, సరైన అవగాహన లేకుండా వాహనాలు నడుపుతున్నారు. గౌరవ సభ్యులు చెప్పినట్లు లైసెన్సులు ఉండి, భద్రతా చర్యలు పాటించి, డ్రైవింగ్లో మంచి అనుభవం ఉన్న వారికి కూడా ప్రమాదాలు జరుగుతున్నాయి. ఎందుకంటే అవేమీ తెలియని వారు వచ్చి వీరికి తగలడం వల్ల ప్రమాదం జరుగుతోంది. మనం అన్ని జాగ్రత్తలు తీసుకున్నప్పటికీ, భారీ వాహనాలకు డ్రైవర్లు దొరకకపోవడం వల్ల ఎవరిని పడితే వారిని నియమిస్తే, వారు సడెన్గా రోడ్డు మీదకు వచ్చేప్పటికి ఎక్కువ వేగంగా వెళుతున్నారు. దానితో వేగాన్ని అదుపు చేయలేక ఎక్కువగా ప్రమాదాలు జరుగుతున్నాయి. ప్రాద్దుటూరు, ధర్మవరం మధ్య భార్యాభర్తలు మోటారు సైకిల్ మీద వెళుతుంటే, అక్కడ స్పీడ్ బ్రేకర్లు ఉన్నట్లు సైన్ బోర్డులు లేకపోవడం వల్ల స్పీడ్ బ్రేకర్ వద్ద భార్య కింద పడి చనిపోయింది, ఇంకొకరు కోమాలోకి వెళ్లిపోయారు. స్పీడ్ బ్రేకర్లు ఉన్నట్లు సైన్ బోర్డు లేకపోవడంవల్ల ఈ ప్రమాదం జరిగింది. వేగంగా వెళ్లే వారికి స్పీడ్ బ్రేకర్లు ఎక్కడ ఉన్నాయో తెలియక అదే వేగంతో వాహనాలు నడువడంతో చాలా మంది స్పీడ్ బ్రేకర్ల దగ్గర కిందపడి చనిపోతున్నారు. తమ రాష్ట్ర రహదారుల్లో గానీ, జిల్లా మేజర్ రహదారులలో, నేషనల్ హైవేలలో గానీ వెహికల్స్ రోడ్డు వక్కన ఆవి ఉంటాయి. జాతీయ రహదారుల్లో అయితే ఇప్పుడు లాబీ అవి పెట్టారు కానీ, మిగతా రహదారుల్లో వాహనాలు రహదారి వక్కన ఆగినప్పుడు, వెనుకవచ్చే వాహనాలకు అవి అక్కడ ఆగి ఉన్నాయా, లేవా అని కనపడవు. గైడ్ లైన్స్ ప్రకారం వాటికి స్టిక్కర్లు ఉండాలి, లైటేస్టే అవి కనపడాలి. ఆ స్టిక్కర్లు లేకపోవడం వల్ల ఆగి ఉన్న వాహనాల దగ్గరకు వచ్చేవరకు, అవి అక్కడ ఆగాయని తెలియకపోవడంతో దాని తరువాత రహదారులమీద వేగంతో వచ్చే వాహనాలు దాని దగ్గరకు రాగానే వేగాన్ని అదుపు చేయలేకపోతున్నాయి. అవిధంగా చాలా వాహనాలకు ప్రమాదాలు జరుగుతున్నాయి. ఈవిధంగా ప్రమాదాలు జరుగకుండా చాలా జాగ్రత్తలు తీసుకోవాల్సిన అవసరం ఉంది. వాహనాలు వేగంగా డ్రైవింగ్ చేసేప్పుడు సెల్ ఫోన్లు వాడడం వల్ల ప్రమాదాలు జరుగుతున్నాయి. ఇలాంటి భద్రతా చర్యలు అమలుజరిపి ప్రమాదాలు తగ్గించడానికి చర్యలు తీసుకోవాల్సిందిగా మీ ద్వారా ప్రభుత్వాన్ని కోరుతున్నాను.

శ్రీ రాము సూర్యారావు(ఉపాధ్యాయ నియోజకవర్గం- తూర్పు, పశ్చిమ గోదావరి): అధ్యక్షా, గతంలో పశ్చిమగోదావరి జిల్లా గుండుగొలను నుంచి జాతీయ రహదారిని ప్రకటించడం జరిగింది. అయితే, ఇప్పుడు దానిని నల్లజెర్ల, కొవ్వూరు మీదుగా మళ్లించడం జరిగింది. కానీ, గుండుగొలను రహదారిని బాగు చేయకపోయినా, దారి లేకపోయినా కూడా కొవ్వూరు మీదుగా వేళ్లే వాహనాలన్నీ కూడా గుండుగొలను మీదనుంచే వెళ్లడం వల్ల ప్రమాదాలు ఎక్కువగా జరుగుతున్నాయి. అందువలన దయచేసి టోల్ ను నల్లజెర్ల మీదుగా కూడా వసూలు చేస్తే రష్ తగ్గుతుందని మీ ద్వారా మంత్రిగారికి విజ్ఞప్తి చేస్తున్నాను.

శ్రీ కె. అచ్చెన్నాయుడు: అధ్యక్షా, రాష్ట్రప్రభుత్వానికి, ప్రత్యేకంగా ముఖ్యమంత్రిగారికి అత్యంత ప్రాధాన్యత కలిగిన అంశాలలో ఈ రహదారి ప్రమాదాలు ఒకటి. ఈ మధ్యకాలంలో దీనిమీద ప్రత్యేకమైన దృష్టిముఖ్యమంత్రిగారు పెట్టడంవల్ల గత సంవత్సరంతో పోలిస్తే, ఈ సంవత్సరానికి గణనీయంగా ప్రమాదాలు తగ్గించగలిగాము. అయితే పూర్తిగా ప్రమాదాలు జరగకుండా నివారించలేకపోయినప్పటికీ, కొంతమేర తగ్గించాము. ప్రతి నెలా మూడవ మంగళవారం జిల్లా కలెక్టర్ అధ్యక్షతన, కలెక్టర్, ఎస్పీ, రవాణాశాఖ అధికారులు, ఆర్ అండ్ బి, నేషనల్ హైవే అథారిటీ ఆఫ్ ఇండియా అధికారులు అందరూ కలిసి సమావేశం ఏర్పాటు చేసుకుని ఆ నెలలో ఆ జిల్లాలో ఎక్కడెక్కడ ప్రమాదాలు జరిగాయి, ఎందుకు జరిగాయి, రోడ్డు సరిగా లేకపోవడం వల్ల జరిగాయా, లేదా క్రాసింగ్స్ వారి ఇష్టానుసారంగా పెట్టుకోవడం వల్ల జరిగాయా అనేది ప్రతి ప్లేన్స్ గుర్తించి లోతుగా అధ్యయనం చేయడం వల్ల ప్రమాదాల్ని గణనీయంగా తగ్గించగలిగాం. రెండోది, చాలామంది సభ్యులు చెప్పినట్లు, రోడ్డు క్రాసింగ్లు లేకపోతే పాసేజీల దగ్గర, లైటింగ్ లేకపోవడంవల్ల ప్రమాదాలు ఎక్కువగా జరుగుతున్నాయి. అందుకే కలెక్టర్లకు, వంచాయితీరాజ్ అధికారులకు చెప్పి, వేరువేరుగా నిధులు కేటాయించి అన్ని క్రాసింగ్లలో లైటింగ్లు పెట్టడం వల్ల ప్రమాదాలు కొంతమేర అదుపు చేయగలిగాము.

నేను సభ్యులకు స్పష్టంగా మాటిస్తున్నాను. గత సంవత్సరంతో 2016 నుంచి 2017 లో ఉన్న తేదీలతో పోల్చుకుంటే, అన్ని విషయాలలో యాక్సిడెంట్లు -5.29% తగ్గించాము. మరణాలు కూడా -5.36% తగ్గించాము. అదేవిధంగా గాయాలను కూడా -9.05కి తగ్గించగలిగాము. టోటల్ గా చూసినట్లయితే కొన్ని జిల్లాల్లోనే ఎక్కువగా కనిపిస్తున్నాయి. గుంటూరు, చిత్తూరు, తూర్పు, వశిమ గోదావరి జిల్లాల్లో జరుగుతున్నాయి. దీనిమీద కూడా ప్రత్యేకమైన దృష్టి పెట్టాము. నేషనల్ హైవే అథారిటీ ఆఫ్ ఇండియా వారు దీనిమీద ఎక్కువగా బాధ్యత తీసుకోవడం లేదు. చాలా ప్రాంతాలలో రోడ్లమీద పాల్ హోల్స్ వూడ్లడం గాసి, స్పీడ్ బ్రేకర్స్, లైటింగ్ వారు చేయాల్సిన బాధ్యత ఉంది. మేము ఎంత ప్రయత్నం చేసినప్పటికీ కూడా వారి సహకారం తక్కువగా ఉంటే, ఈ మధ్యకాలంలో ముఖ్యమంత్రిగారు వాళ్లమీద సీరియస్ అయ్యి, ఛైర్మన్ సిలిపించి ఎట్టి పరిస్థితుల్లో కూడా ఈ బ్లాక్ స్పాట్స్ ఎక్కడెక్కడ ఉన్నాయో అవన్నీ కూడా అటెండ్ అవ్వమని చెప్పారు. మొన్ననే దిల్లీ వెళ్లినప్పుడు నితిన్ గడ్కరీని కూడా కలిసి ఎక్కువ ప్రమాదాలు జాతీయ రహదారుల మీదే జరుగుతున్నాయి కాబట్టి మీ సహకారం కావాలని చెప్పడం వల్ల ఈ మధ్య కాలంలో కొంతవరకు వారు సహకరిస్తున్నారు. దీనితోపాటు తిరుపతి నుంచి కడపజిల్లాలోని రాజంపేట వరకు ఒక ఫైలెట్ ప్రాజెక్టు తీసుకున్నాము. దానివల్ల కూడా కొంతమేర ప్రమాదాలు తగ్గాయి. దానిలో అంబులెన్స్లు ఇచ్చాము. పోలీసులకు వాహనాలు ఇచ్చాము. **Trauma care centres** పెట్టాము. ఎక్కడైతే ప్రమాదాలు జరుగుతాయో అక్కడ నిమిషాలలో వెళ్లి వైద్యాన్ని అందించి మరణాలు తగ్గించేందుకు ప్రయత్నాలు చేయడం వల్ల అది సక్సెస్ అయింది. దానిని రాష్ట్రమంతా కూడా అమలు చేయాలని ఒక ఫైలెట్ ప్రాజెక్టు తయారు చేసి, ప్రపంచ బ్యాంకుని నిధులిమ్మని అడిగాము. వారు ఆ నిధులిస్తే, ఆ ఫైలెట్ ప్రాజెక్టుని రాష్ట్రమంతా అమలు జరపగలిగితే ప్రమాదాలు తగ్గించడానికి అవకాశం ఉంటుంది. సభ్యులు చెప్పినట్లు రాంగ్ రూటులో వచ్చినప్పుడు గాసి, హెల్మెట్స్ విషయంలో గాసి కేసులు వివరితంగా రాస్తున్నాము.

అధ్యక్షా, నభ్యులు హెల్మెట్లు గురించి అడిగారు, నాకు తెలిసి ఎక్కువ ప్రమాదాలు ద్వితీయ వాహనాల వల్ల జరుగుతున్నాయి. అందులో హెల్మెట్లు లేకపోవడం వల్ల ఎక్కువ ప్రమాదాలు జరుగుతున్నాయి. రెండు విషయాలలో అంటే హెల్మెట్, కారులో ప్రయాణించేప్పుడు సీట్ బెల్ట్ పెట్టుకునే విషయాలలో ప్రజలను చైతన్యపరుస్తున్నాము. పోలీసు, ట్రాన్స్పోర్టు కలిసి సమైక్యంగా పనిచేయాలని ముఖ్యమంత్రిగారు ఆదేశాలిచ్చారు. అలా చేయడం వల్ల గణనీయంగా ప్రమాదాలు తగ్గాయి. ఉదాహరణకు మా జిల్లాలో ఒక నెలలో 50 మంది చనిపోయారు. ఈ చర్యలు తీసుకున్న తరువాత పోలీసులు, ట్రాన్స్పోర్టు, ఆఫీసర్లు రాత్రివగలు రోడ్ల మీద ఉండడం వల్ల ఆ మరుసటి నెలలో రెండే రెండు ప్రమాదాలు జరిగాయి. అదికూడా సెల్స్ యాక్సిడెంట్లుగానే తప్ప వేరేవిధంగా జరిగినవి కాదు.

ఉ. 10.20

అధ్యక్షా, దానిని మోడల్ గా తీసుకుని అన్ని జిల్లాలలో కూడా అమలుచేస్తున్నాం. అయితే, రూ.1,000ల వరకు ఫైనీ వేసి, కేసు నమోదు చేస్తున్నాం. కేసు రాయడం కాదు, ప్రజలను మోటివేట్ చేయాలి. మనం ఏదైనా చేయగలం అధ్యక్షా, కానీ, ఒక ప్రాణం పోతే మాత్రం తిరిగి ఆ ప్రాణాన్ని తీసుకురాలేకపోతున్నాము. అందుకు సంబంధించి కొన్ని కఠినమైన నిర్ణయాలు తీసుకోవడం జరుగుతోంది. అలా అని ప్రజలను ఇబ్బంది పెట్టాలనే ఉద్దేశం మాత్రం కాదు. గౌరవ నభ్యులు చెప్పినట్లుగా ప్రజలను చైతన్యపరచి, హెల్మెట్ వాడే విధంగానూ, సీట్ బెల్ట్ పెట్టుకునే విధంగా ప్రజలలో అవగాహన కల్పించడానికి ఈ ప్రభుత్వం అనేక విధాలుగా తగిన చర్యలు తీసుకోవడం జరుగుతోంది. గౌరవ నభ్యుల సహాయసహకారాలు కూడా తీసుకుని, ఆయా జిల్లాలలో సమావేశాలను కూడా ఏర్పాటు చేస్తున్నాం. ఎక్కడైతే ప్రమాదాలు ఎక్కువ జరుగుతున్నాయో, ఎందుకు జరుగుతున్నాయో, ప్రజలలో అవగాహన కల్పించి, ఆ ప్రమాదాలను తగ్గించడానికి తగిన చర్యలు తీసుకుంటున్నాము. ఈరోజున ముఖ్యమంత్రిగారు మాకు ఒక టార్గెట్ ఇచ్చారు. ఇప్పటివరకు జరుగుతున్నటువంటి ప్రమాదాలను దాదాపు 50 శాతానికి తగ్గించాలని, అందుకు సంబంధించి ఏం చర్యలు చేస్తారో నాకు తెలియదని మాకు టార్గెట్ ఇచ్చారు. ఆయన సూచనలు, సలహాల మేరకు మేము చర్యలు తీసుకోవడం వల్ల ఫలితాలు వస్తున్నాయి. తప్పనిసరిగా వచ్చే సంవత్సరానికి ఈ ప్రమాదాలన్ని గణనీయంగా తగ్గించడానికి తగిన ప్రయత్నం చేస్తామని, హెల్మెట్లు విషయంలో రూ.1,000లు వ్రాస్తున్న దానికి సంబంధించి కూడా మాట్లాడతామని తమ ద్వారా గౌరవ నభ్యులకు తెలియజేస్తున్నాను. అంతేగాకుండా, రహదారుల ప్రక్కన వీధిదీపాలకు సంబంధించి పంచాయతీ శాఖకు చెప్పి, ఆ వీధిదీపాలు వెలిగేటట్లుగా చర్యలు తీసుకుంటామని తమ ద్వారా గౌరవ నభ్యులకు తెలియజేస్తున్నాను. అదేవిధంగా జిల్లా కలెక్టర్లకు చెప్పి స్పెషల్ డెవలప్ మెంట్ ఫండ్స్ కూడా ఇప్పించే ప్రయత్నంలో కొంత సహాయపడుతున్నామని, మొన్ననే మా శాఖ నుంచి కూడా దాదాపు రూ.10కోట్లు ప్రమాదాల నివారణకు సంబంధించి నిధులను కేటాయించడం జరిగింది. అంతేగాకుండా, ఇంకా కొన్ని జిల్లాలలో ప్రమాదాలు అత్యధికంగా జరుగుతున్నాయి. వాటిపైన కూడా మొన్ననే నేను మా శాఖాధికారులతో ఒక సమావేశం ఏర్పాటు చేసి వారికి కూడా చెప్పాను. ఎందుకు ఆ జిల్లాలలో ప్రమాదాలు ఎక్కువగా జరుగుతున్నాయని కూడా

ప్రశ్నించాను. ఏయే ప్రాంతాలలో జరుగుతున్నాయో, వాటిని పరిశీలించి వచ్చే నెలలో ప్రమాదాలు తగ్గేలా చర్యలు తీసుకోమని చెప్పడం జరిగింది. నేను కూడా అధికారులకు టార్గెట్లు ఇవ్వడం వలన తప్పనిసరిగా ప్రమాదాలను తగ్గించేందుకు ఈ ప్రభుత్వం అన్నివిధాలా తగిన చర్యలు తీసుకుంటుందని తమ ద్వారా గౌరవ సభ్యులకు తెలియజేస్తున్నాను. మరోకసారి శాసనమండలి ద్వారా రాష్ట్రంలో ఉన్న ప్రజాసీకానికీ తెలియజేస్తూ - ప్రాణం చాలా విలువైనది కాబట్టి దయ ఉంచి అందరూ ద్వైచక్ర వాహనాల మీద వెళ్ళేటప్పుడు తప్పనిసరిగా హెల్మెట్ ధరించాలని ప్రజలను కోరుతున్నాను. అలాగే, నాలుగు చక్రాల వాహనాలలో వెళ్ళేవారు తప్పనిసరిగా సీటు బెల్టు పెట్టుకోవలసిందిగా ఈ సభ ద్వారా రాష్ట్ర ప్రజాసీకానిని కోరుతూ సెలవు తీసుకుంటున్నాను.

రాయలసీమలో రహదారుల మరమ్మత్తు

ప్రశ్న నెం.9882 (74)

శ్రీ గౌనివారి శ్రీనివాసులు, ఎం.ఎల్.సి.,

గౌరవనీయులైన రోడ్లు - భవనాల శాఖ మంత్రిగారు దయచేసి ఈ క్రింది సమాచారం తెలియజేస్తారా?

అ) రాయలసీమలో ఇటీవల కురిసిన భారీ వర్షాల వల్ల అనేక ప్రధాన రోడ్లు మరియు గ్రామీణ రోడ్లు తీవ్రంగా దెబ్బతిన్నాయా;

ఆ) అయితే, సదరు రోడ్ల మరమ్మత్తుల కోసం తీసుకున్న చర్యలేమిటి?

గౌరవనీయులైన రోడ్లు మరియు భవనాల శాఖ మంత్రి (శ్రీ సిహెచ్. అయ్యన్నపాత్రుడు):

అ) అవునండీ.

ఆ) బ్రాఫిక్ అంతరాయం కలిగిన చోట గుంతలను పూడ్చడం, పగుళ్ళను మూసివేయడం, సిడి పనులకు మళ్ళింపులను చేయడం ద్వారా యుద్ధ ప్రాతిపదికన తాత్కాలిక పునరుద్ధరణ పనులు చేపట్టేందుకు నూపరింటెండెంట్ ఇంజనీరు మరియు ఎగ్జిక్యూటివ్ ఇంజనీరు (ఆర్ - బి)కు అవసరమైన ఆదేశాలు జారీ చేయడమయింది.

శ్రీ గౌనివారి శ్రీనివాసులు(నామినేటెడ్): అధ్యక్షా, గౌరవ మంత్రివర్యులు చెప్పిన జవాబులో మొదటి ప్రశ్నకు అవునని చెప్పారు. రెండవ ప్రశ్నకు క్రింది స్థాయి అధికారులకు ఆదేశాలు జారీచేశామని చెప్పారు. కానీ, ఇక్కడ ఒక విషయాన్ని దయచేసి అందరం కూడా మాట్లాడుకోవాలి. ఈరోజున లోటుపాట్లు ఏమైనా ఉంటే వాటిని ఎత్తిచూపే ప్రతిపక్షం పలాయనం చిత్తగించింది. గౌరవ ముఖ్యమంత్రిగారు ఏమయినా లోటుపాట్లు ఉంటే మనల్నే మాట్లాడి సరిదిద్దమని ఆదేశాలు జారీచేశారు కాబట్టి ఈ సందర్భంగా వారికి హృదయపూర్వకంగా తమ ద్వారా ధన్యవాదాలను తెలియజేస్తున్నాను.

అధ్యక్షా, వాస్తవ పరిస్థితులను గమనిస్తే, క్రిందిస్థాయిలో వనులు జరగడం లేదని అనుకుంటున్నాము. ఇప్పటికే రోడ్లు, భవనాల శాఖామాత్యులు చాలా చక్కగా అన్ని విషయాలు చెప్పారు. చిత్తూరు జిల్లాలో మదనపల్లి పుంగనూరు జాతీయ రహదారి శివారులోని ఏడిగవల్లి దగ్గర ప్రమాదం జరిగితే, డ్రైవర్తో సహా, స్పెయిన్ దేశస్తులు నలుగురు చనిపోయారని పత్రికలలో వార్తలు రావడం జరిగింది. అదేవిధంగా ఏర్పేడు పోలీస్ స్టేషన్ పరిధిలో జరిగిన ప్రమాదం గురించి కూడా అందరికీ తెలుసు. కుప్పం వద్ద రోడ్డు ప్రమాదం జరిగితే అందులో ముగ్గురు యువకులు చనిపోయారన్న విషయం కూడా అందరికీ తెలుసు. అలాగే, బంగారుపాళ్యంలో కూడా ప్రమాదం జరిగింది. ఈ ప్రమాదాలన్నీ కూడా వర్షానికి రహదారులు పాడైనప్పుడు గుంటలు పడిన పరిస్థితులలో వాటిపై తక్షణమే చర్యలు తీసుకోని పరిస్థితులలో చాలాచోట్ల ఇటువంటి ప్రమాదాలు జరుగుతున్నాయి. అదేవిధంగా, మొన్న ముఖ్యమంత్రిగారి ఆదేశంతో ఇరిగేషన్ మంత్రివర్యులు ఒక టూర్ కు తీసుకువెళ్ళారు. మేము విశాఖపట్టణం నుంచి విజయవాడకు తిరిగి వచ్చే దారిలో నాతోపాటు మా మిత్రులు శ్రీ జి. తిప్పేస్వామి గారు, ఉప్పలేటి కల్పన ఎం.ఎల్.ఎ. గారు మాత్రమే ఏ.సి. బస్సులో వచ్చాము. అయినప్పటికీ ఆ గుంతలలో బస్సులో రావడం వలన చాలా ఇబ్బందులు పడడాన్ని గమనించాము. ఆ తరువాత కొవ్వూరు-ఏలూరు రాష్ట్ర రహదారిలో వర్షానికి ఆ దారి అంతా గుంటలమయమైపోవడం వల్ల గంటలో గమ్యస్థానానికి చేరుకోవలసిన వాళ్ళం, దాదాపు రెండుగంటల సమయం తరువాత రావలసి వచ్చింది. వర్షాలకు పాడైపోయిన రహదారులకు సంబంధించి తక్షణ చర్యలు తీసుకోవాలని తమ ద్వారా గౌరవ మంత్రివర్యులను కోరుతున్నాను. అలాగే, రాయలసీమ ప్రాంతంలో కూడా రహదారులు పాడైపోయాయి వాటికి సంబంధించి యుద్ధప్రాతిపదికపైన తగిన చర్యలు తీసుకోవాలని తమ ద్వారా గౌరవ మంత్రిగారికి సవినయంగా తెలియజేస్తున్నాను.

శ్రీ జి. తిప్పేస్వామి(శాసనసభ నియోజకవర్గం): అధ్యక్షా, ఇటీవల కురిసిన భారీ వర్షాలకు అనంతపురం జిల్లాలోని గుడిగండ మండలంలోని రహదారులు, కల్వర్టులు అన్ని తెగిపోయాయి. దీనివర్యవసానంగా దాదాపుగా 800 గ్రామాలకు రహదారులు పూర్తిగా పాడయిపోయి రవాణాసౌకర్యం లేదు. ఆ దారిలో మోటారు సైకిళ్ళు కూడా రాలేని పరిస్థితి ఉంది. లింకు రోడ్లు, సిడి వర్క్సు ఎక్కడెక్కడైతే రహదారి మార్గం పూర్తిగా తెగిపోయి ఉన్నాయో, వాటిని యుద్ధప్రాతిపదికపైన పూర్తిచేయాలని తమ ద్వారా గౌరవ మంత్రిగారిని కోరుతున్నాను.

శ్రీ అంగర రామమోహన్ (స్థానికసంస్థలు-పశ్చిమ గోదావరి): అధ్యక్షా, రహదారులకు సంబంధించి రోడ్ల క్వాలిటీ బాగా తగ్గిపోతోంది. రోడ్లు వేస్తే కనీసం సంవత్సరం కూడా ఉండడం లేదు. పశ్చిమగోదావరి జిల్లాలో ఉన్న రహదారులన్నీ బాగా గోతులు పడిపోయి వర్షం వచ్చినప్పుడు ఎక్కడ మాములు రోడ్డో, ఎక్కడ గొయ్యో తెలియని పరిస్థితి ఉంది. పెద్దరోడ్లు వేయాలంటే, బడ్జెట్ లేదని అంటున్నారు, కనీసం ఆ గోతులు పూడ్చే వని అయినా చేయమని తమ ద్వారా గౌరవ మంత్రివర్యులను కోరుతున్నాను. నర్సాపురం-పేరవల్లి రహదారి చూస్తే, అసలు మళ్ళీ ప్రయాణం చేయకూడదని అనిపిస్తుంది. కావున గౌరవ మంత్రిగారు వాటికి ప్రథమ ప్రాధాన్యతను ఇచ్చి పునరుద్ధరించవలసిందిగా తమ ద్వారా మంత్రివర్యులకు విజ్ఞప్తి చేస్తున్నాను.

శ్రీ యండవల్లి శ్రీనివాసులు రెడ్డి: అధ్యక్షా, ఇటీవల కురిసిన భారీవర్షాలకు రహదారులు పాడైపోవడం సహజం. కాసి, రోడ్లు ఎప్పుడూ వేస్తూనే ఉన్నారు. అయినా గుంటలు పడిపోతూనే ఉన్నాయి. నాయుడుపేట-చిత్తూరు రహదారిలో ప్రయాణం చేయడానికి చాలా ఇబ్బందికరమైన పరిస్థితి ఉంది. అది జాతీయ రహదారిగా స్వరూపం దాల్చుకోలేకపోవడం విచారకరమయితే, ఉన్న రహదారిలో గుంటలు పడిపోవడం. కడప నుంచి వయా భాకరాపేట తిరువతి వరకు కూడా ప్రయాణం ఎంత కష్టంగా ఉంటుందంటే, అక్కడ ఎప్పుడూ గుంటలు పడి, రోడ్డు పనులు జరుగుతూనే ఉంటాయి. అసలు ఆర్ అండ్ బి అధికారులు ఇక్కడ చేసే పనుల మీద, కాంట్రాక్టర్లు చేసే పనుల మీద నరైన వర్కవేక్షణ ఉందా లేదా అనే అనుమానం కూడా వ్యక్తపరచక తప్పదు.

అధ్యక్షా, ఏర్పేడులో జరిగిన ప్రమాదం తరువాత ఆ రహదారి ఇరుకుగా ఉంది. ఆ దారిమీదనే షాపులన్నీ ఎస్టాబ్లిష్మెంట్ వడం జరిగింది. ఆ షాపులను ఇంతవరకు తొలగించలేదు. ఇసుక రవాణాకు సంబంధించిన ఒక అంశాన్ని రైతులు అక్కడ ప్రస్తావించడానికి వస్తే, అక్కడ ఎస్.పి. గారు ఉన్నప్పుడేవారి మీదకు లారీ వచ్చేసింది. కారణమేమిటంటే, రోడ్ల మీద ఉండే షాపులన్నీ కూడా ఉన్నాయి. ఇప్పటికీ అక్కడ ప్రమాదాలు జరుగుతున్నాయి. ఇప్పటికైనా ఆర్ అండ్ బి అధికారులు జోక్యం చేసుకుని, ఏర్పేడు టౌన్ లో ఉండే షాపులను తొలగిస్తారా లేదా అనే విషయం తెలియజేయాలని తమ ద్వారా గౌరవ మంత్రివర్యులను కోరుతున్నాను.

శ్రీ కత్తి నరసింహారెడ్డి (ఉపాధ్యాయ నియోజకవర్గం-చిత్తూరు, ప్రకాశం, నెల్లూరు): అధ్యక్షా, రాయలసీమ ప్రాంతంలో వర్షాలకు రోడ్లు బాగా పాడైపోయాయి. రోడ్ల నిర్మాణం చేసేటప్పుడు క్వాలిటీ సరిగ్గా చూసుకోవలసిన అవసరం ఉంది. గుంతలను ఎంతకాలం లోపల వూడుస్తారు? జాతీయ రహదారిలోనే పెద్దపెద్ద గుంతలు ఏర్పడ్డాయి. వర్షాలు పడినప్పుడు పాడైపోయిన రోడ్లకు సంబంధించి ప్రత్యేక నిధి ఏమైనా ఉందా, లేదా? తక్షణమే ఆ గుంతలను వూడ్చేందుకు చర్యలు తీసుకుంటున్నారా, లేదా అనే విషయాలను కూడా తెలియజేయాలని తమ ద్వారా గౌరవ మంత్రివర్యులను కోరుతున్నాను.

అధ్యక్షా, రాయలసీమ ప్రాంతం అమరావతి రాజధానికి చాలా దూరంగా ఉంది. కడప, అనంతపురం, కర్నూలు జిల్లాల నుంచి ప్రజలు ప్రయాణం చేయాలన్నా, నెలలు నిండిన వారు కూడా బస్సులలో వెళితే డెలివరీ అవుతుంది. ఇప్పుడు అక్కడ రహదారులు అటువంటి పరిస్థితులలో ఉన్నాయి. కచ్చితంగా వాటిని యుద్ధస్థాపనాధికన వునరుద్ధరించాలని తమ ద్వారా కోరుతున్నాను. అనంతపురం జిల్లా నుంచి అలాగే కర్నూలు జిల్లా నుంచి కూడా రాజధాని చాలా దూరంలో ఉంది. ఈ ప్రాంతాలకు మొత్తంగా దాదాపు 425 కి.మీ.ల దూరం అమరావతి నుంచి అనంతపురానికి ఎక్స్ ప్రెస్ 8 లేన్ల ప్రతిపాదన చేస్తామని అన్నారు. అది ఎంతవరకు వచ్చింది? రాయలసీమ ప్రాంత వాసులు రాజధానికి రావాలంటే దాదాపు రెండు రోజుల పాటు ప్రయాణం చేయవలసిన పరిస్థితి ఉన్నది. దానిని ఎలా నివారించాలో తెలియజేయవలసిందిగా తమ ద్వారా గౌరవ మంత్రిగారిని కోరుతున్నాను.

శ్రీ బొడ్డు నాగేశ్వరరావు: అధ్యక్షా, ఈరోజున జాతీయ హైవేల పైన బోల్ గేట్లు పెట్టి లక్షలాది రూపాయలను వనూలు చేస్తున్నారు కానీ, ఆ రోడ్లను ఎక్కడా బాగుచేయడం లేదు. దానిమీద మన ప్రభుత్వం ఏమి చర్యలు తీసుకొంటోందో తెలియజేయాలని కోరుతున్నాను.

అలాగే, చెన్నై, కోల్ కత్తా, పూణే-మిచిలీపట్నంలను అనుసంధానం చేస్తూ విజయవాడలో కనకదుర్గమ్మ గుడి దగ్గర రెండున్నర కిలోమీటర్లు ఫ్లైఓవర్ ను నిర్మిస్తున్నారు. అది నిర్మించేటప్పుడు దాదాపు ఒక సంవత్సరంలోనే పూర్తి చేస్తామని అన్నారు. కానీ రెండేళ్ళు పూర్తి అయ్యింది. దానిని ఎప్పటిలోగా పూర్తిచేస్తారో తెలియజేయవలసిందిగా కోరుతున్నాను. నగర ప్రజలు, బయట నుంచి వేలాదిమంది ప్రజలు ట్రాఫిక్ లో ఇరుక్కుపోయి నానా ఇబ్బందులు పడుతున్నారు. వీటికి సంబంధించి ఎప్పటిలోగా పనులు పూర్తి చేస్తారో తెలియజేయవలసిందిగా తమ ద్వారా గౌరవ మంత్రిగారిని కోరుతున్నాను.

ఉ.10.30

శ్రీ సి.హెచ్.అయన్నపాత్రుడు: అధ్యక్షా, గౌరవ సభ్యులు యండవల్లి శ్రీనివాసులు రెడ్డి గారు, గుండుమల తిప్పేస్వామిగారు, శ్రీనివాసులు రెడ్డి గారు, కత్తి నర్సింహా రెడ్డిగారు, బొడ్డు నాగేశ్వరరావు గారు, అంగర రామమోహన్ గారు, హైవే రహదారుల గురించి మాట్లాడడం జరిగింది. రిపేర్ల విషయంలో, వంతెన నిర్మాణం విషయంలో, డైవర్లన్ విషయంలో అనేక ప్రశ్నలు వేయడం జరిగింది.

అధ్యక్షా, 2017వ సంవత్సరంలో సెప్టెంబరు, అక్టోబరు మాసాలలో భారీగా వర్షాలు రావడం వలన రాయలసీమ నాలుగు జిల్లాలలో రహదారులు ఎక్కువగా పాడైపోయిన మాట వాస్తవం. అయితే, రహదారులు ఎక్కడ, ఏ విధంగా పాడైపోయాయని ఆ నాలుగు జిల్లాలకు సంబంధించిన ఎస్.ఈలతో రిపోర్టు తెప్పించి వాటి మీద స్టడీ చేయడం జరిగింది. కార్యదర్శిగారు, నేను, మా డిపార్టుమెంటు హెడ్స్ అందరూ కూర్చోని, పాడైపోయిన రహదారులను సరిచేయడం కోసం కావలసిన నిధులను సమకూర్చుకోవడం కోసం ప్రణాళిక వేయడం జరిగింది. అదేవిధంగా రూ.దారి రిపేరు కోసం రూ.242 కోట్లు స్టేట్ రోడ్ గ్రాంట్ల ద్వారా మంజూరుకు ప్రతిపాదించడం జరిగింది. అదేవిధంగా రూ.20 కోట్లు భారత ప్రభుత్వ నిధుల నుంచి మంజూరు చేయుటకు గానూ, రాష్ట్ర డిజాస్టర్ మేనేజ్ మెంట్ అథారిటీ వారికి ఈ క్రింద వివరించిన విధంగా ఎస్టిమేట్స్ వంపడం జరిగింది.

అధ్యక్షా, ఈ నాలుగు జిల్లాలలో చిత్తూరు, కడప, అనంతపురం, కర్నూలు జిల్లాలలో డ్యామేజ్ అయిన మొత్తం రోడ్లు 66 ఉన్నాయి. అదేవిధంగా కల్వర్ట్ డ్యామేజ్ 113, ఓవర్ ఫ్లో అయినవి 212, డెర్మ్ లు పాడైనవి 134, రహదారుల మీద మొత్తం గుంతలు 1118 కి.మీ. వరకు గుర్తించడం జరిగింది. వీటన్నింటికి రూ.241 కోట్లు కావాలని ప్రతిపాదనలు పెట్టడం జరిగింది.

అధ్యక్షా, కేంద్ర ప్రభుత్వం నుండి, రాష్ట్ర ప్రభుత్వం నుండి నిధులు రావడానికి కొంత ఆలస్యం అవుతుంది. కాబట్టి, టెంపరరీగా అరేంజ్‌మెంట్ చేయడం కోసం వెంటనే రూ.20.13కోట్లు విడుదల చేయడం జరిగిందని ఈ సందర్భంగా మీద్వారా గౌరవ సభ్యులకు తెలియజేస్తున్నాను. రాష్ట్రంలో దెబ్బతిన్న రోడ్లను ఆర్డినరీ రిపేర్ చేయాలి. తొందరగా వీటిని టేక్ చేయడం కోసం రూ.125 కోట్లు విడుదల చేయడం జరిగింది. రాష్ట్ర ప్రభుత్వంతో సంబంధం లేకుండా ఎస్.ఈ.ఎల్.లోనే అమౌంట్ పెట్టడం జరిగింది. వారికి ప్రత్యేకమైన ఆర్డర్స్ ఇచ్చాం. ప్రతి చిన్న విషయానికీ రాష్ట్ర ప్రభుత్వం అనుమతులు మీకు అవసరం లేదు. ఎస్.ఈ.ఎల్.లోనే ఎక్కడ ఎమర్జెన్సీ ఉంటే, దాని ప్రకారంగా పాబ్ లోన్ రిపేర్స్ టేక్ చేయమని చెప్పడం జరిగింది. గత నెలవరకు వర్షాలు పడుతూనే ఉన్నాయి. వర్షా కాలంలో బీబీ రహదారులు వేస్తే, వారు చెప్పినట్లు వెంటనే రహదారులు పాడయ్యే పరిస్థితి ఉంది. అందుచేత నవంబర్ 1, నుంచి వనిని మొదలుపెట్టాము. డిసెంబరు 15 వరకు పాడైపోయిన రహదారులను మరమ్మత్తు చేయడం కోసం అన్ని చర్యలు తీసుకుంటున్నామని ఈ సందర్భంగా తమ ద్వారా గౌరవ సభ్యులకు తెలియజేస్తున్నాను.

శ్రీ రాము సూర్యారావు: అధ్యక్షా, వర్షం రాకుండా కూడా వశ్యమ గోదావరి జిల్లాలో పాడైపోయిన రోడ్లు ఉన్నాయి.

శ్రీ సి.హెచ్.అయన్నపాత్రుడు: అధ్యక్షా, బొడ్డు నాగేశ్వరరావుగారికి తెలుసు. మనకున్న పదమూడు జిల్లాలో ఈస్ట్ గోదావరి, వెస్ట్ గోదావరి, ప్రకాశం జిల్లాలోని కొంత పార్ట్ లూజ్ సాయిల్ ఉంటుంది. ఇరువక్కల కెనాల్స్ ఉంటాయి. ఎన్నిసార్లు రోడ్లు వేసినా నెలకోసారి రోడ్లు వేసినా సాయిల్ లూజ్ అవడం వల్ల డ్యామేజ్ అవుతుంది. మిగతా జిల్లాలకు ఎంత బడ్జెటు కేటాయిస్తున్నామో, దానికి డబుల్ బడ్జెటుని మూడు జిల్లాలకు కేటాయిండాల్సిన అవసరం ఉంది. ఆ విధంగా తయారు చేస్తామని ఈ సందర్భంగా తెలియజేస్తున్నాను. అయితే నేషనల్ హైవేలపైన టోల్ గేట్స్ పెడుతున్నారు. నేషనల్ హైవేపైన టోల్ గేట్స్ అప్పజెప్పినప్పుడు కేంద్ర ప్రభుత్వం కొన్ని నిబంధనలను పెట్టింది. టోల్ గేట్ పెట్టిన తరువాత రాబోయే 20 సంవత్సరాల వరకు కూడా ఎటువంటి రిపేరు వచ్చినా వారే మరమ్మత్తు చేయవలసిన అవసరం ఉంది. ఈ మధ్యకాలంలో రాజమండ్రి టోల్ గేట్ చూశాము. అక్కడ మూడో బ్రిడ్జ్ కట్టాము దానికి కూడా టోల్ గేట్ పెట్టాం. నేనే స్వయంగా వెళ్లి రహదారులను చూడడం జరిగింది. అవి చాలా పాడైపోయి ఉన్నాయి. నేను వెంటనే రాజమండ్రిలో వారిని పిలిచి మాట్లాడడం జరిగింది. రెండు నెలలోగా పూర్తి చేయకపోతే, చట్ట ప్రకారంగా చర్య తీసుకుంటానని చెప్పడం జరిగింది. వెంటనే వారు ఆ రహదారి మరమ్మత్తును టేక్ చేయడం జరిగింది. ఇది ముఖ్యమైన రహదారి. హైదరాబాదు నుండి విజయవాడ రావాలంటే సుమారుగా 40 కి.మీ. కలిసిస్తోంది. కొవ్వూరు నుంచి ఏలూరు వరకు నేషనల్ హైవే రోడ్డును మరమ్మత్తు చేయడం కోసం మా కార్యదర్శితో మాట్లాడి రూ.4.50 కోట్లు స్టేట్ గవర్నమెంట్ నుండి ఇచ్చాం. ప్రజలు ఇబ్బంది పడకూడదని వెంటనే రూ.2.50 కోట్లు మంజూరు చేసి టేక్ చేయడం జరిగింది. అది త్వరలో పూర్తి చేస్తామని తమద్వారా తెలియజేస్తున్నాను.

అధ్యక్షా, ఇంకొక మంచి ప్రశ్న వేశారు. అనంతపురం జిల్లా నుంచి మన రాజధాని వరకు హైవే రోడ్డు. దానిని ఎక్స్ ప్రెస్ వే వేయాలని గౌరవ ముఖ్యమంత్రి శ్రీ నారా చంద్రబాబు నాయుడుగారి కల. ఆ కలను నిజం

చేయడం కోసం ప్రయత్నం చేస్తున్నాం. చాలా మంచి రహదారి. వక్కనే ట్రైన్ వెళ్లే ఏర్పాటు చేస్తున్నాం. దానికి ల్యాండ్ అక్విజిషన్ కూడా పూర్తవుతోంది. ఇప్పటికే 60శాతం ల్యాండ్ అక్విజిషన్ పూర్తయి, ఇంకా 40శాతం చేయవలసిన పరిస్థితి ఉంది. కేంద్ర ప్రభుత్వం సహాయం చేయడం కోసం అన్ని ఏర్పాట్లు చేస్తున్నాము. తప్పనిసరిగా రోడ్డు రావాలి, అది చాలామంచి రహదారి కాబట్టి మన రాష్ట్రానికి మంచి గౌరవంగా ఉంటుంది. ఆ రోడ్డుకి డిపిఆర్ తయారవుతుంది. డిపిఆర్ వేయడానికి టెండరును పిలవడం జరిగింది. దీనికి కేంద్ర ప్రభుత్వం పూర్తిగా సహకరిస్తుందని ఈ సందర్భంగా తెలియజేస్తున్నాను.

అలాగే కనకదుర్గ వంతెన నిర్మాణం గురించి మాట్లాడారు. ఆలస్యం కావడం మాత్రం వాస్తవం. కారణమేమంటే, కంపెనీ ఆర్థిక పరిస్థితి బాగాలేకపోవడం వలన కొంత ఆలస్యం అయ్యింది. గౌరవ ముఖ్యమంత్రి శ్రీ నారా చంద్రబాబునాయుడుగారు రెండు నెలలలో నాలుగు మీటింగులు ఏర్పాటు చేయడం జరిగింది. కంపెనీ వారితో, యూనియన్ వారితో, మా డిపార్టుమెంటు వారందరూ కూర్చోని దానిని తొందరగా పూర్తి చేయడం కోసం చర్చించడం జరిగింది. అవసరమైతే స్టేట్ గవర్నమెంటు ముందుగా అడ్వాన్స్ ఇచ్చి ఆ పని పూర్తి చేయాలని నిర్ణయం తీసుకోవడం జరిగింది. త్వరలోనే కనకదుర్గ వంతెన నిర్మాణాన్ని పూర్తి చేస్తామని మీద్వారా గౌరవ సభ్యులకు తెలియజేస్తున్నాను.

శ్రీ బుద్ధా వెంకటేశ్వర రావు (స్థానిక సంస్థలు-కృష్ణా): అధ్యక్షా, విజయవాడలో కనకదుర్గ గుడి ఫ్లైవర్ కాలనీ, నాలుగు సంవత్సరాల క్రితం నేను, దీనినేను ఉమామహేశ్వర రావుగారు ఎన్నో పోరాటాలు చేయడం జరిగింది. సాక్షాత్తు గౌరవ ముఖ్యమంత్రి శ్రీ చంద్రబాబు నాయుడుగారు కూడా రావడం జరిగింది. ఆయన ముఖ్యమంత్రి అవగానే ఫ్లైవర్ నిర్మిస్తానని చెప్పడం, వెంటనే ఆయన దిల్లీ వెళ్లి ఆ నిర్మాణం గురించి మంజూరు చేయించడం జరిగింది. కాబట్టి గౌరవ మంత్రిగారు దీనిమీద ప్రత్యేక దృష్టి పెట్టాలి. ఎందుకంటే, గౌరవ సభ్యులు బొడ్డు నాగేశ్వరరావుగారు చెప్పినట్లు ప్రజలు చాలా ఇబ్బంది పడుతున్నారు. వారు పనిచేస్తామని చెప్పి అటువైపు బ్రాఫిక్ డైవర్షన్ పెడితే, గత మూడు నెలలుగా అక్కడున్న స్థానిక ప్రజలు చాలా ఇబ్బంది పడుతున్నారు. మీరు పోలీసులతో మాట్లాడి, అక్కడున్న ప్రజలు ఇబ్బంది పడకుండా చూడాలి. మన గౌరవ ముఖ్యమంత్రి శ్రీ నారా చంద్రబాబు నాయుడుగారు ఒక సంవత్సరంలో పూర్తి చేస్తామనే సంకల్పంతో ప్రారంభిస్తే, టెండర్ దక్కించుకున్న సామా కంపెనీ ఆలస్యం చేసి ప్రభుత్వానికి చెడ్డపేరు తీసుకోస్తుంది. కాబట్టి, దయచేసి ప్రత్యేక దృష్టి సారించి స్థానికంగా ఉన్న ప్రజలు ఎటువంటి ఇబ్బంది పడకుండా చూడాలని తమరి ద్వారా గౌరవ మంత్రిగారికి తెలియజేస్తున్నాను.

శ్రీ గాలి ముద్దుకృష్ణమ నాయుడు: అధ్యక్షా, చిత్తూరు, నాయుడుపేట మధ్య రోడ్డుని ఆరు లేళ్ల చేస్తామని చెప్పారు. దానికి డిపిఆర్ కూడా తయారు చేశారు. ఎప్పటిలోగా దానిని పూర్తి చేస్తారు? ఆ రహదారి చాలా ముఖ్యమైనది. తిరుపతికి, బెంగుళూరు-చెన్నై రహదారికి కనెక్ట్ అవుతుంది. అది కూడా ఎప్పుడు పూర్తవుతుంది? అదే విధంగా ఆంధ్రప్రదేశ్ కు సంబంధించినంతవరకు బెంగళూరు-చెన్నై రోడ్డు తమిళనాడులో ఫోర్వే అయిపోయింది, కర్ణాటకలో ఫోర్వే అయింది, ఆంధ్రప్రదేశ్ లో మాత్రం పూర్తి కాలేదు. అది ఎప్పటిలోగా పూర్తి చేస్తారని తమరి ద్వారా గౌరవ మంత్రిగారిని అడుగుతున్నాను.

శ్రీ సి.హెచ్.అయన్నపాత్రుడు: అధ్యక్షా, గౌరవ సభ్యులు మాట్లాడుతూ కనకదుర్గ ఫ్లైవర్ గురించి మాట్లాడారు. నేను ముందే చెప్పాను. చాలా ప్రెస్టిజ్ ఇష్యూ ఇది. ఆ వంతెన నిర్మాణం ఆలస్యం కావడం వాస్తవం. కంపెనీ వారి ఆర్థిక పరిస్థితి బాగా లేకపోవడం వలన ఆలస్యం చేస్తున్నారు. కానీ, మన గౌరవ ముఖ్యమంత్రి శ్రీ నారా చంద్రబాబు నాయుడుగారు లేట్స్టేట్ టెక్నాలజీతో పూర్తి చేయాలని చూస్తున్నారు. ఎందుకంటే, స్లాబ్స్ అన్నీ కూడా ముందుగానే తయారుచేసి క్రీన్తో తీసుకెళ్లి ఫిట్ చేస్తున్నందున లేట్ అవుతున్నది. టెక్నికల్ పర్సన్స్ తక్కువగా ఉన్నారు. ఇదివరకే నాలుగు మీటింగ్లు పెట్టారు. ప్రతి వదిహేను రోజులకొకసారి సమావేశం పెట్టి రెవ్యూ చేయడం జరుగుతుంది. అక్కడున్న పోలీసులు కూడా బాగా సహకరిస్తున్నారు. శ్రీ నారా చంద్రబాబు నాయుడుగారు ఒక సంవత్సరంలో పూర్తి చేస్తానని మాటిచ్చారు. కాబట్టి త్వరలోనే పూర్తి చేస్తామని మనవి చేస్తున్నాను. అలాగే గాలి ముద్దుకృష్ణమ నాయుడుగారు చిత్తూరు-నాయుడుపేట-చెన్నై రహదారి గురించి మాట్లాడారు. దీని గురించి గతంలో నాకు చెప్పడం జరిగింది. తిరువతి వెళ్లి ఒక మీటింగు పెట్టడం జరిగింది. ఆంధ్రరాష్ట్రం తమిళనాడుకి, కర్ణాటకకు బోర్డర్. ఈ బోర్డర్ లింక్ చేయడం కోసం బ్రహ్మాండంగా రోడ్లు తయారు చేయడం కోసం ప్రపాజిట్ పెట్టడం జరిగింది. డివిజన్లు పూర్తి అయ్యాయి. మార్చిలోపే పనులు మొదలు పెట్టడం కోసం ప్రయత్నం చేస్తున్నాను. తప్పకుండా రహదారుల నిర్మాణాలన్నీ పూర్తి చేస్తామని తమ ద్వారా గౌరవ సభ్యులకు తెలియజేస్తున్నాను.

ఉ.10.40

బోరు-బావి ప్రమాదాలు

ప్రశ్ననెం.9793(75)

శ్రీమతి టి. రత్నాబాయి , ఎం.ఎల్.సి,

గౌరవనీయులైన ఉప ముఖ్యమంత్రి (హోం వ్యవహారాలు)గారు దయచేసి ఈ క్రింది సమాచారం తెలియజేస్తారా?

- రాష్ట్రంలో గత మూడు సంవత్సరాలలో జరిగిన బోరు బావుల ప్రమాదాల సంఖ్య ఎంత;
- కేసులు ఏవైనా నమోదు చేయడమయిందా;
- అయితే, ఆ వివరాల ఏమిటి?

గౌరవనీయులైన ఉప ముఖ్యమంత్రి, హోం మరియు వివత్తుల నిర్వాహణశాఖ మంత్రి (శ్రీ ఎన్. చినరాజప్ప):

- రాష్ట్రంలో గత మూడు సంవత్సరాలలో అంటే, నెల్లూరు (2014లో-1 మరియు 2016లో-1) కృష్ణా జిల్లాలో 2017లో-1 మొత్తం మూడు సంఘటనలు నమోదయ్యాయి.
- నెల్లూరులో రెండు కేసులను నమోదు చేయడమయింది.
- వివరాలను అనుబంధంలో జతపరచడమయింది.

అనుబంధం

శాసన పరిషత్తు సభ్యులు శ్రీమతి తడపట్ల రత్నాబాయి గారు ఇచ్చిన నోటీసులోని శాసన పరిషత్తు ప్రశ్న నెం.9793 కి సంబంధించి నమోదయిన కేసుల వివరాలు.

1) నెల్లూరు జిల్లా, డక్కిలి పోలీసు స్టేషన్లో ఐపిసి లోని 304-ఎ సెక్షన్ ప్రకారం నేరం నెం.94/2014 (బాలిక కనపడుటలేదు అనే కేసు నుండి మార్పుచేయడమయింది.

డక్కిలి మండలం, కుప్పాయపాలెం గ్రామంలో 03-08-2014 న 17.00 గంటలకు జరిగింది. 04-08-2014 తేదీన 20.00 గంటలకు గమనించడమయింది. ఇందులో మరణించిన 4 సంవత్సరాల వయస్సు గల పెంచలనరసయ్య కుమార్తె నవూరు శశి రేఖ, కుప్పాయపాలెం గ్రామంలోని యాదవ కులానికి చెందిన సుబ్బరామయ్య కుమారుడు 48 సంవత్సరాల వయస్సు గల నిందితుడు మందటి కేరసవులకు చెందిన బోరు బావికి సమీపంలో ఆడుకుంటూ జారి ప్రమాదవశాత్తు బోరు బావిలో పడి మరణించింది.

బోరు బావి యజమాని అంటే నిందితుడు అతని పొలంలోని బోరు బావి చుట్టూ ఏవిధమైన రక్షణ చర్యలను ఏర్పాటు చేయకుండా నిర్లక్ష్యంగా వదిలివేశాడు. 12-08-2014 తేదీన నిందితుడిని అరెస్టుచేసి, రీమాండ్కు పంపడమయింది. 31-01-2015న కేసును మోపడమయింది. ఈ కేసులో నిందితుడిని నిర్దోషిగా విడుదలచేయడమయింది.

2) నెల్లూరు జిల్లా కావలి గ్రామీణ పోలీసు స్టేషన్లో సి.ఆర్.పి.సి లోని 174వ విభాగం ప్రకారం నేరం నెంబరు 161/2016 (ప్రమాదవశాత్తు బావిలో పడిన కారణంగా ఊపిరాడక మరణించింది).

కావలి మండలం, నందెమ్మపురం గ్రామంలో 11-08-2016 తేదీన 17.30 గంటలకు జరిగింది. 3 సంవత్సరాల వయస్సు గల మృతురాలు గోపిక మానిక తండ్రి తమిళనాడు రాష్ట్రం హొన్నూరి జిల్లా పట్టణకాపు, వీరేకుప్పం గ్రామానికి చెందిన రాజవేలు కుమారుడు 30 సంవత్సరాల వయస్సు గల రాజవేలు గోపి 12-08-2016 తేదీన దాదాపు 00.30 గంటలకు ఇచ్చిన ఫిర్యాదు వల్ల గమనించడమయింది. ఇందులో మృతురాలు తన తాత ఇంటి సమీపంలో ఉన్న బోరు బావిలో ప్రమాదవశాత్తు పడి ఊపిరాడక మరణించింది ఆ ఫిర్యాదులో పేర్కొన్నారు. కేసులను "ఎ.డి" గా పేర్కొనడమయింది.

శ్రీమతి టి. రత్నాబాయి (నామినేటెడ్): అధ్యక్షా, చాలామంది బాలల మరణాలను, వదేపదే ఈ సున్నితమైన విషయం గురించి ఈమధ్య మనం టి.వీలలో చూస్తున్నాము. ఇది బాలల హక్కులకు సంబంధించిన విషయం. బోరులు త్రవ్వి వదిలివేయడంవలన అందులో చిన్న పిల్లలు పడిపోవడం జరుగుతోంది. ఇది చాలా బాధాకరమైన విషయం. మూడు సంఘటనలు జరిగాయని గౌరవ మంత్రిగారి సమాధానంలో చెప్పారు. కానీ, ఇప్పటి వరకూ ఇలాంటి సంఘటనలు చాలా జరిగాయి. ఈవిషయంలో ఏరకమైన కేసులు ఎవరి మీద ఎన్ని నమోదు చేశారో దయచేసి తెలియజేయవలసినదిగా మీద్వారా గౌరవ మంత్రివర్యులను కోరుతున్నాను.

శ్రీ ఎన్. చినరాజప్ప: అధ్యక్షా, కేసులు నమోదు చేయడం జరిగింది. నెల్లూరు జిల్లాలో డక్కిలి పోలీస్ స్టేషన్ వరిథలో ఐపిసి 304-ఎ సెక్షన్ ప్రకారం ఎఫ్.ఐ.ఆర్.నెం.94/2014 బాలిక కనపడడంలేదనే కేసు నుండి ఈ కేసు

కిందకు మార్చడం జరిగింది. అలాగే 2012వ సంవత్సరంలో రెండవ కేసు ఒకటి జరిగింది. ఒక కేసులో అయితే చెప్పలేదని చెప్పారు. ఒక కేసులో గుంటూరు జిల్లాలో చిన్న పాప బోరులో పడిపోయినప్పుడు పోలీసులు వెంటనే వెళ్లి రాత్రి 12.00 గంటల వరకూ కష్టపడి పనిచేసి ఆ పాపను రక్షించడం జరిగింది. వినుకొండలో జరిగిన ఈ సంఘటనలో పోలీసులు, రెవెన్యూవారు బాగా సహకరించారు. ముఖ్యంగా బోరు బావుల ప్రమాదాల విషయంలో ప్రభుత్వం చర్యలు తీసుకుంటోంది. పీటని కంట్రోల్ చేయమని డైరెక్షన్స్ ఇవ్వడం జరిగింది. రైతులు ఎక్కడైనా బోరులు వేసినప్పుడు బోరులు వూడ్చాలని, అలాగే ప్రభుత్వ బోరులను కూడా వూడ్చాలని కూడా కొన్ని గైడ్లైన్స్ ఇచ్చాము. ఇలాంటి ప్రమాదాలు భవిష్యత్తులో జరగకుండా తగు చర్యలు తీసుకుంటున్నాము.

డా.ఎ.ఎస్.రామకృష్ణ (ఉపాధ్యాయ నియోజకవర్గం-కృష్ణా, గుంటూరు): అధ్యక్షా, ఇది చాలా ముఖ్యమైన ప్రశ్న **Prevention is better than cure.** మేడమ్ గారు ప్రశ్న వేసినట్లుగా చిన్న పిల్లలు బోరు బావులలో పడిపోయి చనిపోతున్నారు. మనకు తెలియకుండా తెల్లారే సరికి ఇలాంటి వార్తలు వింటున్నాము. మన గౌరవ మంత్రిగారు చెప్పినట్లు ఇటీవల వినుకొండలో జరిగిన సంఘటనలో గౌరవ ముఖ్యమంత్రిగారు, స్థానిక ఎమ్.ఎల్.ఎ. మరియు గౌరవ మంత్రిగారి చొరవతో ఎంతో శ్రద్ధ తీసుకుని ఆ పిల్లవాడిని బ్రతికించ గలిగారు. అనేక సందర్భాలలో పిల్లలు చనిపోతున్నారు. ఉదాహరణకు నేను కూడా మా పొలంలో బోరు వేశాను. దాదాపుగా 300 అడుగుల లోతుకు వెళ్లాము. కానీ, సీరు పడలేదు. వెంటనే దానిని వూడ్చేశాము. భూగర్భజలాలు చాలా అడుగుకు వెళ్లిపోయాయి. చాలా మంది బోర్లు వేస్తున్నారు. సీరు పడడంలేదు, వాటిని అలాగే వదిలేస్తున్నారు. ఈ సందర్భంగా నేను తెలియజేసేదేమింటే ఒక సర్వేచేసి ఎక్కడైతే బోరు వేసి వూడ్చుకుండా వదిలేశారో వారి మీద కేసులు నమోదుచేయవలసిన అవసరం కూడా ఉంది. లేకుంటే ఇలాంటి చిన్నపిల్లల మరణాలను అరికట్టలేమనేది నా ఉద్దేశం. ఇది చాలా సీరియస్ విషయంగా గౌరవ మంత్రిగారు పరిగణించాలని తమరి ద్వారా కోరుతున్నాను.

శ్రీ ఎన్. చినరాజప్ప: అధ్యక్షా, తగిన చర్యలు తీసుకుంటున్నాము. ఇప్పటికే రైతులకు డైరెక్షన్స్ ఇచ్చాము. అలాగే ప్రభుత్వవరంగా అధికారులకు తగు డైరెక్షన్స్ ఇస్తున్నాము. పాడైన బోరు బావులను వూడ్చాలని ఆదేశాలు ఇవ్వడమైనది.

ప్రభుత్వాధికారులపై భౌతికదాడులు

ప్రశ్ననెం.9683(76)

సర్వశ్రీ ఆళ్ల కాళీకృష్ణ శ్రీనివాస్, ఉమ్మారెడ్డి వెంకటేశ్వర్లు, కోలగట్ల వీరభద్రస్వామి, ఎం.ఎల్.సి.లు.,

గౌరవసీయులైన ఉప ముఖ్యమంత్రి (హోం వ్యవహారాలు) గారూ, దయచేసి ఈ క్రింది సమాచారం తెలియజేస్తారా;

అ) రాష్ట్రంలో 2014, జూన్ నుండి ప్రభుత్వ అధికారులపై జరిగిన భౌతిక దాడుల సంఖ్య ఎంత;

ఆ) అందులో ప్రమేయం ఉన్న వ్యక్తులపై తీసుకున్న చర్య ఏమిటి?

గౌరవసీయులైన ఉప ముఖ్యమంత్రి, హోం మరియు విపత్తుల నిర్వాహణ శాఖ మంత్రి (శ్రీ ఎన్. చినరాజప్ప):

అ) రాష్ట్రంలో 2014, జూన్ నుండి మొత్తం 90 కేసులు నమోదయ్యాయి.

ఆ) సేరాలతో ప్రమేయం ఉన్న నిందితులపై క్రిమినల్ కేసులను నమోదు చేయడమయింది. వారిని జ్యూడిషియల్ కస్టడికి రిమాండ్ చేసి, కోర్టులో ఛార్జి షీట్లను దాఖలు చేయడమయింది.

శ్రీ కత్తి నరసింహారెడ్డి: అధ్యక్షా, 90 మంది ప్రభుత్వ ఉద్యోగులపైన భౌతికదాడులు జరిగినవని సమాధానం ఇచ్చారు. అలాగే, నిబంధనలు పాటించి కచ్చితంగా ఉన్న అధికారులపైన భౌతికదాడులకు గురికావడంతోపాటు బదిలీల బహుమానం ఇస్తున్నట్లుగా ఈమధ్య మీడియాలో వస్తున్నది. భౌతికదాడులు చేసినవారిపైన కఠినమైన చర్యలు తీసుకోవాలి. చెప్పినమాట వినలేదనే పేరుతో కక్షసాధింపు ధోరణితో ఉద్యోగులను బదిలీలకు గురిచేయకుండా చూడాలని తమరి ద్వారా గౌరవ మంత్రిగారిని కోరుతున్నాను.

శ్రీ ఎన్. చినరాజప్ప: అధ్యక్షా, తప్పకుండా దానిమీద చర్య తీసుకుంటున్నాము. ఈరోజు ప్రభుత్వాన్ని మంచిగా నడిపించడానికి మన గౌరవ ముఖ్యమంత్రిగారున్నారు. ఎలాంటి అధికారైనా ప్రీగా పనిచేసే అవసరం వుంది. గతంలో ఇలాంటి కేసులను సీరియస్ గా పరిగణించడం జరిగింది. అలాంటి వారిని అరెస్టు చేయడం జరుగుతోంది.

రాయలసీమ జిల్లాలలో వరదలు

ప్రశ్న నెం.9888(77)

డా. ఎం.వి.వి.ఎస్. మూర్తి, శ్రీ వట్టికూటి వీర వెంకన్న చౌదరి, ఎం.ఎల్.సి.లు,

గౌరవసీయులైన ఉప ముఖ్యమంత్రి (హోం మరియు డిఎం)గారు దయచేసి ఈ క్రింది సమాచారం తెలియజేస్తారా;

అ) రాయలసీమ జిల్లాలలో ఇటీవల వచ్చిన వరదల కారణంగా ఇళ్లు, పంటలకు నష్టం వాటిల్లిందా;

ఆ) అయితే, అందుకు సంబంధించిన వివరాలు ఏమిటి?

గౌరవసీయులైన ఉప ముఖ్యమంత్రి (హోం మరియు విపత్తు నిర్వాహణశాఖ మంత్రి శ్రీ ఎన్.చినరాజప్ప):

అ) అవునండీ.

ఆ) రాయలసీమ జిల్లాలలో ఇటీవల వచ్చిన వరదల కారణంగా దెబ్బతిన్న గృహాలు, పంటల వివరాలు ఈ క్రింది విధంగా ఉన్నాయి.

వరుస సంఖ్య	జిల్లా పేరు	దెబ్బ తిన్న గృహాల సంఖ్య	33 శాతం కంటే ఎక్కువగా దెబ్బతిన్న వంటలు (హెక్టార్లలో)	
			వ్యవసాయ వంటలు	ఉద్యానవన వంటలు
1.	కర్నూలు	3471	23225	1742.12
2.	వైఎస్ఆర్ కడప	400	10464	84.20
3.	అనంతపురము	2455	4540	619.70
4.	చిత్తూరు	181	319	114.91
	మొత్తం	6507	38548	2560.93

శ్రీ పి.వి.వి.చౌదరి(శాసనసభ నియోజకవర్గం): అధ్యక్షా, నష్టపోయిన గణాంకాలను చాలా బాగా వివరించారు. గృహాలుగాని, వంటలుగాని నష్టపోయిన వారికి ప్రభుత్వం ఏర్పాటుచేసిన సహాయ చర్యలను కూడా వివరించవలసినదిగా కోరుతున్నాను.

డా. ఎం.వి.వి.ఎస్.మూర్తి (స్థానికసంస్థలు-విశాఖపట్నం): అధ్యక్షా, సుమారుగా 7,600 నుండి 8,000 గృహాలు నేలపాలైనవి చెప్పారు. వారికి వునరావాసం ఏమి చేశారు? ప్రస్తుతం వారు ఎక్కడ ఉంటున్నారు? వారికి ఏమైనా సమకూర్చారా? పైన ఏమైనా క్షుప్త వేశారా, లేదా? వారికి సహాయం క్రింద ఏమైనా అందజేశారా? మామూలుగా గృహం నిర్మించాలంటే ఐదు నెలల నుండి ఆరు నెలల వరకూ సమయం పడుతుంది. ఈలోగా వారికి తక్షణ సహాయం క్రింద ఏమైనా అందజేశారా, లేదా? అదేవిధంగా రైతులకు దాదాపుగా వ్యవసాయ భూమి మీద రూ.70,000 వరకూ ఫలసాయం, కూరగాయలు, హార్టికల్చర్ వంటలు దెబ్బతిన్నవని చెప్పారు. తోటలు, చిసీ తోటలు అన్నీ సర్వనాశనమైపోయిఉంటాయి. కర్నూలు, అనంతపురం, చిత్తూరు, కడపలో ఎప్పుడూ చూడనంత నష్టం జరిగింది. వర్షాల వలన దీర్ఘకాలంలో లాభాలు పొందుతాము. గ్రౌండ్ వాటర్ లెవెల్స్ పెరగటం, చెరువులు నిండడం జరుగుతుంది. తక్షణ సహాయంగా ఆ రైతులకు రెండవ పంట వేయడానికి ఎంత సహాయం ముట్టింది? **Disaster Management** ముందు సహాయంచేస్తే వ్యవసాయ మంత్రిగారు తరువాత రంగంలోకి వస్తారు. **Disaster Management** క్రింద గృహాలు నష్టపోయిన వారికి నష్టపరిహారం ఏమి ఇచ్చారు? అలాగే వంటలు నష్టపోయినవారికి ఏమి పరిహారం ఇచ్చారో తెలియజేయవలసినదిగా మీ ద్వారా మంత్రిగారిని కోరుతున్నాను.

శ్రీమతి పి.శమంతకమణి: అధ్యక్షా, అనంతపురం జిల్లా కరవు జిల్లా. అయినా దేవుడు వరమిచ్చినట్లుగా ఈమధ్య కాలంలో మంచి వర్షాలు కురిసినవి. పాతకాలపు గృహాలన్నీ కూడా చాలావరకూ కాలిపోయాయి. మరొక కుక్క కూరగాయల వంటలన్నీ కూడా నాశనమైపోయినవి. అందువల్లనే ఈరోజున బజారులో ప్రతి కూరగాయ రేటు కిలో రూ.60 వరకూ ఉంటుంది, తక్కువగా ఏపీ లేవు. గృహాలు కొంతవరకూ శిథిలావస్థలో ఉన్నవే కాలిపోయి ఉంటాయి. గృహనిర్మాణ పథకం కింద వాటిని మంజూరుచేసి ఇస్తే బాగుంటుంది. ప్రభుత్వం వారికి కొంతవరకూ నిబంధనలు

నడలిస్తే పేదవారికి మంచి గృహం నమకూరుతుంది. నష్టపరిహారం క్రింద రెండు వందలో, ఐదు వందలో చెల్లిస్తే వాటితో వారు ఆ గృహం ఎప్పుడు నిర్మించుకుంటారు? మరలా వర్షం వస్తుంది, మరలా కూలిపోతుంది. అటువంటి వారికి గృహనిర్మాణ పథకం కింద కొత్త గృహాలను మంజూరుచేయవలసినదిగా ప్రభుత్వాన్ని కోరుతున్నాను.

అధ్యక్షా, సన్నకారు రైతులు కూరగాయలు పండిస్తూ ఉంటారు. రాబోయే రోజులలో నష్టపరిహారం ఇస్తామని చెప్పడంకన్నా వారు వెంటనే తోటలు వేసుకోవడానికి కావలసిన స్వల్ప రుణ సహాయం అందించాల్సిందిగా ప్రభుత్వాన్ని కోరుతున్నాను.

శ్రీ పి.రామసుబ్బారెడ్డి: అధ్యక్షా, ఈరోజు రాయలసీమ ప్రాంతాలలో అదృష్టం కొద్దీ ఎప్పుడూ లేనంతగా వర్షాలు పడుతున్నాయి. గౌరవ ముఖ్యమంత్రి శ్రీ నారా చంద్రబాబునాయుడుగారి పరిపాలనలో 30 సంవత్సరాలుగా నిండని చెరువులు కూడా నిండడం చాలా అదృష్టం. గ్రౌండ్‌వాటర్ పెరగడం రైతులకు లాభదాయకం. కానీ, కొన్ని చోట్ల మాత్రం పంటలు దెబ్బతిన్నవి. గ్రామీణ ప్రాంతాలలో రోడ్లు కూడా తెగిపోవడం జరిగింది. రెండవది వంకలు, వాగులకు వరదలు రావడం వలన చుట్టుప్రక్కల భూములు కోతకు గురైనవి. ప్రభుత్వం ఇలాంటి రైతులందరినీ ఆదుకోవాలని తమరి ద్వారా గౌరవ మంత్రిగారిని కోరుతున్నాను.

ఉ.10.50

మిస్టర్ చైర్మన్: శ్రీ యండవల్లి శ్రీనివాసులు రెడ్డి గారూ, మాట్లాడండి,

శ్రీ యండవల్లి శ్రీనివాసులు రెడ్డి: అధ్యక్షా, ప్రత్యేకంగా రాయలసీమలో మెట్ట భూములు, చిత్తూరు జిల్లా వచ్చిమ ప్రాంతం, కడప జిల్లాలోని రాయచోటి ప్రాంతాల్లో ఎక్కువగా జూన్‌లో దుక్కీ దున్ని వేరుశనగ వేసే సంప్రదాయం ఉంది. గతంలో వర్షాలు లేక దానిని వేయడం పూర్తిగా మానేశారు. ఇటీవల కురిసిన ఆశాజనకమైన వర్షాలవల్ల వివరీతమైన సాగు చోటుచేసుకుంది. లక్షలాది ఎకరాల్లో ఊడ దిగి కాయపడి నమయానికి వివరీతమైన వర్షాలు పడటంవల్ల పంట దిగుబడి పూర్తిగా ఆగిపోయింది. ఇంతకుముందు కూడా ఈ విషయాన్ని ప్రస్తావించాను. కరవుతో బాధపడిన తరువాత ఇప్పుడు అతివృష్టితో నష్టపోయిన రైతులకు ఎటువంటి నష్టపహారాన్ని చెల్లిస్తున్నారు? ఆ విషయంలో ఏమైనా వివరాలు ఉన్నాయా, లేదా? అదేవిధంగా టమోట, ఇతర కూరగాయ పంటలు సాగుచేసే రైతులు కూడా పెట్టుబడులు ఎక్కువైనప్పటికీ వివరీత వర్షాల కాలంగా కసిన దిగుబడి రాక నష్టాల పాలయ్యారు. వారిని ఆదుకోవడానికి ఏమైనా చర్యలు ఉన్నాయా?

శ్రీ నిమ్మకాయల చినరాజప్ప: అధ్యక్షా, డా.ఎం.వి.వి.ఎస్.మూర్తిగారు, శ్రీ వి.వి.వి. చౌదరిగారు, శ్రీమతి శమంతకమణిగారు, శ్రీ రామసుబ్బారెడ్డిగారు, శ్రీ శ్రీనివాసులురెడ్డిగారు అనేక సమస్యలను లేవనెత్తడం జరిగింది. ముఖ్యంగా ఇళ్ల విషయానికి వచ్చే సరికి 6507 ఇళ్లు దెబ్బతిన్నాయి. వాటికిగాను కోటి 19 లక్షల 89 వేలు

బాధితులకు మంజూరు అయ్యాయి. అంటే రాష్ట్ర ప్రభుత్వం కూడా వరదలు, తుపానులు వచ్చినప్పుడు కేంద్రానికి రికమెండ్ చేయడం జరుగుతుంది. అందులో భాగంగానే రూ.844 కోట్ల రూపాయలు వ్యవసాయ పంటలకు, ఇళ్లకు, రోడ్లకు, పంచాయితీరాజ్ శాఖకు, వెటర్నరీకి రికమెండ్ చేయడం జరిగింది. తొందరలోనే కేంద్రం నుంచి ఒక టీమ్ వచ్చి పరిశీలన చేసి ఒక అంచనాకు రావలసిన అవసరం ఉంది. ఇవన్నీ జరుగుతాయని తెలియచేసుకుంటున్నాను. ఏదేమైనా, వరదలు, తుపానులు, కరవులు వచ్చినప్పుడు రైతులు, ప్రజలు ఇబ్బంది పడకూడదనే ఉద్దేశ్యంతో ముఖ్యమంత్రిగారు అలర్ట్ గా ఉండి ఇళ్ల, వ్యవసాయ సబ్సిడీ, మొదలగు విషయాల్లో కేంద్రాన్ని ఒప్పించి రాష్ట్రానికి డబ్బులు తెచ్చే విషయంలో ఎప్పటికప్పుడు చర్యలు తీసుకోవడం జరుగుతోంది. ఇళ్ల విషయంలో తాత్కాలికంగా డబ్బులు ఇవ్వడం జరుగుతోంది గాసి, శాశ్వతంగా ఇచ్చే విషయంలో కేంద్రానికి లేఖ రాయడం జరిగింది. కేంద్రం నుంచి నిధులన్నీ వచ్చేవాయి. ఉన్న డబ్బులను వెంటనే వంచి ఇళ్ల నిర్మాణానికి తగు చర్యలు తీసుకుంటాము.

MR.CHAIRMEN: Question number 9933, Minister for R&B.

కోస్టల్ కారిడార్

ప్రశ్న నెం.9933(78)

శ్రీ టి.డి. జనార్దన్, ఎం.ఎల్.సి.,

గౌరవనీయులైన రోడ్లు, భవనాల శాఖ మంత్రిగారూ, దయచేసి ఈ క్రింది సమాచారం తెలియజేస్తారా;

- అ) తీరప్రాంత కారిడార్ ను (తడ-ఇచ్చాపురం) నిర్మించే ప్రతిపాదన ప్రస్తుతం ఏ దశలో ఉంది;
- ఆ) నదరు నిర్మాణం క్రింద వర్తింపయ్యే ప్రాంతాలు ఏవి;
- ఇ) ఆ కారిడార్ ను నిర్మించడం ద్వారా పొందనున్న ప్రయోజనాలేమిటి?

గౌరవనీయులైన రోడ్లు, భవనాల శాఖ మంత్రి (శ్రీ సి.హెచ్. అయ్యన్నపాత్రుడు):

- అ) ఈ ప్రతిపాదన ఇంకా ప్రభుత్వ పరిశీలనలోనే ఉంది.
- ఆ) నదరు నిర్మాణం క్రింద వర్తింపచేయాలని ప్రతిపాదించిన ప్రధాన ప్రాంతాలు ఈ క్రింది విధంగా ఉన్నాయి.
ఇచ్చాపురం, భోగాపురం, భీమిలి, విశాఖపట్టణం, కాకినాడ, నర్సాపూర్, నిజాంపట్నం, ఒంగోలు, రామాయపట్నం మరియు దుగ్గరాజపట్నం.
- ఇ) తీరప్రాంత కారిడార్ ను నిర్మించడం ద్వారా పొందనున్న కొన్ని ప్రయోజనాలు ఈ క్రింది విధంగా ఉన్నాయి.

- 1) బీచ్ రోడ్డు తీరప్రాంతం వెంబడి ఉన్న అన్ని ఓడరేవులను అనుసంధానిస్తుంది.
- 2) ఇందువల్ల గణసీయమైన ఉపాధి అవకాశాలు ఏర్పడతాయి.
- 3) ఇందువల్ల పర్యాటకాన్ని అభివృద్ధి చేయడానికి సహాయపడుతుంది.
- 4) ఇందువల్ల రోడ్ల అనుసంధానం మరియు రవాణా వంటివి మెరుగుపడతాయి.
- 5) ఇందువల్ల తుపాను సహాయక చర్యల సమయంలో త్వరితగతిన రవాణాకు వీలుకలుగుతుంది.
- 6) ఇందువల్ల వ్యవసాయ మరియు ఆక్వా ఉత్పత్తులను సమీప మార్కెట్లకు రవాణా చేయడానికి ఉపయుక్తంగా ఉంటుంది.
- 7) ఇది పారిశ్రామిక వృద్ధికి సహాయపడుతుంది.

శ్రీ టి.డి. జనార్దన్ (నామినేటెడ్): అధ్యక్షా, మంత్రిగారు ఈ రహదారి నిర్మాణంవలన చాలా ఉపయోగం ఉంటుందని చెప్పారు. చాలా సుదీర్ఘంగా, వివరంగా చెప్పారు. మరి అంత ఉపయోగం ఉన్నటువంటి రహదారి ఇంకా పరిశీలనలోనే ఉన్నదనడం సమంజసం కాదు అధ్యక్షా, చాలా బాధాకరం. రాష్ట్రవిభజన జరిగింది. చాలా ఇబ్బందుల్లో ఉన్నాం. ఉత్పత్తి రంగాన్ని కూడా అభివృద్ధి చేసుకోవలసిన అవసరం ఉంది. మనకున్న వరం ఏమిటంటే దాదాపు 974 కిలోమీటర్లు కోస్టల్ లైన్ ఉంది. దీనిలో ఆంధ్రప్రదేశ్ భారతదేశంలోనే రెండవ స్థానంలో ఉంది. గుజరాత్ మొదటి స్థానంలో ఉంది. గుజరాత్ వారు ఏవిధంగా అభివృద్ధి చెందారో చూశాం. గతం గతించి పోయింది. ఇప్పుడైనా మన ప్రాధాన్యతలు నిర్ణయించడంలో దీనికి ముఖ్య ప్రాధాన్యత ఇవ్వవలసిన అవసరం ఉంది. మంత్రిగారు చెప్పినట్లు 13 జిల్లాల్లో దాదాపు 9 జిల్లాలు కవర్ అవుతున్నాయి. శ్రీకాకుళం నుంచి నెల్లూరు వరకు, దాదాపు 2025 నాటికి 3 లక్షల కోట్లు ఉత్పత్తి రంగంలో అభివృద్ధి చెందుతుందని ఒక అంచనా ఉంది. అట్లాగే 7 లక్షల 80 వేల కోట్లకు 2035 నాటికి అభివృద్ధి చెందే అవకాశం ఉంది. ఇంత పెద్దయెత్తున అభివృద్ధి చెందడానికి అవకాశం ఉన్న ఈ రహదారిపై మంత్రిగారు హామీ ఇవ్వాలని కోరుతున్నాను. తక్షణమే ఈ రహదారి మంజూరు చేయడానికి కావలసిన చర్యలు తీసుకోవాలని కోరుతున్నాను. అభివృద్ధికి సంబంధించిన నోట్సు కూడా వీటిలో నూచించారు. వైజాగ్ లో ఫార్మా మినరల్, మెటలర్జీ అన్ని రంగాలను అభివృద్ధి చేయడానికి అవకాశం ఉంది. అలాగే కాకినాడలో అయితే ఫుడ్ ప్రాసెస్, కెమికల్స్, పెట్రోకెమికల్స్, పేపర్ ఇండస్ట్రీ, నాన్ మెటాలిక్, మినరల్ ఇండస్ట్రీస్ ని డెవలప్ చేయడానికి అవకాశం ఉంది. అలాగే మచిలీపట్నంలో ఫార్మా ఇండస్ట్రీ, మెటలర్జీ, ఫుడ్ ప్రాసెస్, నాన్ మెటాలిక్ ఇండస్ట్రీలన్నింటిని అభివృద్ధి చేయడానికి అవకాశం ఉంది. తిరుపతి, శ్రీకాళహస్తి ఏరియాల్లో ఎలక్ట్రికల్ పరికరాలు, టెక్స్టైల్స్, ఫుడ్ ప్రాసెసింగ్, మెటలర్జీ, నాన్ మెటాలిక్ ఇలాంటి సవివరమైన నివేదికలు ఉన్నాయి. వీటన్నింటిని ఉయోగించుకొని మనం ఇవ్వాలైనంత ప్రాధాన్యత ఇవ్వాలని సభలో మంత్రిగారు స్పష్టమైన సమాధానం, హామీ ఇవ్వాలని కోరుతున్నాను.

శ్రీ మొహమ్మద్ అహ్మద్ వరీఫ్: అధ్యక్షా, ఈ కోస్టల్ కారిడార్ నిర్మాణానికి పూనుకోవడం చాలా అభినందించదగిన ప్రాజెక్ట్. అయితే మంత్రిగారికి ఇక్కడ చిన్న సూచన. కత్తిపూడినుంచి నరసాపూరం వరకు వచ్చే రోడ్డు విస్తరణలో చించినాడ అనే బ్రిడ్జ్ ఉంది. ఆ బ్రిడ్జ్ 30 మీటర్లకంటే ఎక్కువ ఉండదు. అప్పుడు ఏదో బ్రిడ్జ్ రూపంలో కట్టారు కానీ, హైవే కలుస్తుందనే ఆలోచనతో కట్టింది కాదు. కాబట్టి ఈ బ్రిడ్జ్ ని 214 నేషనల్ హైవేకి కలవడం అంత సుసాధ్యమైనటువంటి విషయమేమీ కాదు. వేరే బ్రిడ్జ్ కట్టడానికి ప్రభుత్వం ఆలోచన ఏదైనా చేస్తుందా? ముఖ్యంగా నరసాపూరం-నఖ్టివల్లి రేవుల మధ్య బ్రిడ్జ్ కట్టాలని ఆనాడు స్వర్గీయ ఎన్టీ రామారావుగారు శంకుస్థాపన చేశారు. అక్కడ కట్టాలనేది చిరకాల వాంఛ. అంతేగాకుండా డ్రెడ్జింగ్ కార్పొరేషన్ వారు అంతర్వేదివద్ద హార్బర్ పెడుతున్నారనే ఒక వార్త వచ్చింది. వారు స్వయంగా రైల్-కమ్-రోడ్డు బ్రిడ్జ్ కడతారనే ప్రతిపాదన గతంలో వచ్చింది. కానీ ఆ ప్రతిపాదన మరుగునపడింది. కేంద్ర ప్రభుత్వంతో మాట్లాడి, ప్రత్యామ్నాయంగా నరసాపూరం-నఖ్టివల్లి దగ్గర కట్టాలనేది ప్రజల వాంఛ. ఈ రెండు జిల్లాలను కలిపి బ్రిడ్జ్ కట్టే ఆలోచన ప్రభుత్వ పరిశీలనలో ఏమైనా ఉందా అని మీద్వారా మంత్రిగారిని అడుగుతున్నాను.

శ్రీ బి.ఎన్.రాజసింహులు (స్థానిక సంస్థలు-చిత్తూరు): అధ్యక్షా, చెన్నై-బెంగళూరు రోడ్డు చూస్తే, చిత్తూరు జిల్లాలో సుమారు 100 కిలోమీటర్లు, కర్ణాటకలో సుమారు 100 కిలోమీటర్లు, తమిళనాడులో సుమారు 100 కిలోమీటర్లు ఉన్నది. కృష్ణగిరి రోడ్డు మాత్రం అప్పుడున్న ఎంపీ గారు సెంట్రల్ మినిస్టర్ గా ఉన్నప్పుడు 15 ఏళ్ల క్రితం వేశారు. ఈ రోజు వరకు మన రాష్ట్రంలో వేయాలైన 100 కి.మీ. రోడ్డు మాత్రం ఈ రోజు వరకు పెండింగులో ఉంది. కర్ణాటక, చెన్నై నుండి మన రాష్ట్రానికి వచ్చేవారు బ్రహ్మాండంగా వస్తున్నారు. మన రాష్ట్రంలోని చిత్తూరు జిల్లాలో ఆ 100 కిలోమీటర్లు రోడ్డు వేయడానికి టెండర్లు పిలిచాము, రోడ్డు పనులు మొదలు అవుతాయని చెప్పారు. అది కూడా ఎక్కడా లేని విధంగా సిమెంట్ రోడ్డు వేస్తున్నారు. సిమెంట్ రోడ్డు అని ప్రపాజల్ లోనే ఉంది. అయితే, సిమెంట్ రోడ్డు వేస్తే టైర్లకు ఫ్రిక్షన్ ఉండదు, టైర్ల అరుగుదల ఎక్కువగా ఉంటుంది. ఎక్కువమంది వాహనదారులు ఇబ్బందిపడే అవకాశం కూడా ఉంది. సిమెంట్ రోడ్డు చూడడానికి సైన్ గా ఉన్నప్పటికీ, ఎక్కువగా యాక్సిడెంట్స్ జరిగే ప్రమాదం ఉందనే పుకారు ఒకటి గ్రామస్థులలో ఉంది.

అధ్యక్షా, అదేవిధంగా మాకు చిత్తూరు నుంచి తిరుపతికి 70 కిలో మీటర్లు ఉంది. చిత్తూరు నుండి తిరుపతికి రావడానికి మాకు 2 గంటలు పడుతుంది. మార్గం మధ్యలో మూడు రైల్వే గేట్లున్నాయి. ఈ మధ్య వర్షాలు వడ్డాక ఆ రోడ్డు మరీ ఫెరంగా తయారయింది. చిత్తూరు నుంచి కడపకు 160 కిలో మీటర్లు ఉంటే ఆ రోడ్డు బ్రహ్మాండంగా వేశారు. దానివల్ల రెండు గంటల్లోనే మేము కడపకు వెళ్లగలుగుతున్నాము. నేను నిన్న అక్కడ నుంచే కారులో వచ్చాను. ఎంత దరిద్రంగా ఉందంటే, మేము చిత్తూరు నుండి తిరుపతికి పోవాలంటే వయా పుత్తూరు గుండా చుట్టూ తిరిగి వెళుతున్నాము. అంటే తిరుపతికి రావాలంటే చిత్తూరు నుంచి పుత్తూరు, పుత్తూరు నుంచి రేణిగుంట, రేణిగుంట నుంచి తిరుపతికి వస్తున్నాము. అంటే వెనుక నుండి వస్తున్నాము. చిత్తూరు-తిరుపతి రోడ్డులో నేరుగా

వచ్చేది వదిలిపెట్టి చుట్టూ తిరిగి వస్తున్నాము. మరి ఆ రోడ్డు వనులు త్వరగా ముగించటానికి చర్యలు తీసుకోవాలని మీద్వారా మంత్రిగారిని కోరుతున్నాను.

ఉ.11.00

డా.ఎం.వి.వి.ఎస్.మూర్తి: అధ్యక్షా, ఈ కోస్టల్ కారిడార్ గురించి చిన్న విషయాన్ని మీ ద్వారా మంత్రి గారికి మనవి చేస్తున్నాను. భోగాపురం ఇంటర్నేషనల్ ఎయిర్పోర్టు ఈ రోడ్డుకు కనెక్ట్ అవుతుంది. భోగాపురం ఎయిర్పోర్టు, వైజాగ్ ఫార్మా సిటీ, వైజాగ్ పోర్టు, గంగవరం పోర్టు మొదలుకుని కాకినాడ పోర్టు వరకు ఈ రోడ్డు కనెక్ట్ అవుతుంది. రేప్నాద్దున ఇంటర్నేషనల్ ఎయిర్పోర్టు ద్వారా ఎయిర్ కార్గో ఇతర దేశాలకు వెళ్లినప్పుడే ఆంధ్రప్రదేశ్ కు ఉపయోగం కలుగుతుంది. **Because, this road is very important for the development of Cargo through Air cargo.** అందుచేత, భోగాపురం ఇంటర్నేషనల్ ఎయిర్పోర్టు తయారవ్వడానికి అన్ని సిద్ధం చేసినప్పుడు, దానితోబాటే ఈ రోడ్డుని కూడా అనుసంధానించకపోతే రేప్నాద్దున ఆ ఇంటర్నేషనల్ ఎయిర్పోర్టుకు కూడా సరైనటువంటి ఆదాయం రాదు. ఆ ఎయిర్పోర్టు కూడా డెవలప్ కాదు. అందుచేత, ఆ రెండింటిని ఇంటిగ్రేట్ చేయడానికి వధకాలు ఏమైనా తయారు చేయడానికి ప్రభుత్వం సిద్ధంగా ఉందా అని మీ ద్వారా అడుగుతున్నాను.

శ్రీ సి.హెచ్. అయ్యన్నపాత్రుడు: అధ్యక్షా, ముందుగా సభ్యులు శ్రీ టి.డి.జనార్దన్ గారిని అభినందిస్తున్నాను. వారు మంచి ప్రశ్న వేశారు. చాలా ముఖ్యమైన రోడ్డు ఇది. దీని గురించి వివరించడానికి నాకు వది నిమిషాల సమయమిస్తే బాగుంటుంది. ఎందుకంటే వల్లిక్కు కూడా తెలియాలి. ఇది మనకోసం మాత్రమే కాదు. ఇంతకుముందే సభ్యులు శ్రీ టి.డి.జనార్దన్ గారు, శ్రీ షరీఫ్ మహ్మద్ అహ్మద్ గారు, శ్రీ బి.ఎన్.రాజసింహులు గారు, డా.ఎం.వి.వి.ఎస్.మూర్తి గారు చాలా వివరాలతో విపులంగా మాట్లాడారు.

అధ్యక్షా, ఈ రోడ్డు ఎందుకు ముఖ్యమైనదని అన్నామంటే, భారతదేశంలోనే ఇది చాలా పొడవైన రోడ్డు. మన ఆంధ్రప్రదేశ్ లో ప్రాధాన్యంలో రెండో స్థానంలో ఉంది. మొట్టమొదటగా నముద్ర తీర ప్రాంతంలో, నముద్రం వక్కనుండి రోడ్డుమార్గం వెళ్లే **longest coastal area** గుజరాత్ రాష్ట్రంలో 1100 కి.మీ. ఉంది. రెండవ స్థానం మన ఆంధ్రప్రదేశ్ ది. ఆంధ్రప్రదేశ్ లో ఇచ్చాపురం నుండి తడ వరకు సుమారు 974 కి.మీ. నముద్రతీరం వెంబడి ఈ కోస్టల్ కారిడార్ వేయాలన్నది గౌరవ ముఖ్యమంత్రి శ్రీ నారా చంద్రబాబు నాయుడి గారి నిర్ణయం. ఈ నిర్ణయం ప్రకారం కోస్టల్ కారిడార్ ప్రాజెక్టుని రూపొందించడం జరిగింది.

ఈ కోస్టల్ కారిడార్ ప్రాజెక్టుకు సంబంధించి 974 కి.మీ. దూరాన్ని 4 స్యాకేజీలుగా విభజించాము. డిపిఆర్ లు తయారు చేయడానికి కూడా కొన్ని కంపెనీలకు అప్పగించాము. వారు ఇప్పటికే ఆ పనిలో ఉన్నారు. కొన్ని కంపెనీలైతే డిపిఆర్ లు కూడా సమర్పించడం జరిగింది. మొత్తం రూ.20,000 కోట్లు ఖర్చు అవుతుందని ఒక అంచనా. కేంద్ర ప్రభుత్వం కూడా దీనికి అంగీకరించింది. ఇది మంచి రోడ్డు. దీనివల్ల రాష్ట్రాభివృద్ధితోబాటు, కేంద్ర ప్రభుత్వానికి

కూడా ఉపయోగం కలుగుతుందని కేంద్రం వారు అంగీకరించింది. అయితే, డిపిఆర్లు సబ్మిట్ చేయడానికి మనకు ఇంకా కొంత సమయం ఉంది.

అధ్యక్షా, ఈ 974 కి.మీ. మేర మనం కారిడార్ని అభివృద్ధి చేయగలిగితే, సీలి రంగు బీచ్లు కూడా మనం ఏర్పాటు చేసుకోవచ్చు. యానిమల్, బర్డ్ శాంక్చురీలు ఏర్పాటు చేసుకోవచ్చు. మడ అడవులు అనే విషయం మనకు తెలుసు. వాటిని కూడా డెవలప్ చేయడానికి మనకు అవకాశం వస్తుంది. అది కాకుండా బ్యాక్వాటర్ లేక్స్ కూడా అభివృద్ధి చేయడానికి మనకు అవకాశం వస్తుంది. దీంతోబాటు రాక్ ఫార్మేషన్ ఉన్నచోట వర్షత శ్రేణి ప్రాంతాలను కూడా మనం అభివృద్ధి చేసుకోవచ్చు. అలాగే, సముద్ర జలాలకు దగ్గరగా ఉన్నటువంటి ఈ కారిడార్ వర్యటకుల్ని ఆకర్షించేందుకు కూడా చాలా ఉపయోగపడుతుంది.

అదేవిధంగా, ఈ కారిడార్లో ఓడరేవులున్నాయి. శ్రీకాకుళం జిల్లా నుండి గాసి, ఇప్పుడున్న ఓడరేవులు గాసి, రాబోయే రోజుల్లో నిర్మాణమయ్యే ఓడరేవుల్ని అనుసంధానం చేయడం కోసం ఈ రోడ్డు చాలా ఉపయోగపడుతుందని సభ్యులందరికీ మనవి చేస్తున్నాను. అలాగే, ఈ తీర ప్రాంతం అంతా పర్యాటక ప్రాంతంగా తీర్చిదిద్దే క్రమంలో హెల్త్ రిసార్టులు గాసి, కల్పరల్ హాబ్స్ గాసి ఏర్పాటు చేయడం వల్ల మన రాష్ట్రంలో ఎకో టూరిజంను అభివృద్ధి చేయడానికి అవకాశం వస్తుంది. అలాగే, సముద్రంలో అడ్వెంచర్ స్పోర్ట్స్ క్లబ్స్ ఏర్పాటు చేయడానికి మనకి చక్కటి అవకాశం ఉందని ఈ సందర్భంగా మనవి చేస్తున్నాను.

అదేవిధంగా రాష్ట్రంలో పారిశ్రామిక అభివృద్ధిలో భాగంగా ఎస్ఈజిఎల్లు ఏర్పాటు చేసుకోవడం వల్ల, ఆ ఎస్ఈజిఎల్లు అన్ని కూడా నేషనల్ హైవేకి, స్టేట్ హైవేతో అనుసంధానం చేయడానికి ఈ కోస్టల్ కారిడార్ ద్వారా ఒక చక్కటి అవకాశం వస్తుందని ఈ సందర్భంలో మీ అందరికీ మనవి చేస్తున్నాను. అదేవిధంగా మనకు స్వదేశీ, విదేశీ పెట్టుబడులు రావడానికి అవకాశం వస్తుంది. ఎప్పుడైతే ఈ రోడ్డు ద్వారా కనెక్టివిటీ ఏర్పాటు చేశామో, విదేశాల నుండి పెట్టుబడులు వచ్చి తద్వారా అనేక పరిశ్రమలు వచ్చి మన రాష్ట్రంలో ఉన్నటువంటి యువతకు ఉపాధి కల్పించేందుకు కూడా చక్కటి అవకాశం ఉంటుందని మనవి చేస్తున్నాను.

అధ్యక్షా, రెండవదేమంటే - మనది కోస్తా ప్రాంతం. తుపాన్లు ఎక్కువగా వస్తుంటాయి. మా అంచనా ప్రకారం చూస్తే, ప్రతి సంవత్సరం ఒకసారో, రెండుసారో తుపాన్లు వస్తుంటాయి. అలా తుపాన్లు వచ్చినప్పుడు సహాయ చర్యలు చేపట్టడం కోసం ఈ రోడ్డు చాలా బాగా ఉపయోగపడుతుంది. అటువంటి ఈ రోడ్డుని డెవలప్ చేయడం కోసం నాలుగు ప్యాకేజీలుగా డివైడ్ చేసి, ఇప్పటికే ఇచ్చావురం నుండి విశాఖవట్నం వరకు ఒక ప్యాకేజీ, విశాఖవట్నం నుండి నర్సాపురం వరకు ఒక ప్యాకేజీ, నర్సాపురం నుండి ఒంగోలు వరకు ఒక ప్యాకేజీ, ఒంగోలు నుండి తడ వరకు ఒక ప్యాకేజీ చొప్పున నాలుగు ప్యాకేజీలకు డిపిఆర్లు సిద్ధంగా ఉన్నాయి. సెంట్రల్ గవర్నమెంట్కు సబ్మిట్ చేసి అతి త్వరలోనే దీన్ని పూర్తి చేయడం కోసం ప్రభుత్వం ప్రయత్నాలు చేస్తుంది.

అధ్యక్షా, ఇందాకే గౌరవ సభ్యులు డా.ఎం.వి.వి.ఎస్.మూర్తి గారు కూడా మాట్లాడారు. భోగాపురం ఇంటర్నేషనల్ ఎయిర్పోర్టుకు సంబంధించి ల్యాండ్ అక్విజిషన్ వూర్తి అయిపోయింది, అంతా రెడీగా ఉంది. త్వరలోనే ఎయిర్పోర్టు నిర్మాణం కోసం చంద్రబాబు నాయుడు గారు అన్ని చర్యలూ తీసుకుంటున్నారు. కాబట్టి, దాన్ని దృష్టిలో పెట్టుకుని మొదటి ప్యాకేజీకి సంబంధించి కేంద్ర ప్రభుత్వం అనుమతులు తీసుకుని పనులు మొదలుపెట్టాము. పనులు జరుగుతున్నాయి. భీమునిపట్నం వరకు పూర్తయ్యింది. భీమునిపట్నం నుండి విశాఖపట్నం వరకు రోడ్డు పూర్తవుతుంది. దీనికి రూ.746 కోట్లతో వర్క్ శాంక్షన్ చేయడం జరిగింది. భోగాపురం ఎయిర్పోర్టు నుండి విశాఖపట్నంకు ఇంటర్నేషనల్ కనెక్టివిటీ ఇవ్వడం కోసం ఆ రోడ్డుని వెంటనే పూర్తి చేయడం జరుగుతుందని తమ ద్వారా గౌరవ సభ్యులందరికీ తెలియపరుస్తున్నాను.

MR.CHAIRMAN: Question No.9713, Minister for Municipal Administration and Urban Development Department.

పురపాలక పాఠశాలలో తెలుగు మాధ్యమం

ప్రశ్న నెం.9713(79)

శ్రీ కత్తి నరసింహ రెడ్డి, ఎం.ఎల్.సి.,

గౌరవసీయలైన మునిసిపలు పరిపాలనా, పట్టణాభివృద్ధి శాఖ మంత్రిగారు దయచేసి ఈ క్రింది సమాచారం తెలియజేస్తారా;

అ) మునిసిపలు పాఠశాలలో తెలుగు మాధ్యమాన్ని కొనసాగించేందుకు తీసుకుంటున్న చర్యలు ఏమిటి;

ఆ) ఆయా పాఠశాలలో ఉపాధ్యాయుల పోస్టులను భర్తీ చేసేందుకు, మౌలిక సదుపాయాలను సమకూర్చేందుకు తీసుకున్న చర్యలేమిటి?

గౌరవసీయలైన మునిసిపలు పరిపాలనా, పట్టణాభివృద్ధి శాఖ మంత్రి (డా.పి.నారాయణ):

అ) ఆంధ్రప్రదేశ్ రాష్ట్రంలోని సంబంధిత పట్టణ స్థానిక సంస్థలలో గల మునిసిపలు పాఠశాలలో 1 నుండి 10వ తరగతి వరకు తెలుగు మాధ్యమాన్ని కొనసాగించడానికి ప్రభుత్వం చర్యలు తీసుకున్నది.

ఆ)

i) 23-05-2017 తేదీ గల మునిసిపలు పరిపాలన, పట్టణాభివృద్ధి (డి1) శాఖ, జి.ఓ.ఎం.ఎస్.నెం.210 ప్రకారం, పోస్టులు మరియు ఉపాధ్యాయులను హేతుబద్ధీకరించడమయింది.

ii) ఖాళీగా ఉన్న మరియు అప్ గ్రేడ్ చేసిన పోస్టులకు పదోన్నతులను చేపట్టడమవుతున్నది.

iii) వదోన్నతి కౌన్సిలింగ్ తరువాత, విద్యార్థుల సంఖ్య ఆధారంగా పదవుల ఆవశ్యకతను విశ్లేషించి, ఈ విషయంలో ప్రభుత్వం తదుపరి చర్యను తీసుకుంటుంది.

iv) మునిసిపలు పాఠశాలలను పటిష్టపరచటానికి, కంప్యూటర్లు, స్కానర్లు, ల్యాబ్ సదుపాయాలు, విద్యార్థులకు ఫర్నిచరు, మరుగుదొడ్లు మరియు వాస్తవిక, డిజిటల్ మరియు ఇంటరాక్టివ్ క్లాస్రూం సాల్యూషన్స్ వంటి మౌలిక సదుపాయాలను సమకూరుస్తూ, కార్పొరేటు సామాజిక బాధ్యత పథకాన్ని (సిఎస్ఆర్)ను కూడా వినియోగించడమవుతున్నది.

శ్రీ కత్తి నర్సింహారెడ్డి: అధ్యక్షా, మన భాషలో మనమే పరిపాలించుకోవాలనే లక్ష్యంతో తెలుగువారికి తెలుగు రాష్ట్రం కావాలని స్వర్గీయ పాటి శ్రీరాములు గారి ఆత్మ బలిదానంతో 1953లో తెలుగు రాష్ట్రాన్ని సంపాదించుకున్నాము. అలాగే, స్వర్గీయ ఎస్టి రామారావు గారు కూడా తెలుగుకున్న ప్రాధాన్యతను దృష్టిలో పెట్టుకుని తెలుగుదేశం అనే పార్టీని స్థాపించి, అధికారంలోకి వచ్చి నేటికీ ఆ పార్టీ ప్రజలకు సేవ చేస్తున్న అంశం మన ముందు ఉంది. వల్లెవెలుగు పేరుతో బస్సులుంటే, వల్లెలు కాదు మాకు తెలుగుకు ప్రాధాన్యతనివ్వాలని చెప్పి తెలుగు వెలుగు అని వాటికి పేరు కూడా మార్చారు.

అలాంటి మన రాష్ట్రంలో జనవరి, 2 వ తేదీన, జి.ఓ.నెం.14 ద్వారా రాష్ట్రంలో ఉన్న 2,060 మునిసిపల్ స్కూళ్లలో ఒకేసారి పిల్లలందరినీ ఇంగ్లీషు మీడియంకు మార్చారు. మేము వాస్తవానికి ఇంగ్లీషు మీడియంకు వ్యతిరేకం కాదు. నాలుగు వేల గవర్నమెంటు మరియు జిల్లా పరిషత్తు పాఠశాలల్లో ఒకేసారి ఇంగ్లీషు, తెలుగు మీడియంలు కొనసాగుతున్నాయి. కానీ, మునిసిపల్ స్కూళ్లలో ఇన్ఫ్రాస్ట్రక్చర్, స్టాఫ్ అందుబాటులో ఉన్నచోట పైలెట్ ప్రాజెక్టుగా ఇంగ్లీషు మీడియంను తీసుకురావాల్సిన పరిస్థితిలో మొత్తం ఒకేసారి జనవరిలో మార్చేశారు. దీని మీద సభలో మేము మాట్లాడాము. ఉపాధ్యాయ సంఘాలు కూడా పలు పర్యాయాలు అడిగిన తరువాత, మూడు నెలలు గడిచిన తరువాత తెలుగు మీడియం టెక్స్టు బుక్లు సప్లై చేస్తామని ప్రభుత్వం చెప్పడం జరిగింది. అయితే, ఇప్పటివరకు **child.info** వెబ్సైట్లో చూస్తే, పిల్లలంతా వాళ్ల లెక్కల ప్రకారమే ఇంగ్లీషు మీడియంలోనే ఉన్నారు. అయితే, 11 నెలలు గడిచినా కూడా జి.ఓ.నెం.14కు ప్రభుత్వం సవరణ చేయలేదు. ఈ జి.ఓ.కు సవరణ చేయకుండా తెలుగు టెక్స్టు బుక్లు ఇచ్చినా తెలుగు మీడియంకు ఓరల్గా చెప్పినా కూడా పదవ తరగతికి పోయే లోపు సమస్య వస్తుంది. కాబట్టి, దయచేసి, ఈ జి.ఓ.నెం.14కు సవరణ చేయవలసిందిగా కోరుతున్నాను.

అలాగే, విద్యారంగానికి సంబంధించిన మంత్రి గారు, అనుభవజ్ఞులైనటువంటి ప్రిన్సిపల్ సెక్రటరీ, డైరెక్టర్ ఆఫ్ మున్సిపల్ అడ్మినిస్ట్రేషన్ కూడా ఇక్కడ ఉన్నారు. వీరి ఆధ్వర్యంలో స్కూల్స్ బాగుండాలని మేము కోరుకుంటాము. 872 పాస్టులు అప్గ్రేడ్ చేశారు. చాలా సంతోషం. కృతజ్ఞతలు తెలియజేస్తున్నాము. అలాగే, 24,000 పాస్టులను భర్తీ చేస్తామన్నారు. కానీ, ఇంతవరకు అవి కూడా భర్తీ కాలేదు. త్వరితగతిన చర్యలు తీసుకోవాలని కోరుతున్నాను. రూ.4,848 కోట్లతో పాఠశాలల్లో మౌలిక వసతులు కల్పిస్తున్నారు. అలాగే, మంత్రి గారు ఇచ్చిన రిఫైలో కార్పొరేట్

రెస్పాన్సిబిలిటీ క్రింద డిసెంబరులోపు పాఠశాలలను పటిష్టపరుస్తామన్నారు. అది ఎవరి ద్వారానైనా కూడా పాఠశాలలకు ఉపయోగపడేది. ఎందుకంటే, కడవలో 14 ఉర్దూ స్కూళ్లలో సింగిల్ టీచర్ కూడా లేని పరిస్థితి ఉన్నది. అలాగే, పుంగనూరు, చిలకలూరిపేటలో కూడా ఉర్దూ టీచర్ల కొరత ఉంది. ఇన్ఫ్రాస్ట్రక్చర్ అంతా కూడా కల్పించాలని కోరుతున్నాను. అధ్యక్షా, రాష్ట్రంలో ప్రభుత్వ ఉద్యోగులకు గాసి, ఉపాధ్యాయులకు గాసి కౌన్సెలింగ్ ద్వారా బదిలీలు జరుగుతాయి. కాసి, ఒక మునిసిపాలిటీ నుండి మరొక మునిసిపాలిటీకి వెళ్లాలంటే గత 17 ఏళ్లుగా వారు బదిలీలకు నోచుకోవడం లేదు. అలాగే, 6 నెలల నుండి 2 సంవత్సరాల పాటు కాళ్లు అరిగేలా, చెప్పలు అరిగేలా తిరుగుతున్నా ట్రాన్స్ఫర్లు జరగనటువంటి పరిస్థితి ఉంది. కాబట్టి, మున్సిపల్ స్కూళ్లలో టీచర్లకు కూడా కౌన్సెలింగ్ విధానంలో బదిలీలు జరిగేలా చూడాలని మీ ద్వారా మంత్రి గారిని కోరుతున్నాను.

ఉ.11.10

డా. ఏ.ఎస్. రామకృష్ణ : అధ్యక్షా, మంత్రి శ్రీ పి. నారాయణ గారు వచ్చిన తరువాత విషవాత్మకమైన, పురోగామి మార్పులు తీసుకువచ్చారనేది వాస్తవం. గతంలో ఉపాధ్యాయులకు నర్సిసు రూల్సు లేవు. ఆయన నర్సిసు రూల్సును తీసుకువచ్చారు. గతంలో మునిసిపల్ పాఠశాలల్లో పనిచేసే హెడ్ మాస్టర్లకు గెజిటెడ్ హోదా లేదు. దానిని తీసుకువచ్చారు. అనేకమైన మౌలిక వసతులను కూడా కల్పించడం జరిగింది. అన్నింటికంటే ముఖ్యంగా మునిసిపల్ అడ్మినిస్ట్రేషన్లో ఉపాధ్యాయ వ్యవస్థకు సంబంధించి తెలిసినటువంటివారు సరిగా లేరని, ఒక కన్వెంట్లని కూడా నియమించడం జరిగింది. ఈ సందర్భంగా నేను మంత్రిగారిని అభినందిస్తున్నాను. క్రింది స్థాయిలో ఇంగ్లీషు మీడియం అవసరం అనేది వచ్చి నిజం. పెళ్లిళ్ల గురించి వివరీతంగా ఖర్చు చేస్తున్నారని నిన్న లేదా మొన్న ఆంధ్రజ్యోతి వార్తాపత్రికలో ఒక వార్త చూశాను. పెళ్లిళ్లలో సంగీత్ మొదలైన అయిదు రకాల కార్యక్రమాలు చేస్తున్నారట. ఈనాడు రెండు కార్యక్రమాలకే ప్రజలు ఎక్కువ ఖర్చు చేస్తున్నారు. ఒకటి పెళ్లి, రెండు చదువు. చదువు గురించి రిక్షా తోక్మేవారు కూడా ఇల్లు గుల్లచేసుకుని మరీ తమ పిల్లల్ని సైవేటు ఇంగ్లీషు మీడియం కాన్వెంటులకు పంపిస్తున్నారు. ఈ సందర్భంగా మంత్రిగారిని అభినందించాలి. లోయర్ తెనల్లో ఇంగ్లీషు మీడియం పెట్టారు. నేను కూడా తరువాత ఎంక్వైరీ చేశాను. చాలామంది తల్లిదండ్రులు ఇంగ్లీషు మీడియం కావాలని అంటున్నారు. ఉదాహరణకు గుంటూరులో కంకరగుంటలో ఈ సంవత్సరం ఇంగ్లీషు మీడియం పెట్టడం వల్ల వంద అడ్మిషన్స్ పెరిగాయి. ఇది నత్యం. జపాన్, చైనాలో కూడా ఒకప్పుడు వారు ఇంగ్లీషు అంటే ఎలర్జిగా ఉండేవారు. ఇవాళ వాళ్లు కూడా ఇంగ్లీషు మీడియం వైపు మొగ్గు చూపుతున్నారనేది వచ్చినిజం. నేను ఈ సందర్భంగా మంత్రిగారిని కోరేదేమంటే, 6,7,8,9 తరగతులకు ఒకేసారి ఇంగ్లీషు మీడియం పెట్టకుండా గ్రాడ్యువల్గా ప్రవేశపెట్టాలి. 6వ తరగతిలో ఇంగ్లీషు మీడియం ప్రవేశపెడితే 7 వ తరగతికి విద్యార్థి సిద్ధంగా ఉంటాడు. తరువాత 8వ తరగతికి పరిస్థితి ఇంకా మెరుగ్గా ఉంటుంది. అలాకాకుండా ఒకేసారి ప్రవేశపెట్టడం వల్ల ఇటు టీచర్లు ఇబ్బందిపడుతున్నారు, అటు పిల్లలు ఇబ్బంది పడుతున్నారు. ఇంగ్లీషు మీడియం అవసరం కాసి, గ్రాడ్యువల్గా ప్రవేశపెట్టినట్లయితే అటు ప్రభుత్వానికి మంచి పేరు వస్తుంది, ఇటు

తల్లిదండ్రులు, మేము కూడా అభినందిస్తాము. ఇన్ని విప్లవాత్మకమైన మార్పులు తీసుకువచ్చిన ఘనత ఆయనకున్నది. ఈ విధంగా చేయాలని మంత్రిగారిని కోరుతున్నాను.

శ్రీ పి.వి.ఎన్. మాధవ్ (పట్టభద్రుల నియోజకవర్గం-శ్రీకాకుళం, విజయనగరం, విశాఖపట్నం): అధ్యక్షా, ఇంగ్లీషు మాధ్యమం రావాలని గౌరవసభ్యులు మాట్లాడారు. నిజంగా దారుణమైన విషయమేమిటంటే, తెలుగు జాతి, స్వర్ణీయ ఎన్.టి.రామారావు గారి ఆత్మక్షోభించే విధంగా జి.ఓ.నెం.14ని తొలగించకుండా ఎందుకు ఉంచారో నాకు అర్థం కావడం లేదు. తెలుగు మాధ్యమం గురించి మనకున్న అవగాహనా రాహిత్యం కారణంగా ఈ ఉపద్రవం వచ్చిందని నేను భావిస్తున్నాను. తెలుగు భాష గురించి గౌరవసభ్యులు చాలామంది తెలుగు చదివితే దండగ అని అన్నారు. అలాగే శాసనసభలో మంత్రివర్గులు మాట్లాడుతూ, తెలుగులో చదివిన వారికి ర్యాంకులు రాలేదని ఒక మాట మాట్లాడడం కూడా అతి దారుణం. గతంలో శ్రీ గురజాడ అప్పారావుగారు రాసిన కన్యాశుల్కం నాటకంలో గిరిశం మాట్లాడుతూ, “తెల్లదొరల స్కూల్లో తెలుగుకి ఖాతరీ లేదు” అని అంటారు. వంద సంవత్సరాలు పూర్తయిన కన్యాశుల్కంలో గిరిశం మాట్లాడిన మాట ఈనాటికీ కూడా నిజం. తెల్లదొరలు ఏవిధంగా తెలుగు మాధ్యమాన్ని అణగదొక్కారో ఆ విధంగానే ఈ ప్రభుత్వం తెలుగు మాధ్యమాన్ని అణగదొక్కే ప్రయత్నం చేస్తున్నదని నేను మనవిచేస్తున్నాను. తెలుగుదేశం అని పేరుపెట్టుకున్న ఈ ప్రభుత్వం తెలుగుకు చేసిన ద్రోహాన్ని ఎవరూ కూడా క్షమించరు. ప్రాథమిక స్థాయి విద్యలో తెలుగు కచ్చితంగా అమలు చేయాలి. జి.ఓ.ని వెనక్కి తీసుకోవాలి. ఇంగ్లీషు భ్రమలు తొలగాలి.

డా. పి. నారాయణ : అధ్యక్షా, మొత్తం 2,23,324 మంది విద్యార్థులు ఇంగ్లీషు మీడియం చదువుతున్నారు. 46,913 మంది తెలుగు మీడియం ఆప్ట్ చేసుకున్నారు. అయితే, జి.ఓ.14 ఇచ్చినమాట వాస్తవం. దానిని నవరించమని ఇప్పటికే చెప్పాము. తెలుగు మీడియం ఆప్ట్ చేసుకున్నవారికి తెలుగుమీడియంలోనే బోధన జరుగుతుంది. మన మాతృభాష తెలుగుభాష. తెలుగుకు అధిక ప్రాధాన్యతనిస్తాము. అందులో ఎటువంటి సంకోచం లేదు. తరువాత, 1965 మున్సిపల్ యాక్టు వచ్చిన తరువాత .....

శ్రీ బొడ్డు నాగేశ్వర రావు : (షైక్ లేదు) జి.ఓ.నెం.14 సవరణ ఎప్పుడు చేస్తారు ?

శ్రీ పి. నారాయణ : వెంటనే చేస్తాము.

(అంతరాయం)

మిస్టర్ చైర్మన్ : వెంటనే చేస్తామని మంత్రిగారు చెప్పారు కదా! వినండి.

శ్రీ యండవల్లి శ్రీనివాసులు రెడ్డి (షైక్ లేకుండా): మీరు మంత్రిగారిని సేవ్ చేస్తున్నారు.

డా.పి.నారాయణ : అధ్యక్షా, 1965 మునిసిపల్ యాక్టు తరువాత ఇంతవరకూ నర్సిసు రూల్సు లేవు అధ్యక్షా. ఈ ప్రభుత్వం వచ్చిన తరువాత నర్సిసు రూల్సు తీసుకువచ్చాము. ప్రమోషన్స్ ప్రాసెస్ జరుగుతున్నది. రేషనలైజేషన్ చేశాము. వీలైనంత త్వరలో పోస్టులన్నీ భర్తీ చేయడం జరుగుతుంది. అదే విధంగా పాఠశాలల్లో మౌలిక వసతులు లేవు. వాటన్నింటిని డిసెంబరు, 31లోపల అయ్యేటట్లుగా సీయస్ ఆర్ నిధుల ద్వారా చేసేందుకు కొన్ని కంపెనీలతో మాట్లాడడం జరిగింది. వారందరూ డిసెంబరు 31 లోపల అన్ని వసతులు ఇస్తామని చెప్పడం జరిగింది.

(ఈ దశలో గౌరవ సభ్యులు సర్వశ్రీ బొడ్డు నాగేశ్వరరావు, కత్తి నరసింహారెడ్డి, పివిఎన్ మాధవ్, యండవల్లి శ్రీనివాసులు రెడ్డి, కె.ఎస్.రామకృష్ణ తదితరులు తమ తమ స్థానాలలో లేచి నిలబడి “ఈ అంశంపై ప్రభుత్వం ఒక ప్రకటన చేయాలి, 46 వేలమంది తెలుగు మీడియం విద్యార్థుల నోరు కొడతారా, జి.ఓ. నెం.14కి అమెండ్మెంట్ రావాలి, ప్రభుత్వం కార్పొరేట్ సంస్థల కొమ్ము కాస్తున్నది ఇది చాలా దుర్మార్గం” అంటూ మాట్లాడసాగారు.)

SRI Y. SRINIVASULU REDDY: This is a serious issue.

శ్రీ పి.వి.ఎన్.మాధవ్ : కేవలం ఆంధ్రప్రదేశ్ లో తెలుగుపైన గౌరవం ఉండడం లేదు.

శ్రీ గాదె శ్రీనివాసులు నాయుడు : ప్యారలెల్ క్లాసులు చేయండి సార్.

శ్రీ యండవల్లి శ్రీనివాసులు రెడ్డి : జి.ఓ.కి అమెండ్మెంట్ ఇవ్వండి.

శ్రీ పి. నారాయణ : ఒక వారం రోజులలో జి.ఓ.ని రెక్టిఫై చేస్తాము.

శ్రీ యండవల్లి శ్రీనివాసులు రెడ్డి : నిస్వార్థంగా పనిచేసే ఉపాధ్యాయులం సార్ మేము. ఆప్షన్ ఇచ్చిన విద్యార్థుల పరిస్థితి ఆలోచించండి. మంత్రిగారు నమాధానం చెప్పాలి.

(అంతరాయం)

మిస్టర్ చైర్మన్ : వారంలో చేస్తామని మంత్రిగారు అన్నారు కదా. కూర్చోండి.

ఉ. 11.20

శ్రీ యనమల రామకృష్ణుడు: అధ్యక్షా, పురపాలకశాఖా మంత్రిగారు చాలా కేటగారికల్ గా చెప్పారు. మంత్రిగారు ఒక వారంలో అమెండ్మెంట్ చేస్తామని చెప్పిన తరువాత కూడా గౌరవ సభ్యులు ఈ విధంగా గొడవ చెయ్యడం మంచిది కాదు.

శ్రీ యండవల్లి శ్రీనివాసులు రెడ్డి: అధ్యక్షా, గత సమావేశంలోనే మీరు చేస్తామని చెప్పినందున మేము ఎదురుచూశాము. కానీ మీరు చేయలేదు. ఈ ఆవేదన మాది కాదు. పేద పిల్లలది.

ప్రపంచ స్థాయి నగరంగా రాజధాని అమరావతి

ప్రశ్న నెం.9677 (80)

శ్రీ చిక్కాల రామచంద్రరావు, ఎం.ఎల్.సి.,

గౌరవసీయులైన పురపాలక పరిపాలన శాఖ మంత్రి గారు దయచేసి ఈ క్రింది సమాచారం తెలియజేస్తారా;

అ) అమరావతి రాజధానిని ప్రపంచ శ్రేణి నగరంగా తీర్చిదిద్దే ప్రతిపాదన ఏదైనా ప్రభుత్వం వద్ద ఉన్నదా;

ఆ) అయితే, రాజధానిని అభివృద్ధి చేయడానికి సంబంధించిన సౌకర్యాలు మరియు ప్రణాళికల వివరాలు ఏమిటి?

గౌరవసీయులైన పురపాలక పరిపాలన మరియు పట్టణాభివృద్ధి శాఖ మంత్రి (శ్రీ పి.నారాయణ):

అ) అవునండీ.

ఆ) రాజధాని నగర బృహత్ ప్రణాళికను ప్రకటించడమయింది. రాజధాని నగరాన్ని అభివృద్ధి చేయడానికి సంబంధించిన సదుపాయాలు మరియు ప్రణాళికలు ఈ క్రింది విధంగా ఉన్నాయి.

1. రాజధాని నగర రోడ్డు నెట్ వర్కు ప్రాజెక్టులు.
2. వరద నివారణ ప్రాజెక్టు పనులు.
3. బ్రంక్ ఇన్‌ఫ్రా ప్రాజెక్టు పనులు.
4. మౌలిక సదుపాయాలు, సౌకర్యాలను సమకూర్చేందుకు ప్రాజెక్టులు.
5. శాసనసభ / హైకోర్టు / ప్రభుత్వ భవన సదుపాయాలు / గృహ నిర్మాణం మొదలైన వాటితోకూడిన రాజధాని నగర ఇన్‌ఫ్రా.
6. ఉన్నత స్థాయి విద్య / వైద్య / హాస్పిటాలిటీ / పర్యావరణ పర్యాటక ప్రాజెక్టులతోపాటు ఎకనామిక్ గ్రోత్ ఇంజనీరింగ్ అభివృద్ధి కోసం ప్రాజెక్టులు.

శ్రీ చిక్కాల రామచంద్రరావు (స్థానిక సంస్థలు-తూర్పు గోదావరి): అధ్యక్షా, రాష్ట్రం విడిపోయిన తరువాత అమరావతిని రాజధానిగా చేయడంతోపాటు, ప్రతిష్ఠాత్మకమైన రాజధానిని నిర్మించడానికి 33,000 ఎకరాలు సేకరించడమనేది చాలా గొప్ప విషయం. ప్రపంచంలోనే ఒక ఉత్తమమైన నగరంగా రాజధానిని తీర్చిదిద్దే విధానంలో గౌరవ ముఖ్యమంత్రి చంద్రబాబునాయుడుగారున్నారు. ఈ ప్రశ్నకు మంత్రిగారు సమాధానం చెప్తూ కమ్యూనికేషన్, మౌలిక సదుపాయాలు, సౌకర్యాలు సమకూర్చడంలోకానీ, విద్య, వైద్యరంగంలోకానీ, సచివాలయం, హైకోర్టు, శాసనసభ, శాసనపరిషత్తు వంటి అన్ని రకాల కార్యాలయాలను, ప్రభుత్వ భవనాలను తాము సమకూరుస్తామని చెప్తున్నారు.

అయితే ఆ నిర్మాణాలకు ఎంత ఖర్చవుతుందనే వివరాలను, రాష్ట్రం విడిపోయిన తరువాత కేంద్రం నుంచి మనకు రావాల్సిన నిధులు కేంద్ర ప్రభుత్వం విడుదల చేసిందా? ఈ రాజధానిని ఎప్పటిలోగా నుండరమైన నగరంగా తయారుచేస్తారని తమరిద్వారా మంత్రిగారిని కోరుతున్నాను.

శ్రీ బొడ్డు నాగేశ్వరరావు: అధ్యక్షా, రాజధాని అభివృద్ధిలో ఏం చేస్తారనే అంశాలను మీరిచ్చిన సమాధానంలో చక్కగా పొందుపరిచారు. ఆరవ పాయింట్ లో ఉన్నత స్థాయి విద్య / వైద్యం / హాస్పిటాలిటీ / పర్యావరణ పర్యాటక ప్రాజెక్టుల గురించి తెలిపారు. అయితే చాలా కేంద్రీయ విద్యాసంస్థలు హైదరాబాద్ లో కేంద్రీకృతమై ఉన్నాయి. కేంద్రీయ విద్యాసంస్థలన్నింటిని అమరావతి రాజధాని నగరానికి తీసుకువస్తే పేద, మధ్య తరగతి వారందరికీ ఎక్కువ ఉపయోగకరంగా ఉంటుంది. వైవేటు, కార్పొరేట్ విద్యాసంస్థలు వస్తే రానివ్వండి. కానీ ప్రాధాన్యతగల కేంద్రీయ విద్యా సంస్థలన్నింటిని కూడా ఇక్కడ నిర్మించేలాగా ప్రభుత్వం చర్యలు తీసుకోవాలని, అలాగే ప్రభుత్వ అధీనంలో ఉండి నూపర్ స్పెషాలిటీ ఆసుపత్రులను కూడా ఈ రాజధానిలో ఏర్పాటుచేసేలాగా చూడాలని నేను మీద్వారా ప్రభుత్వానికి, మంత్రిగారికి విజ్ఞప్తి చేస్తున్నాను.

డా.పి.నారాయణ: అధ్యక్షా, అమరావతి కేపిటల్ సిటీకి సంబంధించి సింగపూర్ ఇచ్చిన డిజైన్ ప్రకారంగా రహదార్లు, మురుగునీరు, త్రాగునీరు, విద్యుత్ వంటి పనులను చేపట్టడానికిగాను మొత్తం రూ.14336కోట్లకు ఇప్పటికే టెండర్లు పిలవడం జరిగింది. ఆ పనులు ప్రాసెస్ లో ఉన్నాయి. అదేవిధంగా రూ.4316కోట్లకు సంబంధించిన పనులకు ప్రాక్యూర్మెంట్ స్థాయిలోను, రూ.24,560కోట్లకు సంబంధించిన పనులకు ప్రీ-టెండర్ స్థాయిలోను ఉన్నాయి. అయితే ఇప్పటికే ఏడు రహదార్లు చివరిస్థాయికి చేరుకున్నాయి. అదేవిధంగా రూ.3943కోట్లతో చేపడుతున్న బ్రంక్ రహదార్ల నిర్మాణ పనులు, రూ.6477కోట్లతో చేపడుతున్న యుటిలిటీస్ పనులు జరుగుతుండగా, రూ.1450కోట్లతో ఫ్లడ్ మేనేజ్మెంట్ కు సంబంధించి చేపడుతున్న పనులు టెండర్ ప్రాసెస్ లో ఉంది.

అంతేకాకుండా రైతుల దగ్గరైతే భూమి తీసుకున్నాం కమిటీమెంట్ ప్రకారం వారికి తిరిగి స్లాట్లు ఇవ్వడం జరిగింది. ఆ స్లాట్లు ఇచ్చిన ప్రాంతంలో రహదార్లు, మురుగునీరు, త్రాగునీరు తదితర పనులన్నింటిని ఇంకా పూర్తిచేయాల్సి ఉంది. దానికి సంబంధించి జోన్-1, జోన్-2, జోన్-3, జోన్-4 లలో టెండర్ల ప్రక్రియ పూర్తిచేసి పనులు మొదలుపెట్టారు. మిగిలిన పనులకు కూడా టెండర్లు పిలిచి వాటన్నింటిని కూడా పూర్తిచెయ్యడం జరుగుతుంది. అదేవిధంగా ఇక్కడ అనేక సంస్థల్ని ఆఫర్ చేశాము. సభ్యులు కోరినవిధంగా **National Institute of Design, Central Institute of Tool Design** వంటి జాతీయ సంస్థల్ని కూడా ఇక్కడికి తీసుకురావడానికి ప్రయత్నిస్తున్నాము.

శ్రీ చింతకాయల అయ్యన్నపాత్రుడు: అధ్యక్షా, చిన్న రెజ్విస్ట్. ఇప్పుడు మనకు శాసనసభ సమావేశాలకు సంబంధించి ప్రశ్నోత్తర సమయంకానీ, శూన్యగంటలో వచ్చిన అంశాలు కానీ టి.విల్లో లైవ్ టెలికాస్ట్ చేస్తున్నారు. కానీ మన శాసనసభ సమావేశాలకు సంబంధించి సభలో జరుగుతున్న ఏ అంశాలు కూడా లైవ్ టెలికాస్ట్ చేయడంలేదు. ప్రశ్నోత్తర సమయంలో జరుగుతున్న అంశాలన్నీ కూడా ప్రజలకు తెలియాల్సిన అవసరముంది. జీరో అవర్ లో సభ్యులు ముఖ్యమైన ప్రశ్నలు వేస్తున్నారని ప్రజలకు తెలియడంలేదు.

మిస్టర్ చైర్మన్: మీరు చెప్పిన విషయాల గురించి ఇంతకుముందు ముద్దుకృష్ణమ నాయుడుగారు, శ్రీనివాసులు రెడ్డిగారు, సంధ్యారాణి గారు అడిగారు.

శ్రీ చింతకాయల అయ్యన్నపాత్రుడు: అధ్యక్షా, మీరు కొత్తగా వచ్చారు కాబట్టి శాసన పరిషత్తు సమావేశాల లైవ్ టెలికాస్టు చేయడం గురించి ముఖ్యమంత్రిగారితో, ఆర్థికమంత్రిగారితో మాట్లాడమని నా అభ్యర్థన.

శ్రీ కత్తి నరసింహారెడ్డి: అధ్యక్షా, పక్క రాష్ట్రాల్లో శాసనపరిషత్తు సమావేశాలు లైవ్ టెలికాస్ట్ చేస్తున్నారు.

శ్రీమతి పి.శమంతకమణి: అధ్యక్షా, ఇది పెద్దల సభ. కాసి పెద్దలకు కాస్త కూడా గౌరవం లభించడంలేదు.

శ్రీ యనమల రామకృష్ణుడు: అధ్యక్షా, లైవ్ టెలికాస్టు ఉంది. ఎందుకంటే ఈ కెమెరాలలో నిక్షిప్తమైన వీడియోలను తీసుకెళ్ళి బయట అవుట్పుట్ పెడ్డారు. వాటిని ఒక ఛానల్ వారు మాత్రం లైవ్ లో చూపిస్తున్నారు. అయితే మనం పెట్టిన అవుట్పుట్ లో నుంచి మిగతా అన్ని ఛానల్స్ కూడా తీసుకుని చూపించాలి. **It is left to the Channels.** ఏదేమైనప్పటికీ ఒకసారి వెరిఫై చేయిస్తాము.

మిస్టర్ చైర్మన్: సభ్యులందరూ కూడా లైవ్ టెలికాస్ట్ గురించి అడిగారు. ఈ అంశంపై సమావేశాన్ని నిర్వహించమని నేను ముద్దుకృష్ణమ నాయుడుగారితో కూడా చెప్పాను.

శ్రీ గాలి ముద్దు కృష్ణమనాయుడు: అధ్యక్షా, ఛానల్స్ వారు సభలోని అన్ని అంశాలను టెలికాస్ట్ చేయాలనే నిబంధనేదీ లేదు. మన I&PR విభాగంవారు ఇంత స్లాట్ టెలికాస్ట్ చేస్తే ఇంత అమౌంట్ పే చేస్తామంటే మన సమావేశాలు కూడా లైవ్ టెలికాస్ట్ అవుతాయి. రాజ్యసభకు ఒక ఛానల్, లోక్ సభకు ఇంకొక ఛానల్ ఉంటుంది కాబట్టి అవి ఎప్పుడూ లైవ్ టెలికాస్ట్ చేస్తూనే ఉంటుంది. అయితే మనం ఇక్కడ ఎంత చర్చ చేసినా అది ప్రజల్లోకి వెళ్ళడంలేదు. అయ్యన్నపాత్రుడుగారు మంచి ప్రశ్న అడిగారు. ఆర్థికమంత్రిగారు కూడా దానికోసం కొంత బడ్జెట్ కేటాయించి స్లాట్లు బుక్ చేస్తే అన్ని ఛానల్స్ లో ప్రసారమవుతాయి.

3. ప్రత్యేక ప్రస్తావనలు:

శ్రీ కత్తి నరసింహారెడ్డి: అధ్యక్షా, రాష్ట్ర విభజన సందర్భంగా రాష్ట్రానికి ఇచ్చిన హామీలు, విభజన చట్టంలో పేర్కొన్నటువంటి హామీలు అమలుచేయాలని ప్రత్యేకించి వెనుకబడినటువంటి రాయలసీమ, ఉత్తరాంధ్ర అభివృద్ధికి రాష్ట్రప్రభుత్వం రూ.24,350కోట్ల ప్యాకేజీకి ప్రతిపాదనను కేంద్ర ప్రభుత్వానికి పంపించింది. అందులో భాగంగానే గతంలో విశాఖ ఉక్కు ఆంధ్రుల హక్కు అని నినదించిన విధంగా ప్రస్తుతం కడప ఉక్కు రాయలసీమ హక్కు అనే విధంగా 150రోజుల నుంచి కడపలో ప్రజాసంఘాలు, ప్రజలు, విద్యార్థులంతా తీవ్ర ఆందోళన చేస్తున్నారు. కాబట్టి విభజన చట్టం సందర్భంగా ఇచ్చినటువంటి హామీలు, కడపలో ఉక్కు కర్మాగార నిర్మాణానికి ప్రత్యేక చర్యలు తీసుకోవాలని స్పెషల్ మెన్షన్ ద్వారా కోరుతున్నాను.

శ్రీ యండవల్లి శ్రీనివాసులు రెడ్డి: అధ్యక్షా, మా చిత్తూరు జిల్లాలో ఒక నాలుగు మండలాలకు హంద్రీ-సీవా, గాలేరు-నగరి కాలువలు వచ్చే అవకాశం లేవు. అందులో భాగంగా యర్రావారిపాళ్యం మండలంలో తలకోన

సిద్ధేశ్వరస్వామి దగ్గర రెడ్డి చెరువు, చినగొట్టిగల్లు చెరువు అని ఉంది. ఆ చెరువు దాదాపు 2000 ఎకరాల విస్తీర్ణంలో ఉన్నందున అందులో సీరు స్టోరేజికి అవకాశం కల్పిస్తే ఒక మూడు మండలాలకు భూగర్భజలాలు వచ్చే సౌకర్యం కలుగుతుంది. గతంలో ముఖ్యమంత్రి చంద్రబాబునాయుడుగారి హయాములో 1998 సంవత్సరంలో సుమారు 12 కిలోమీటర్లవరకూ ఆ రెడ్డి చెరువు నుంచి ఒక పెద్ద నస్తై ఛానల్ ద్వారా చిన్నగొట్టిగల్లు చెరువుకు సీరు వచ్చే ఏర్పాటు చేశారు. అది మొత్తం రూ.4.00 కోట్లకు సంబంధించిన పనులు. అది సరిపోవడంలేదు. దానికి లైనింగ్ ఏర్పాటుచేసి, వెడల్పుచేసి ప్రక్రియ జరగుతోందని చెప్పారు. ఆ సౌకర్యం కలిగించాలని స్పెషల్ మెన్స్ ద్వారా కోరుతున్నాను.

ఉ.11.30

శ్రీ బొడ్డు నాగేశ్వరరావు: అధ్యక్షా, 1998వ సంవత్సరంలో జరిగిన ఉపాధ్యాయ నియామకాల డి.ఎస్.సి.కి సంబంధించి ఆనాటినుండి ఈనాటివరకూ కూడా క్వాలిఫైడ్ టీచర్స్ 5 వేల మంది వరకూ ఉన్నారని ప్రభుత్వ లెక్కలు చెబుతున్నాయి. మా దగ్గర ఉన్న సమాచారం మేరకు 1565 మంది ఉన్నట్లుగా ఉన్నది. అయితే వీరికి గతంలో ముఖ్యమంత్రిగా పనిచేసిన స్వర్గీయ శ్రీ వై.ఎస్. రాజశేఖరరెడ్డిగారు, ఇప్పుడున్న ముఖ్యమంత్రి శ్రీ నారా చంద్రబాబునాయుడుగారు పాదయాత్రల సందర్భంలో ఉద్యోగాలు కల్పిస్తామని ఇచ్చిన హామీ మేరకు వారంతా కూడా ఉద్యోగాల కోసం ఎదురు చూస్తున్నారు. ఈ రోజున 1565 మంది కూడా వారి వయోపరిమితి నిండి ఉపాధ్యాయ నియామకాల మీద ఆధారపడిన పరిస్థితి ఉన్నది కాబట్టి త్వరలో ప్రకటించే డి.ఎస్.సి.కి కంటే ముందే వారికి ఉద్యోగావకాశం కల్పించి న్యాయం చేయాలని ప్రత్యేక ప్రస్తావన ద్వారా కోరుతూ సభలో మీద్వారా ప్రభుత్వానికి విజ్ఞప్తి చేస్తున్నాను.

డా. గాదె శ్రీనివాసులు నాయుడు (ఉపాధ్యాయ నియోజకవర్గం- శ్రీకాకుళం, విజయనగరం, విశాఖపట్నం): అధ్యక్షా, రాష్ట్రంలోని పేద విద్యార్థిని విద్యార్థులకు క్వాలిటీ విద్యను అందించుటకు గురుకుల వ్యవస్థను ఏర్పాటుచేశారు. ఆ గురుకుల వ్యవస్థలో SCWREI, TWREI, APREI, BCW విభాగాలున్నాయి. అందులో పనిచేస్తున్న ఫ్యాకల్టీకి స్పెషల్ పిఆర్.సి స్కేల్ ఇచ్చేవారు. ఇప్పుడు జి.ఓ.నెం.152 వేజ్ విధానం ద్వారా వేతనాలు ఇస్తామన్నారు. దానివలన ఆ అధ్యాపకులు తీవ్ర మనస్థాపానికి గురయ్యారు. కాబట్టి జి.ఓ.152ను ఉపసంహరించి పూర్వలాగానే వారికి పి.ఆర్.సి. అమలుచేయాలని మీద్వారా ప్రభుత్వాన్ని కోరుతున్నాను.

శ్రీ టి.డి. జనార్దన్: అధ్యక్షా, రోడ్డు సేఫ్టీకి సంబంధించి జగ్గయ్యపేట - వైరా రహదారిలో మూడు ప్రమాదకరమైన ప్రాంతాలున్నాయి. ఒకటి, మక్కపేట దగ్గర చాలా డెడ్ బర్నింగ్ ఉన్నది. అక్కడ బోల్ గా రోడ్డు ధ్వంసమై యాక్సిడెంట్ జరుగుతున్నాయి. రెండవది, మక్కపేట దాటగానే చిన్న బ్రిడ్జ్ ఉన్నది, దానిని వెడల్పు చేయాల్సిన అవసరం ఉన్నది. మరొకటి, నేలమోరి అనే ప్రాంతం లింగాల - వత్సవాయి మధ్య ఉన్నది. ఈ మూడు యాక్సిడెంట్స్ ఎక్కువగా జరిగే ప్రాంతాలు. ఆ మూడు ప్రాంతాలకు సంబంధించిన ప్రతిపాదనలు పంపించడం జరిగింది. డిపార్టుమెంటులో పెండింగ్ లో ఉన్నాయి. సంబంధిత మంత్రిగారు ఇక్కడే ఉన్నారు కాబట్టి తక్షణమే మంజూరు చేయాల్సిందిగా కోరుతున్నాను.

4. సభా కార్యక్రమం - అర్జీ సమర్పణ :

డా. గాదె శ్రీనివాసులు నాయుడు: అధ్యక్షా, డి.ఎస్సీ 2003వ సంవత్సరంలో నోటిఫికేషన్లో నిబంధనల ప్రకారం రెండు సంవత్సరాల అప్రోటిస్మిప్ తరువాత రెగ్యులర్ అయ్యే విధంగా టెస్ట్ రాసి మెరిట్లో కొంతమంది జాయిన్ అయ్యారు. అయితే 2004వ సంవత్సరంలో కొత్త పెన్షన్ విధానం రావడం వలన 2005వ సంవత్సరంలో వారి ఉద్యోగాలు రెగ్యులర్ కావడం వలన పాత పెన్షన్ విధానం వర్తించదని కొత్త పెన్షన్ విధానం అమలు చేస్తున్నారు. దానివలన 2003వ సంవత్సరంలో రెగ్యులర్ ఉద్యోగంలో జాయిన్ అయిన వారికి నోటిఫికేషన్ ప్రకారం పాత పెన్షన్ విధానం ఉంటుందనే నిబంధనలు ఉల్లంఘించి ఈ కొత్త పెన్షన్ విధానం తీసుకురావడం వలన ఆయా కుంటుంబాల వారు ఇబ్బందులు పడుతున్నారు. కాబట్టి వారిచ్చిన పిటిషన్ను నేను సభ దృష్టికి తీసుకువస్తున్నాను.

(అర్జీని సమర్పించారు.)

MR. CHAIRMAN: Paper included in the agenda is deemed to have been laid on the Table of the House.

5. సభా సమక్షంలో ఉంచబడిన వ్రతం:

“A copy of the Notification issued in G.O.Ms.No.54, Higher Education (EC) Department, dated 05.09.2017, as required under Statute 10 of Rajiv Gandhi University of Knowledge Technologies – Andhra Pradesh Act, 2008 (Act No.18 of 2008).”

6. సభా కార్యక్రమం - ప్రకటన:

మిస్టర్ చైర్మన్: ఫిబ్రవరి 10,11,12వ తేదీలలో ప్రథమ జాతీయ మహిళా సదస్సును వవిత్ర సంగమం వద్ద నిర్వహించుకున్నాము. దానికి సంబంధించి ఈ రోజు సాయంత్రం 4గంటలకు విజయవాడలోని మొగ్గల్రాజపురం సిద్ధార్థ కాలేజీలో గౌరవ ముఖ్యమంత్రిగారిచే అమరావతి డిక్లరేషన్ను నిర్వహిస్తున్నాము. సంబంధిత ఆహ్వాన పత్రము శాసనమండలి సభ్యులకు అందజేయడం జరిగింది. గౌరవ సభ్యులందరూ ఈ కార్యక్రమంలో పాల్గొని జయవ్రదం చేయాల్సిందిగా కోరడమైనది.

CHAIRMAN: Now, the House is adjourned for ten minutes.

(The House then adjourned at 11.33 a.m.)

ఉ.11.50

(తేసీటి విరామానంతరం సభ ఉ.11.54 ని.లకు ప్రారంభమయ్యింది)

(గౌరవ డెప్యూటీ చైర్మన్ అధ్యక్ష స్థానంలో ఉన్నారు)

MR. DEPUTY CHAIRMAN: Now, we will take up Short discussion. వ్యవసాయ మరియు అనుబంధ రంగంపై లఘుచర్చ.

శ్రీ డి. మాణిక్య వరప్రసాద్(శాసనసభ నియోజకవర్గం): అధ్యక్షా, సభలో వ్యవసాయశాఖా మంత్రి గారు లేరు.

MR. DEPUTY CHAIRMAN: Minister for Agriculture. ఒక్క మంత్రి కూడా లేరా ?

శ్రీ గుండుమల తిప్పేస్వామి: అధ్యక్షా, టీ బ్రేక్ మరీ వది, వదిహేను నిముషాలు మాత్రమే ఇస్తున్నారు, ఇంకొంత సమయం పెంచితే బాగుంటుంది.

MR. DEPUTY CHAIRMAN: Now, the House is adjourned for ten minutes.

(The House then adjourned at 11.56 a.m.)

మ.12.00

(విరామానంతరం సభ మ.12.04 ని.లకు పునఃప్రారంభమయ్యింది)

(గౌరవ డెప్యూటీ చైర్మన్ అధ్యక్ష స్థానంలో ఉన్నారు)

MR. DEPUTY CHAIRMAN: Now, we will take up Short discussion. వ్యవసాయ మరియు అనుబంధరంగంపై లఘుచర్చ.

7. వ్యవసాయ మరియు అనుబంధరంగంపై లఘుచర్చ:

శ్రీ డి. మాణిక్య వరప్రసాద్: అధ్యక్షా, ఈరోజు వ్యవసాయ మరియు అనుబంధరంగంపై చర్చలో మాట్లాడేందుకు అవకాశం ఇచ్చినందుకు మీకు ధన్యవాదాలు. నేను కూడా గ్రామీణ ప్రాంతం నుంచి వచ్చిన వ్యక్తిని, అందులోనూ వ్యవసాయకూలీల కుటుంబం నుంచి వచ్చాను. మాకు వ్యవసాయ భూమి కూడా లేదు. వ్యవసాయం బాగుంటేనే మేము కూడా బాగుంటాము కాబట్టి రైతు బాగుండాలని ఆకాంక్షించే కుటుంబం నుంచి వచ్చిన వాడిని. రైతు ద్వారా గ్రామం బాగుంటుంది. తద్వారా రాష్ట్రం, దేశం బాగుంటాయి. ఆవిధంగా వ్యవసాయానికి ఎంత సపోర్ట్ చేస్తే అంత మంచిదని ఆశించే నేపథ్యం ఉన్న కుటుంబం నుంచి వచ్చిన వ్యక్తిని కాబట్టి ఈరోజు తమరి ద్వారా నేను ప్రభుత్వానికి విన్నవించేదేమంటే, ప్రభుత్వం చాలా కార్యక్రమాలు జరుపుతోంది. కొత్త రాష్ట్రం ఏర్పడిన తరువాత గౌరవ ముఖ్యమంత్రి చంద్రబాబునాయుడు గారి నాయకత్వంలో వ్యవసాయానికి టాప్ ప్రయారిటీ ఇచ్చి ముందుకెళ్తోంది. వ్యవసాయానికి సంబంధించి రాష్ట్ర ప్రభుత్వం రైతుకి రుణమాఫీ నిమిత్తం రూ.24వేలకోట్లు ఖర్చుపెట్టడమనేది బహుశా దేశ చరిత్రలో ఎప్పుడూ జరిగి ఉండదు. అలాంటి సాహసోపేతమైన నిర్ణయాన్ని

ముఖ్యమంత్రిగారు తీసుకున్నారు. అంత పెద్ద నిర్ణయం తీసుకోవడంలో ముఖ్య ఉద్దేశం రైతు బాగుండాలి, గౌరవంగా ఉండాలి, ఆత్మహత్యలు చేసుకోకూడదు, రైతుకు సపోర్ట్ గా ఉండాలని ఆవిధంగా వారు తపనపడుతున్నారని అర్థం అవుతోంది.

అదేవిధంగా ఈ రోజు వ్యవసాయ యాంత్రికరణ మీద, ఆధునిక పరిజ్ఞానం మీద మొన్న ఈ మధ్యనే వైజాగ్ లో భారీయెత్తున ముఖ్యమంత్రిగారు, మంత్రి శ్రీ సోమిరెడ్డి చంద్రమోహన్ రెడ్డి గారి నాయకత్వంలో అగ్రిటెక్ నమ్మిట్ జరిగింది. దానికి మేము వెళ్లాము. బిల్ గేట్ వంటి ప్రముఖ వ్యక్తిని తీసుకువచ్చి వ్యవసాయంలో వస్తున్న మార్పులు, టెక్నాలజీలో వస్తున్న మార్పుల గురించి రైతులకు అర్థం అయ్యే విధంగా చేశారు. రైతులు, వ్యవసాయం ఎంత బాగుంటే రాష్ట్రాభివృద్ధి అంత పెరుగుతుంది. ఎందుకంటే చైనాలో “Agriculture is the mother of Industry” అని ఒక సామెత ఉంది. వ్యవసాయశాఖమంత్రిగారు, ఇరిగేషన్ మంత్రిగారు ఇద్దరూ వినాలి. పరిశ్రమలు అభివృద్ధి చెందాలంటే, దానికి పెట్టుబడి ఎక్కడి నుండి వస్తుంది? వ్యవసాయంలో రైతులకు కొద్దోగొప్పో ఆదాయం వస్తే దానిని తీసుకువెళ్లి పరిశ్రమలలో పెట్టడానికి అవకాశం ఉంది. కాబట్టి వ్యవసాయ రంగంలో పెట్టుబడులు పెడితే అవి ఇతర రంగాలలోకి ప్రవహిస్తాయి. అలా వ్యవసాయంలో మనం ఎంత పెట్టుబడి పెడితే పరిశ్రమలకు అంత గ్రోత్ వస్తుంది. అందువల్ల చైనాలో మావో గాసి, ఆ తరువాత వచ్చిన పరిపాలకులుగాసి వ్యవసాయం మీద ముందు దృష్టి పెట్టారు. దానిలో గ్రోత్ రావడం వల్ల జిడిపి బాగా పెరిగి, గత 20 సంవత్సరాలుగా పారిశ్రామికంగా ఎదిగి ఈరోజు ప్రపంచాన్ని శాసించే స్థాయికి ఎదిగింది. అందువల్ల వ్యవసాయం అనగానే అధికారులలో గాసి, ప్రభుత్వాలలో గాసి, రాజకీయాలలో గాసి చిన్నచూపు ఉంటే ఈ దేశానికి చాలా నష్టం. వ్యవసాయం బాగుంటేనే పరిశ్రమ బాగుంటుంది. దేశం బాగుంటుంది. వ్యవసాయం లేకపోతే దేశానికి అనర్థం అని నేను ఘంటాపథంగా చెబుతున్నాను.

ఈరోజు పోలవరం నిర్మాణం జరుగుతోంది. అది పూర్తయితే రాష్ట్రం ఏవిధంగా ఉంటుందని ఊహిస్తేనే మనకు చాలా గొప్పగా కనిపిస్తోంది. అందువల్ల ముఖ్యమంత్రిగారు ఆ కలలను సాకారం చేసుకోవడానికి ఈ సభద్వారా వారిని మనం ప్రోత్సహించాల్సిన అవసరం ఉంది. అదేవిధంగా వ్యవసాయం ఇంపాక్ట్ ఎంత ఉంటుందో గున్నార్ మిర్డల్ అనే ఒక ఆర్థిక శాస్త్రవేత్త చెప్పారు. ఆయన ఆసియన్ డ్రామా అని ఒక మంచి పుస్తకం రాశారు. అర్థశాస్త్రంలో వారికి నోబెల్ బహుమతి కూడా వచ్చింది. ఆయనేమన్నారంటే, **It is the agriculture sector, that the battle for the long term economic development of India will be won or lost.** వ్యవసాయరంగంపై ప్రభుత్వాలు ఏమిచేస్తాయి, ఆర్థిక పరిస్థితి ఎలా ఉంటుందనే దాని మీదే భారతదేశ భవిష్యత్తు విజయాలు ఆధారపడి ఉంటాయని వారు చెప్పారు.

మ. 12.10

అధ్యక్షా, ఇంతకు ముందు నేను చెప్పిన చైనా సామెతను ఆయన అధ్యయనం చేసి చెప్పారు. అందువలన వ్యవసాయాన్ని నిర్లక్ష్యం చేస్తే కష్టం అవుతుంది. వ్యవసాయ రంగంపైన దాదాపు 70 శాతం ప్రజలు జీవిస్తున్నారు.

అందువల్ల మన రాష్ట్రప్రభుత్వం ఇప్పుడు ఇస్తున్న ప్రోత్సాహకాలతోపాటు ఇంకా ఎక్కువగా చేయవలసిన అవసరం ఉంది. అందుకు సంబంధించి ఇంకా ఏమేమి పనులు చేయాలో గౌరవ మంత్రులు ఆలోచించాలని కోరుతున్నాను. అందుకు గౌరవ సభ్యులు, ప్రజలు, మేధావులు, రైతుల సలహాలు తీసుకుని ఈ ప్రభుత్వం వ్యవసాయరంగంలో మరింత ముందుకు వెళ్ళవలసిన అవసరం ఎంతైనా ఉంది. వ్యవసాయరంగానికి ఎంత చేసినా తక్కువే. దానికి ఇంకా ఎక్కువ చేయవలసిన అవసరం ఉందని తమ ద్వారా ప్రభుత్వానికి తెలియజేస్తున్నాను.

అధ్యక్షా, అందువల్ల ప్రభుత్వం చేస్తున్న విషయాలు రూణమాఫీ కాసి, మిగతా ప్రోత్సాహకాలు, వ్యవసాయ ఋణాలు, మెకనైజేషన్ మొదలైనవన్నీ జరుగుతున్నాయి. వీటితోబాటు రైతులకు మరింత ఆదాయం వచ్చే విధంగా రైతు ప్రోత్సాహక కమిటీలను ఏర్పాటు చేసి, మరిన్ని చర్యలు తీసుకోవలసిన అవసరం ఉందని తమ ద్వారా గౌరవ మంత్రిగారి దృష్టికి తీసుకువస్తున్నాను.

అధ్యక్షా, ఈ రోజు పోలవరంతోపాటు ఇంకా 18 ప్రాజెక్టులను పూర్తి చేయాలని ముఖ్యమంత్రిగారు, సీటిపారుదల శాఖమంత్రిగారు చెబుతున్నారు. వాటిని కనుక త్వరగా పూర్తిచేసినట్లయితే రైతులకు సీరందే అవకాశం ఎక్కువగా ఉంటుంది. తద్వారా రెండు, మూడు పంటలు పండడమే కాకుండా, గ్రామీణ ఆర్థిక వ్యవస్థ కూడా మెరుగుపడుతుంది. వాటివలన గ్రామాలలో ఉండే పేదవారు, రైతులకు మరియు 70 శాతం ప్రజాసీకానికి ఉపాధి, ఉద్యోగ అవకాశాలు పెరగడమే కాకుండా, పెట్టుబడులు పరిశ్రమలలోకి వచ్చి దేశ, రాష్ట్ర ఆర్థిక పరిస్థితి జిడిపి పెరగడం ద్వారా మన ఆర్థిక వ్యవస్థ మరింత మెరుగుపడడానికి అవకాశం ఉంటుందని ఈ సందర్భంగా తమ ద్వారా విజ్ఞప్తి చేస్తున్నాను.

అధ్యక్షా, ఈ దశలో వ్యవసాయ రంగంలో వచ్చిన మార్పులను గమనిస్తే కౌలురైతులు ఎక్కువ అయిపోయారు. ఆ కౌలురైతులలో కూడా ముఖ్యంగా బలహీన వర్గాలు, దళిత వర్గాలు, గిరిజనులకు సంబంధించిన చిన్న చిన్న వర్గాలకు సంబంధించిన వారు వ్యవసాయ రంగంలో ఎక్కువగా వస్తున్నారు. వారికి సపోర్టుగా బ్యాంకులు, కో-ఆపరేటివ్ బ్యాంకులు, ఇతర అనుబంధ శాఖలు ముందుకు రావడం లేదు. అందుకు సంబంధించి ప్రభుత్వం ఏవిధమైన చర్యలు తీసుకుంటోందో తమ ద్వారా గౌరవ మంత్రిగారిని తెలియజేయాలని కోరుతున్నాను. ఎక్కువ శాతం కౌలు రైతులు వస్తున్నప్పుడు ఆ కౌలురైతులను నిలబెట్టవలసిన బాధ్యత ప్రభుత్వానికి ఉందా లేదా? అందుకు సంబంధించి ప్రభుత్వం ఇప్పుడు తీసుకున్న చర్యలను నేను ప్రోత్సహిస్తూ, మరిన్ని చర్యలు తీసుకుంటూ, కౌలురైతులకు మరిన్ని లాభాలు చేకూర్చే విధంగా తగిన చర్యలు తీసుకోవాలని తమ ద్వారా ప్రభుత్వానికి విజ్ఞప్తి చేస్తున్నాను.

అధ్యక్షా, వ్యవసాయరంగంలో ఉన్నటువంటి పర్యవసానాల గురించి నేను చెప్పే ప్రయత్నం చేస్తున్నాను. వ్యవసాయరంగాన్ని అభివృద్ధి చేసేందుకు ప్రభుత్వ నివేదికలు ఇచ్చింది. ఆ నివేదికను నేను ఏమీ డిస్పూట్ చేయడం లేదు. దాని పరిణామాలు దేశం మీద ఎలా ఉంటాయో ప్రభుత్వానికి చెప్పాలని తమ ద్వారా ప్రయత్నం చేస్తున్నాను.

అందువల్ల జాతీయ ఆదాయంలో వ్యవసాయ రంగం వాలూ చాలా ఉంది. దానివల్ల చాలా ఇంపాక్ట్ ఉంటాయి. అదేవిధంగా, **source of economic employment.** మీకు ఉద్యోగాలను వేరే రంగంలో సృష్టించడం చాలా కష్టం. అందువల్ల వ్యవసాయ రంగంలో చాలామందికి ఉద్యోగావకాశాలను కల్పించవచ్చు. ఆ విషయాన్ని కూడా ప్రభుత్వం గమనంలోకి తీసుకోవలసిన అవసరం ఎంతైనా ఉందని తమ ద్వారా తెలియజేస్తున్నాను. అధ్యక్షా, మన దేశంలో ఎంతోమంది నిరుద్యోగులు ఉన్నారు. మన దేశంలోనే వ్యవసాయ రంగంలో ఉద్యోగ, ఉపాధి అవకాశాలు ఎక్కువగా ఉంటాయి. అందువల్ల వ్యవసాయ రంగం ద్వారానే వ్యవసాయ అభివృద్ధి మరియు పేదరిక నిర్మూలనకు, నిరుద్యోగ నిర్మూలనకు అవకాశం ఉంటుంది కావున ఈ విషయాన్ని కూడా గుర్తుపెట్టుకోవాలని తమ ద్వారా గౌరవ మంత్రిగారికి విజ్ఞప్తి చేస్తున్నాను.

అధ్యక్షా, అదేవిధంగా **importance of Industrial Development.** ఇంతకు ముందు తమకు చెప్పినట్లుగా వ్యవసాయ రంగం అన్ని రంగాలకు తల్లి వంటిది. పారిశ్రామిక రంగం అభివృద్ధి చెందాలంటే, వ్యవసాయరంగం బాగుండాలి. వ్యవసాయ రంగం బాగుంటేనే రాష్ట్ర ఆర్థిక వ్యవస్థ బాగుంటుంది. అందువల్ల ఈ రంగాలలో ఇటువంటి పరిణామాల్ని ఉన్నాయి. అలాగే, **Importance of International Trade.** విదేశాలకు ఎగుమతి చేయాలన్నా కూడా అది వ్యవసాయ రంగం ద్వారానే సాధ్యమవుతుంది.

అధ్యక్షా, అందువల్ల మన భారతదేశాన్ని, ఆంధ్రప్రదేశ్ రాష్ట్రాన్ని అభివృద్ధి చేయాలనుకున్నా, వ్యవసాయ రంగం మీద దృష్టికోణం పెట్టకుండా మరొక రకంగా అభివృద్ధి చేయడం సాధ్యం కాదు. ఇంకొక రకంగా అభివృద్ధి చేసినట్లయితే, 70 శాతం ప్రజలు పలు ఇబ్బందులను ఎదుర్కోవలసి వస్తుంది. కాబట్టి, తమ ద్వారా ప్రభుత్వానికి విజ్ఞప్తి చేసేదేమిటంటే - ఈ ప్రభుత్వం చాలా కార్యక్రమాలను, ప్రాజెక్టులను చేస్తోంది. ముఖ్యమంత్రిగారు ధైర్యంగా రూ.24,000 కోట్ల ఋణాలను రద్దు చేశారు. ఇంకా అనేక రకాల కార్యక్రమాలను చేస్తున్నారు. దానికి సంబంధించిన మెకనైజేషన్ జరుగుతోంది. కేవలం ఇది సరిపోదు. ఇంకా ఇంకా చర్చలు చేసి, సరైన ఆలోచనలు చేసి రైతాంగానికి ఏ విధంగా లబ్ధి చేకూర్చాలో ఆలోచించమని కోరుతున్నాను.

అధ్యక్షా, ఈనాడు వ్యవసాయ మార్కెటింగ్ ల ద్వారా రైతాంగాన్ని ఆదుకోవడానికి ఇ-నామ్ వద్దతిని నూతనంగా ప్రవేశపెట్టారు. ఈ ఇనామ్ వద్దతిని ఇంకా విస్తృతం చేయవలసిన అవసరం ఎంతైనా ఉంది. రైతులకు నేరుగా లబ్ధి చేకూరేలా చేయవలసిన అవసరం ఉంది. అలాగే, మిర్చి, శనగ పంట రైతులను కూడా ఆదుకోవలసిన అవసరం ఉంది.

అధ్యక్షా, నేను గతంలో వ్యవసాయ శాఖకు సంబంధించి చూశాను. గతంలో కార్పొరేట్ పాఠశాలలు, పెద్ద పెద్ద స్కూళ్ళల్లో చదువుకు వచ్చిన వారిని చూశాను. నేను గతంలో పాఠశాల విద్యాశాఖమంత్రిగా కొన్ని ప్రాంతాలలోని **elite** పాఠశాలలను సందర్శించినప్పుడు ఒక పాఠశాలకు వెళ్ళి అక్కడ విద్యార్థులను బియ్యం ఎక్కడ నుంచి వస్తాయని

వారిని అడిగితే, షాపు నుంచి వస్తాయని చెప్పారు. అసలు బియ్యం ఎక్కడ నుంచి ఉత్పత్తి అవుతాయని అడిగితే, మా ఎదురుగా ఉన్న షాపులో నుంచి వస్తాయని చెప్పారు. అంటే, ఆ పిల్లాడికి బియ్యం ఎక్కడ నుంచి వస్తాయో తెలియదు. బియ్యం అంటే రైతు కష్టపడి పండించాలి, వాటికి ఎరువులు వేయాలి, ఆ వచ్చిన వరి ధాన్యాన్ని బియ్యం పట్టాలి, ఆ బియ్యం ఇంటికి వస్తున్నాయి, తద్వారా పాలిష్ అయ్యి, తెల్లని బియ్యం మనం తింటున్నాం. ఈ విధంగా మనం అన్నం తింటున్నామంటే, ఎంతమంది రైతుల కృషి, త్యాగం, వారి రక్తం దాగి ఉందో, ఆ విద్యార్థికి అర్థం కావడం లేదు.

అధ్యక్షా, వ్యవసాయ రంగానికి సంబంధించి ఇంకా నేను కొంతమందిని చూశాను. అసలు వేరుశనగ భూమిలో ఉంటుందా? పైన ఉంటుందా అనే విషయం కూడా కొంతమందికి తెలియదు. అలాగే, శనగలు కూడా క్రింద ఉంటాయా, పైన ఉంటాయా తెలియదు. అందువల్ల తమ ద్వారా గౌరవ మంత్రిగారికి తెలియజేసేదేమిటంటే - ఆ టైమ్ సెన్సెని, ఆ ఇంపాక్ట్ ని, రైతు చేస్తున్న త్యాగాలను, రైతులు ఎర్రటి ఎండలో నిలబడి, మట్టి తొక్కుతున్న కష్టాన్ని, రైతు కూలీలు పడే కష్టాన్ని విద్యార్థులు, అధికారులు, ప్రజాప్రతినిధులు, రాజకీయ నాయకులు అంతా కలిసి గుర్తిస్తే గానీ రైతుల శ్రమ అర్థం కాదు. మన దేశం ఇన్ని రకాలుగా ఇంత అభివృద్ధి చెందుతోంది. మన దేశం చాలా గొప్పగా ఉందని చెప్పుతుంటే, దానివెనుక రైతు యొక్క కష్టాన్ని మనమందరం అర్థం చేసుకోవసిన అవసరం ఉంది.

అధ్యక్షా, శ్రీ ఎన్.జి. రంగా గారు ఒక మాట చెప్పారు - వ్యవసాయ రంగాన్ని ఒక కుటీర పరిశ్రమగా గుర్తించమని చెప్పారు. అందువల్ల తమ ద్వారా గౌరవ మంత్రిగారికి తెలియజేసేది ఏమిటంటే - వ్యవసాయ రంగాన్ని ఒక పరిశ్రమగా గుర్తించమని చెప్పారు. వ్యవసాయ రంగానికి సంబంధించి ఈ ప్రభుత్వం ఇప్పటికే ఎన్నో కార్యక్రమాలను రూపొందించింది. ఇంకా ఆ రంగానికి ఏ విధమైన సౌర్యను ఇస్తుంది? ఇప్పటికే చాలా సౌర్యు చేసింది. నేను వారిని అభినందిస్తున్నాను. కానీ, పరిశ్రమలకు ఏ విధంగా ఇస్తున్నామో, అదే మైండ్ సెట్ తో వ్యవసాయ రంగాన్ని కూడా ప్రోత్సహించవలసిందిగా ఈ సందర్భంగా తమ ద్వారా ప్రభుత్వానికి విజ్ఞప్తి చేస్తున్నాను.

అధ్యక్షా, ఇక వ్యవసాయ రంగానికి సంబంధించి చూస్తే, మన రాష్ట్రంలోనూ, దేశంలోనూ ఎక్కడికి వెళ్ళినా నకిలీ విత్తనాలే ఉన్నాయి. దానివల్ల పంట దిగుబడి దెబ్బతిని, వారు ఆత్మహత్యలు చేసుకునే పరిస్థితి ఉంటోంది. అలాగే, విత్తనాలు, ఎరువులు, పురుగు మందులు అన్నీ కూడా ఎక్కువగా గుంటూరు జిల్లాలోనే తయారవుతున్నాయి. చాలా వత్రికలలో వార్తలు వస్తున్నాయి. చాలా సిగ్గుగా ఉంది. గుంటూరు అంటే **it is prone to spurious seeds, spurious fertilizers and spurious chemicals.** దీని విషయంలో ప్రభుత్వం వెంటనే చర్యలు తీసుకోవలసి ఉంది. గుంటూరు అనేది చాలా ప్రోగ్రెసివ్ ఫార్మ్ లో ఉన్న ప్రాంతం. పెద్ద ఎత్తున చర్యలు తీసుకోవలసిన అవసరం ఉంది. అవి గుంటూరు నగరం నడిబొడ్డున నకిలీ మందులు, నకిలీ విత్తనాలు, నకిలీ ఎరువులు తయారవుతుంటే, అందుకు అధికారులు కూడా చూస్తూ ఉన్నారు. అందువల్ల అటువంటివాటిని మీరు సహించడానికి వీలు లేదు. దానికి సంబంధించి ప్రభుత్వం వెంటనే చర్యలు తీసుకోవాలి. అటువంటి వారిపై కఠిన చర్యలు

తీసుకోవడమే కాకుండా, టాడా చట్టాన్ని పిడి యాక్ట్‌ను ప్రయోగించండి. అటువంటి సంఘటనలు జరిగినప్పుడు కఠిన చర్యలు తీసుకుంటామని, గట్టిగా ఉంటామని తెలియజేయండి. అటువంటి వారిని దండించండి. లేకపోతే, రైతుల హత్యలు వెనుక, రైతులకు రావలసిన ఆదాయం దెబ్బతినడంలో ఎటువంటి అతిశయోక్తి లేదు. ఆ రైతులు ఆత్మహత్యలు వెనుక, 6 నెలల కాలం, 8 నెలల కాలం పండించిన వంటకు సంబంధించి ఫలసాయం తీసుకోకపోతే ఆ రైతు బాధ ఎంత భయంకరంగా ఉంటుంది? అందువల్ల మనం ఆ విషయంలో తగిన చర్యలు తీసుకోవాలి.

అదేవిధంగా, రైతులకు గిట్టుబాటు ధరలతో బాటు, ఆ ధర వచ్చేంతవరకు రైతులు తమ పంటలను నిల్వ చేసుకోవడానికి ప్రతి మండలంలో గిడ్డంగులు ఉండేవిధంగా తగిన చర్యలు తీసుకోవాలి. అలాగే, ఫుడ్ గ్రైన్స్‌ను సప్లయ్ చేయడంలో ఉత్పత్తి బాగా ఉండి, సక్రమంగా మార్కెట్ ద్వారా పంట సరఫరా అయ్యేవిధంగా రైతుకు ప్రభుత్వం తోడ్పాటును అందించవలసిన అవసరం ఎంతైనా ఉందని ఈ సందర్భంగా తమ ద్వారా మంత్రిగారికి తెలియజేస్తున్నాను.

అధ్యక్షా, స్వామినాథన్ కమిషన్ నివేదిక, జయతీ ఘోష్ కమిషన్ నివేదికలే కాకుండా, అనేక అనుబంధ రంగాలైన ఉద్యాన రంగం, మత్స్య పరిశ్రమ తదితర రంగాలు కూడా ఉన్నాయి. వీటిల్లో కూడా ప్రభుత్వం అనేక చర్యలు తీసుకుంటున్నప్పటికీ ఇంకా మెరుగైన ఫలితాలు సాధించాలంటే మరిన్ని చర్యలు తీసుకోవలసిన అవసరం ఉందని తమ ద్వారా తెలియజేస్తున్నాను. అలాగే, వ్యవసాయ ప్రభావం కూడా ఎక్కువగా ఉంటోందని అన్నారు, వాటికి సంబంధించి చర్యలు తీసుకోవాలి. అందువలన వ్యవసాయ అభివృద్ధి అంటే - ఆర్థికాభివృద్ధితో బాటు వ్యవసాయం, ప్రజల ఆరోగ్యం, వారి ఆర్థిక పరిస్థితులతోబాటు ఈ రాష్ట్రాభివృద్ధి కూడా ఆధారపడిందనే విషయాన్ని వ్యవసాయ శాఖ గుర్తుపెట్టుకోవాలని తమ ద్వారా ప్రభుత్వానికి విజ్ఞప్తి చేస్తున్నాను. పరిశ్రమలు, ఇతర రంగాలకు కూడా వ్యవసాయ రంగమే తల్లివంటిది అనే విషయాన్ని మంత్రిగారు, అధికారులు గుర్తు పెట్టుకోవాలని తమ ద్వారా తెలియజేస్తున్నాను.

అధ్యక్షా, స్వామినాథన్ గారి గురించి తమ ద్వారా ఒక విషయం తెలియజేయదలచుకున్నాను. ఒకసంవత్సరం క్రితం నేను వారిని కలవడం జరిగింది. మన ముఖ్యమంత్రిగారికి కూడా ఆయన బాగా పరిచయం. ఆయనని బాగా కలుస్తూ ఉంటారు. స్వామినాథన్ గారికి తొలుత ఉద్యోగం ఇచ్చింది ఎవరో తెలుసా సార్ - ఆ యువ శాస్త్రవేత్తను, యంగ్ కాలిబర్‌ను, ఆయనలో ఉన్న గొప్పతనాన్ని గుర్తించి, హరితవిప్లవానికి ప్రోత్సహించిన మొట్టమొదటి రాజకీయ నాయకులు బాబు జగ్జీవన్‌రాం గారు. ఆయన వ్యవసాయ శాఖా మంత్రిగా ఉన్నప్పుడు ఈ దేశం, ఈ రాష్ట్రం ఆహార సంక్షోభంలో ఉంటే, స్వామినాథన్ గారిని తీసుకువచ్చి, ఈ దేశంలో హరిత విప్లవానికి బాటలు వేయించారు. ఆయనే స్వయంగా చెప్పారు. నాకు బాబు జగ్జీవన్‌రాం గారు లేకపోతే నేను ఈ దేశానికి సేవ చేసే అవకాశం లేదని చెప్పారు.

అధ్యక్షా, మన ముఖ్యమంత్రిగారికి, వ్యవసాయ శాఖ మంత్రిగారికి వ్యవసాయం, సీటిపారుదల శాఖా మంత్రులకు కూడా వ్యవసాయం అంటే చాలా ఇష్టం. మేమంతా కూడా వ్యవసాయ రంగం ఆధారిత కుటుంబాల నుంచే అధికారంలోకి వచ్చాము. అందువల్ల తమ ద్వారా ఈ రాష్ట్ర ప్రభుత్వానికి విజ్ఞప్తి చేసేది ఏమిటంటే - నెగెటివ్ పాయింట్లు ఇంకోసారి రాకుండా, నకీలీ విత్తనాలు, రైతులను ఎక్స్‌ప్లాయిట్ చేసే కార్యక్రమం, రైతులను మోసగించే వ్యాపారుల పట్ల, కఠిన చర్యలు తీసుకుని ఈ ప్రభుత్వం వారి పక్షాన నిలబడి రైతులకు ఆదాయం పెంచేవిధంగా కృషి చేయాలని కోరుతున్నాను. ఇప్పుడు చేస్తున్న కార్యక్రమాలను, ప్రభుత్వ చర్యలను ప్రోత్సహిస్తూనే, ఒప్పుకుంటూనే ఇంకా ముందుకు వెళ్ళవలసిన అవసరం ఉందని తమ ద్వారా ప్రభుత్వానికి తెలియజేస్తూ, సెలవు తీసుకుంటున్నాను.

మ.12.20

శ్రీ వి.వి.వి.చౌదరి: అధ్యక్షా, వ్యవసాయం, వాటి అనుబంధ రంగాల ప్రోత్సాహం ఈ విషయంపై చర్చలో పాల్గొనే అవకాశం కల్పించిన మీకు నా హృదయపూర్వక ధన్యవాదములు . ఇది చాలా బ్రాడ్ నబ్జెక్టు. ఇంచుమించు వ్యవసాయం పేరుతో ఇటు సాగుసీటి రంగంగానీ, విద్యుత్ రంగంగానీ, అనేక రంగాలతో ముడిపడి ఉన్న అంశం ఇది. దేశానికి వెన్నెముక రైతుని మనమంతా అనుకుంటూ ఉంటాము. ఇందులో **parody** ఏమిటంటే ఎవరి వెన్నెముక వారికి కనపడదు. అలాగే ఈరోజు రైతు సంక్షేమం గానీ, శ్రేయస్సుగానీ **secondary subject** గానో లేదా **third grade subject** గానో ఉంటోంది. ఈ దేశంలో మారిన పరిస్థితులలో రైతు సంక్షేమమే మాకు ముఖ్యం . రైతు శ్రేయస్సే మాలక్యం అని ఈరోజు వ్యవసాయ ప్రాధాన్యత కలిగిన అనేక కార్యక్రమాలను మన గౌరవ ముఖ్యమంత్రి శ్రీ నారా చంద్రబాబునాయుడుగారు నిర్వహిస్తున్న సంగతిని నేను ఈ సందర్భంగా తెలియజేస్తున్నాను.

అధ్యక్షా, రైతులలో అనేక అంతరాలున్నాయి. భూస్వాములని, భూస్వామ్యరైతులని, మధ్యతరగతిరైతులని, సన్నకారు, చిన్నకారు రైతులని, కౌలురైతులు, రైతుకూలీలని అనేక వర్గాలుగా విభజింపబడిన ఈ వ్యవసాయరంగాన్ని చాలా మంది కొంత రాజకీయంగా ఊహించుకుని, రాజకీయంగా లబ్ధిపొందడానికి వాటిని విడదీసి మాట్లాడడం అనేది అందరకూ అనుభవమైన విషయమే. అసంఘటితంగా ఉన్న వ్యవసాయ రైతువారీ కుటుంబాలన్నింటినీ కూడా సంఘటితం చేయాలి. సాగుసీరు వ్యవసాయానికి పట్టుగొమ్మ. దాని మీద యాజమాన్యాన్ని కల్పించాలి. అదేరకంగా, రైతులందరినీ ఒక సంఘటిత శక్తిగా రూపొందించడం కోసం స్వయం సహాయక సంఘాలుగా ఏర్పాటుచేయాలని పవిత్రమైన సంకల్పంతో అప్పట్లో 2004వ సంవత్సరంలో అప్పటి ముఖ్యమంత్రి నేటి మన ప్రీయతమ నాయకుడు శ్రీ నారా చంద్రబాబునాయుడుగారు సాగుసీటి యాజమాన్య సంఘాలలో, రైతుమిత్ర సంఘాలను ఏర్పాటు చేసిన సంఘటనను నేను ఈ సందర్భంగా గుర్తు చేస్తున్నాను. ఎప్పుడైతే రైతులందరూ కూడా ఒక రకమైన సంఘటితమైన శక్తిగా రూపొందుతారో, ఏ ప్రభుత్వం అయినా కూడా ఆ సంఘటిత శక్తికి తలవొగ్గని పరిస్థితి ఉంటుంది. మీకు తెలుసు 62శాతం పైగా వ్యవసాయం మీద ఆధారపడిన ఈ రాష్ట్రంలో మొత్తం నూటికి నూటి శాతం జనాభాకు ఫీడింగ్ ఈ 62శాతం రైతుల నుండే వస్తుందనే సంగతి మనం గుర్తుపెట్టుకోవాలి. అన్నదాత రైతన్న అన్నారు. ఆ

రైతులకు నమూనాతప్పిన ప్రాధాన్యత ఇవ్వాలనే ఉద్దేశంతో ఈరోజున వ్యవసాయానికి అత్యంత ప్రాధాన్యత ఇస్తోంది. గతంలో కేవలం 4శాతం బడ్జెట్ ఉన్న వ్యవసాయరంగానికి ఈరోజు 10శాతం వరకూ కేటాయించిన సంఘటన కూడా మీకు ఈ సందర్భంగా తెలియచేస్తున్నాను. 2004 నుండి 2014 వరకూ రైతు అనే పదం రాజకీయంగా మిగిలిపోయింది తప్ప రైతుకు నిజమైన శ్రేయస్సు ఏమాత్రం తలపెట్టకుండా కొన్ని కొన్ని కుహనా విధానాల ద్వారా, కొన్ని కొన్ని **vested interests** ద్వారా అనేక రకాల కార్యక్రమాలను చేపట్టినట్లు తెలియజేస్తున్నాను. 2007వ సంవత్సరంలో ఆదర్శ రైతు అవార్డులను కేవలం వారి పాఠ్యకార్యకర్తలకు, వాళ్ల అనుచరులుగా ఉన్న వారికి మాత్రమే ఉపయోగపడేలా ప్రవేశపెట్టారు. వాటి ద్వారా రైతుకు మేలు కంటే ఎక్కువ అన్యాయం జరిగిందనే సంగతిని ఈ సందర్భంగా తెలియజేస్తున్నాను. ఒక శాస్త్రీయ పద్ధతిలో ఎవరైతే వ్యవసాయరంగం గురించి ఎంతో కొంత చదువుకున్నారో వారిని **Multi Purpose Extension Officers**గా నియమించడం జరిగింది. వారి ద్వారా రైతులకు సేవ చేయడం జరిగింది.

అంతేకాకుండా ఆరోజుల్లో మీకు తెలుసు మేఘమధనం పేరుతో మేఘమధనం చేశారో లేదా ధన మధనం చేశారో తెలియదు గానీ, దానిని ప్రయోగాత్మకంగా ప్రవేశపెట్టారు. దానిలో అనేక అవకతవకలు జరిగిన విషయాన్ని మనం ఇప్పటికీ గుర్తు చేసుకోవాల్సిన అవసరం ఉంది. రైతులకు అప్పటినుండి భరోసాను కల్పించలేనటువంటి గత ప్రభుత్వాల మీద నమ్మకం కోల్పోయారని కూడా గుర్తు చేస్తున్నాను. అందుచేత రైతుకు ముఖ్య ఆధారమైన సాగుసీటి రంగంలో భరోసా కల్పించడం కోసం ఈరోజున పాలవరం ప్రాజెక్టు నిర్మాణం లేదా ఇతర ఎత్తిపోతల పథకాల ద్వారా రైతులకు సాగుసీరు అందించడానికి ఈ ప్రభుత్వం భరోసాను కల్పించిన సంగతిని మనం అందరమూ కూడా గర్వంగా చెప్పుకోవచ్చు. దీనిని ఒక ప్రాధాన్యతగా భావించి 28 ప్రాజెక్టులను రాబోయే మూడు నెలల్లో ఒకేసారి ప్రారంభిస్తామని చెప్పి గర్వంగా చెప్పుకుంటున్న ఘనత మన తెలుగుదేశం ప్రభుత్వానిదని, గౌరవ ముఖ్యమంత్రి శ్రీ నారా చంద్రబాబునాయుడుగారిదే అని ఈ సందర్భంగా తెలియజేస్తున్నాను. అంతేకాకుండా అనేక రంగాల ద్వారా పంటలు పాడువ్వకూడదనే ఉద్దేశంతో సాగుసీరు లేదా సీటిని రెయిన్ గన్స్ ద్వారా సరఫరా చేసి రాయలసీమ జిల్లాలలో పంటలు కాపాడారు. మాకు గౌరవ ముఖ్యమంత్రి చంద్రబాబునాయుడుగారు ఉన్నారు. మా పంటలు ఎండిపోవని రైతులకు ఒక భరోసాను కల్పించింది. రెయిన్ గన్స్ ద్వారా అయినా సరే పంటలు కాపాడగలరనే ధీమాను రైతులకు కలుగజేసిన ప్రభుత్వం మన తెలుగుదేశం ప్రభుత్వం. అంతేకాకుండా **water conservation** కోసం మనం ఇంకా గుంతలు త్రవ్వతున్నాము. పంటనంజీవిని పథకం ద్వారా అనేక కార్యక్రమాలను నిర్వహించుకుంటున్నాము. సీరు-చెట్టు కార్యక్రమం ద్వారా ఎండిపోయిన చెరువుల్ని, పూడుకుపోయిన చెరువుల్ని చక్కగా త్రవ్వకుని వాటి ద్వారా భూగర్భజలాలను పెంపుచేసుకుని సీటి భరోసాను ఈ రాష్ట్రానికి కల్పించడం జరిగిందని తెలియజేస్తున్నాను.

అధ్యక్షా, ఒక విజన్ ఉన్న నాయకుడు పూర్తిగా వ్యవసాయం మీద, వ్యవసాయరంగం మీద చిత్తశుద్ధి ఉన్న నాయకుడు అనేక కార్యక్రమాలను చేపట్టడమే కాకుండా వ్యవసాయంలో సాంకేతికతను జోడించి అగ్రికల్చర్ టెక్నాలజీ

క్రింద అనేక రంగాలలో టెక్నాలజీను ఉపయోగించి వ్యవసాయాన్ని కూడా అభివృద్ధి చేయడానికి అనేక కార్యక్రమాలు రూపొందించారని తెలియజేస్తున్నాను.

అధ్యక్షా, ఎంత విస్తీర్ణంలో ఏ పంట వేయాలనేదానికి టెక్నాలజీ ఉపయోగించి చేస్తున్నారు. రైతుమిత్రద్వారా గానీ, గ్రూప్ ఆఫ్ ఫార్మర్స్ ద్వారా గానీ, ఆ పంటలే వేసుకోవడం, దాని మీద ఎప్పటికప్పుడు నియంత్రించుకోవడం చేస్తున్నాము. తరువాత విచక్షణారహితంగా ఎరువుల వాడకాన్ని కూడా తగ్గించుకోగలిగాము. వీటన్నింటినీ మించి **soil conservation system** ద్వారా నూక్లెయోసైడ్లను ఏరకంగా అందించాలనే దాని మీద కూడా ఒక టెక్నాలజీని అడాప్ట్ చేయడం జరిగిందని తెలియజేస్తున్నాను. ప్రధానంగా ఇది త్రిముఖవ్యూహం. **Organic farming** ద్వారా గానీ, లేదా **natural farming** ద్వారా గానీ, పోషకవిలువలు కలిగిన ఆహార ఉత్పత్తులు పండించడం, తద్వారా వినియోగదారుల ఆరోగ్యాన్ని పరిరక్షించి, ప్రజలకు ఆనందమైన జీవనశైలిని ఏర్పాటుచేయడం అనేది త్రిముఖవ్యూహం. ఆ త్రిముఖ వ్యూహంలో భాగంగానే ఈమధ్య విశాఖపట్నంలో 16,17తేదీలలో జరిగిన **Agriculture Summit** ద్వారా బిల్ గేట్స్ ను కూడా తీసుకొచ్చి ప్రజలకు ముఖ్యంగా రైతులకు ఒకరకమైన భరోసాను కల్పించిన ఘనత మన గౌరవ ముఖ్యమంత్రి శ్రీ నారా చంద్రబాబునాయుడుగారిదేనని ఈ సందర్భంగా తెలియజేస్తున్నాను.

చందమామను రైతును పోల్చుతూ 'నింగినున్న వెన్నవూస చందమామ అయితే, నేలతల్లి వెన్నవూస రైతున్న' అన్నారు ఒక కవి. ఆ వెన్నవూస అప్పుల భారంతో కుంగిపోయి, వంగిపోయి నిలబడలేని పరిస్థితులలో ఉన్న రైతు వెన్నవూస నిటారుగా నిలబెట్టడం కోసం రైతు ఉపశమన పథకంద్వారా సుమారుగా రూ.24కోట్లు కేటాయించిన ఘనత దేశంలోనే మన తెలుగదేశం ప్రభుత్వం కల్పించిందని తెలియజేసుకుంటున్నాను. ఈరకంగా బహుముఖంగా వ్యవసాయం కోసం, వ్యవసాయరంగ సంక్షేమం కోసం పాటుపడుతున్న మన గౌరవ ముఖ్యమంత్రి శ్రీ నారా చంద్రబాబునాయుడుగారిని మనసారా అభినందిస్తున్నాను. నాకు ఈ చర్చలో పాల్గొనేందుకు అవకాశం ఇచ్చినందుకు హృదయపూర్వక ధన్యవాదములు తెలియజేసుకుంటున్నాను.

మ.12.30

శ్రీ కత్తి నరసింహ రెడ్డి: అధ్యక్షా, దేశానికి రైతు వెన్నెముక లాంటి వ్యక్తి. 1950-51లో దేశ జిడిపిలో 57.7 శాతం వరకు వ్యవసాయం నుంచి ఆదాయం వచ్చేది. అలాంటిది ఇప్పుడు సగానికి సగం తగ్గిపోయింది. అలాగే, రైతులకు సంబంధించి వివిధ పథకాల కింద రాష్ట్ర బడ్జెటులో 2014-15లో రూ.2000 కోట్లు, అలాగే 2016-17లో కూడా రూ.2000 కోట్లు అదనంగా కేటాయిస్తే, 2017-18వ సంవత్సరానికి వ్యవసాయానికి ప్రత్యేకంగా రూ.18,214 కోట్లు అంటే మొత్తం బడ్జెట్ లో దాదాపు పది శాతం బడ్జెటులో కేటాయించడం పట్ల అభినందనలు తెలియజేస్తున్నాను.

అధ్యక్షా, పది సంవత్సరాల కాలంలో దేశ వ్యాప్తంగా చూస్తే, 12,500 మంది రైతులు ఆత్మహత్య చేసుకోవడం ఎంతో బాధాకరం. ఇటీవలి కాలంలో మధ్యప్రదేశ్ లో పోలీసు కాల్పుల్లో ఐదుగురు రైతులు చనిపోవడం గానీ, అలాగే పొరుగు రాష్ట్రంలో రైతులకు సంకెళ్లు వేయడం ఇలాంటి సంఘటనలన్నీ జరుగుతున్నాయి. నిజంగా రైతులకు అటువంటి పరిస్థితి రావడం అనేది విచారించవలసిన విషయం. మన రాష్ట్రంలో కూడా రైతుకు మంచి ప్రోత్సాహం ఇవ్వాలి. రుణమాఫీ చేయవలసిన బాధ్యత ఉంది. అందులో భాగంగానే ప్రభుత్వం హామీ ఇచ్చినట్లుగా రూ.24,500 కోట్ల రుణమాఫీకి కూడా ప్రభుత్వం చర్యలు తీసుకోవడం జరిగింది. ప్రతి రైతుకు ప్రభుత్వం ఇచ్చిన హామీ మేరకు పరిపూర్ణంగా రుణమాఫీ హామీని అమలు చేయాలని మీ ద్వారా గౌరవ మంత్రిగారిని కోరుతున్నాను.

అధ్యక్షా, మన దేశంలో 12లక్షల 50వేల కోట్ల రూపాయలు రైతులు రుణాల క్రింద తీసుకున్నారు. అలాగే, మన ఆంధ్రప్రదేశ్ రాష్ట్రంలో చూస్తే, వ్యవసాయానికి పెట్టుబడి పెట్టాలంటే లక్షకోట్లు అవసరం. రూ.25వేల కోట్ల వరకు వివిధ బ్యాంకుల ద్వారా ప్రభుత్వం నుంచి రైతులు రుణ సహాయం పొందుతారు. మిగతా రూ.75వేల కోట్ల వరకు ప్రైవేటు వ్యక్తుల పైన రైతులు ఆధారపడి ఉంటారు. కాబట్టి, వంటలకు నష్టం జరిగినప్పుడు ప్రకృతి వైపరీత్యాలు సంభవించినప్పుడు తీవ్రంగా నష్టపోతుంటారు. అందుకని రైతు రుణమాఫీ చాలా ఉపయోగకరంగా ఉంటుంది. అందులో భాగంగా రాష్ట్ర ప్రభుత్వం నిర్ణయం తీసుకోవడం వల్ల నేను ప్రత్యేకంగా అభినందనలు తెలియజేస్తున్నాను.

అధ్యక్షా, కార్పొరేట్ సంస్థలకు దేశవ్యాప్తంగా రూ.4 లక్షల నుండి రూ.5 లక్షల కోట్ల వరకు రాయితీలు ప్రకటించడం జరిగింది. విజయనూరి లాంటి వ్యక్తి తొమ్మిది వేల కోట్ల రూపాయలు బ్యాంకులకు ఎగనామం పెడితే ఎటువంటి చర్య తీసుకోవటంవంటి తరుణంలో, రైతులకు రుణమాఫీ అనేది నూటికి నూరు శాతం అమలు చేయాలని నేను కోరుతున్నాను. ప్రత్యేకించి కేంద్ర ప్రభుత్వం గానీ, రాష్ట్ర ప్రభుత్వం గానీ ఒక కార్మికుడికి నెలకు రూ.18,000/- అయినా ఆదాయం ఉండాలని కనీస వేతనాన్ని నిర్ధారించడం జరిగింది. కానీ విచిత్రమైన విషయం. ఏమంటే మనకు అన్నం పెట్టే రైతుకు మాత్రం సాక్షాత్తు దేశ ఆర్థిక శాఖమంత్రిగారే సరాసరి రైతు ఆదాయం రూ.6,400/- వస్తున్నదని ప్రకటన చేయడం జరిగింది. అందువల్ల 50, 60 సంవత్సరాలు దాటిన ప్రతి రైతుకు పెన్షన్ ఇచ్చే సౌలభ్యాన్ని కలిగించి రైతులను ఆదుకోవాలని మీ ద్వారా ప్రభుత్వాన్ని, మంత్రిగారిని కోరుతున్నాను. చిన్న కార్మికుడికి అవకాశం ఇచ్చిన మాదిరిగా రైతులకు కూడా పెన్షన్ స్కీమును ప్రవేశ పెట్టాలని నేను కోరుచున్నాను.

అధ్యక్షా, గత ఏడాదిలో 268 కరవు మండలాలను ప్రకటించడం జరిగింది. రూ.1768/- కోట్లు కరవు మండలాలకు ఖర్చు పెడతామని ప్రభుత్వం చెప్పడం జరిగింది. అది కొంత ఉపయోగకరంగా ఉంటుంది. కరవు మండలాలకే కేటాయించిన నిధులు ఎంతవరకు ఖర్చు పెట్టారు, పూర్తిస్థాయిలో నిధులు ఖర్చు పెట్టారా, లేదా అని మీ ద్వారా గౌరవ మంత్రిగారిని అడుగుతున్నాను.

అలాగే, అనంతపురం జిల్లాలో ఆత్మహత్య చేసుకున్నటువంటి రైతుల గురించి అధ్యయనం చేయడానికి ఒక త్రినభ్య సంఘాన్ని నియమించింది. రాష్ట్రవ్యాప్తంగా ఎనిమిది మంది రైతులు చనిపోతే ఒక్క అనంతపురం జిల్లాలోనే ఏడుగురు రైతులు ఆత్మహత్యలు చేసుకోవడం చాలా దురదృష్టకరమైన సంఘటన. గత ఏడాది ఆరు లక్షల హెక్టార్లలో వేరుశనగవంట పండిస్తే, దాదాపు 80 శాతం వరకు వంట ఎండిపోయే పరిస్థితి వచ్చింది. రెయిన్ గన్స్ కోసం రూ.167 కోట్లు వెచ్చించి, వాటి నిర్వహణకు రూ.120 కోట్లు ఖర్చు చేసి రైతుల్ని కొంతవరకు ఆదుకోవడం జరిగింది. రాయలసీమలో అనంతపురం జిల్లాతోబాటు కరవు బారిన పడిన జిల్లాలకు వంట నష్టం జరిగినప్పుడు, శాశ్వతమైన ప్రతిపాదన ఏర్పాటు చేయాలి. ఎందుకంటే, రైతులు వ్యవసాయం వల్ల ఒకసారి నష్టపోతే ఆత్మహత్యల వరకు వెళ్లే పరిస్థితి రాకుండా క్రాస్ ఇన్సూరెన్స్ ఇచ్చేలా చూడాలి. 2015లో కర్నూలు జిల్లాలో దాదాపు రూ.31 కోట్లు ఇన్సూరెన్స్ సబ్సిడీ ఇంకా పెండింగ్లో ఉంది. అనంతపురం జిల్లాలో రాష్ట్రంలో ఏ జిల్లాకు లేని విధంగా రూ.1450 కోట్లు క్రాస్ ఇన్సూరెన్స్, ఇన్పుట్ సబ్సిడీ పేరుతో రైతులకు ఇవ్వడం అనేది చాలా అభినందనీయం. పెండింగ్లో ఉన్న ఇలాంటివన్నీ ఇవ్వాలని కోరుతున్నాను.

అలాగే, రైతులకు ఐయస్ఐ మార్కెట్ కలిగిన లక్ష సంపుటలు ఇస్తామని ప్రభుత్వం ప్రకటన చేసింది. వాటిని కూడా త్వరగా రైతులకు అందచేయాలని నేను అభ్యర్థిస్తున్నాను. కౌలు రైతులు లోన్ తీసుకోవాలంటే సబ్సిడీగాసి, క్రాస్ ఇన్పుట్ సబ్సిడీగాసి యాజమాన్యానికే వెళ్తుంది. అలా కాకుండా కౌలు రైతులను కూడా ఆదుకునే విధంగా చర్యలు తీసుకోవాలని కోరుతున్నాను.

అలాగే, దళారీ వ్యవస్థ. రైతు బజార్లలో బినామీల పేర్లతో అక్కడ ఉన్న షాపులన్నీ ఆక్రమించి చేసుకుంటున్నారు. రైతులకు ఉపయోగపడే విధంగా, మధ్య దళారీ వ్యవస్థ లేకుండా చేయాలని మీ ద్వారా మంత్రిగారిని కోరుతున్నాను. అలాగే, గిట్టుబాటు ధరలకు సంబంధించి స్వామినాథన్ కమిషన్ సిఫార్సులను అమలుచేసే క్రమంలో, ప్రభుత్వం ఎన్నికల మేనిఫెస్టోలో ఐదు వేల కోట్ల రూపాయలతో ధరల స్థిరీకరణ నిధిని ఏర్పాటు చేస్తామని ప్రకటించడం జరిగింది. అమలు చేయాలి. అందులో భాగంగా టమాట ధర ఒకసారి రెండు రూపాయలు ఉంటే, ఇంకోసారి ఇరవై రూపాయలు ఉంటోంది. అక్టోబరు మాసంలో కర్నూలులో ఉల్లి ధర క్వింటాలుకు రూ.1400/- వరకు ఉంటుంది. ఇప్పుడు రూ.4,700/- వరకు ఉంది. ఆ విధంగా ధరలలో హెచ్చుతగ్గులున్నాయి.

అలాగే, కడప జిల్లా రాయచోటి, కర్నూలు, చిత్తూరు జిల్లాల్లో మామిడి చాలా ఎక్కువ పండిస్తారు. ప్రైవేటు వారే మండీలు పెట్టి కమీషన్ వారే తీసుకుంటున్నారు. ప్రభుత్వ వరంగా ఎక్కువ కొనుగోలు కేంద్రాలు పెట్టి, దళారీ వ్యవస్థ లేకుండా చర్యలు తీసుకునే బాధ్యత ప్రభుత్వం మీద ఉందని మీ ద్వారా గౌరవ మంత్రి గారికి మనవి చేస్తున్నాను. రాష్ట్ర ప్రభుత్వం రైతులతోబాటు, పాడి పరిశ్రమకు సాయం చేస్తోంది. అందువల్ల, మనకు వ్యవసాయంలో వచ్చే ఆదాయంలో, 24 శాతం వరకు పాడిపరిశ్రమ ఆక్రమించి చేస్తుంది. ఆ విధంగానే హెచ్ఎఫ్ గేదెలు గాసి, ముర్రా జాతి గేదెలు గాసి సంవత్సరానికి 4,500 నుండి 2,500 లీటర్ల వరకు పాలు ఇస్తాయి. అలాంటి మేలురకం గేదెల్ని కూడా రైతులకు సబ్సిడీ చేసే విధంగా చూడాలి.

అదేవిధంగా ప్రైవేటు డెయిరీలో చూస్తే రైతుల దగ్గర పాలు తీసుకుని వారం వారం వారికి డబ్బులు చెల్లిస్తున్నారు. రైతులు పండించే ఉత్పత్తులను గాసి, పాలను గాసి గ్రామాలకు వెళ్లి నేరుగా ప్రభుత్వమే సేకరిస్తే,

మధ్యలో దళారి వ్యవస్థ లేకుండా ఉంటుందని నేను భావిస్తున్నాను. అలాగే రైతులకు నాణ్యమైన విత్తనాలు సరఫరా చేయడానికి రాష్ట్ర ప్రభుత్వం కొంత ప్రయత్నం చేస్తున్నది. కర్నూలు జిల్లాలో మెగా సీడ్ పార్కు ఏర్పాటుకు ప్రభుత్వం ప్రకటన చేయడం జరిగింది. అన్నీ బడా పారిశ్రామికవేత్తలు సప్లై చేయకుండా, ప్రభుత్వమే విత్తనాలు సప్లై చేసే విధంగా, కల్తీ విత్తనాల వల్ల నష్టపోయే రైతులను ఆదుకునే విధంగా, కల్తీ విత్తనాలు అమ్మేవారిపై కఠిన చర్యలు తీసుకునే విధంగా చూడాలని మీ ద్వారా ప్రభుత్వానికి విన్నవిస్తున్నాను.

అలాగే, రైతులకు సంబంధించినటువంటి, పరిశ్రమల పేరుతో సుమారు 15 లక్షల ఎకరాలతో ల్యాండ్ బ్యాంకుని ప్రభుత్వం ఏర్పాటు చేస్తోంది. అలాగే, పోలవరం ప్రాజెక్టు కావచ్చు, విమానాశ్రయం కావచ్చు, కర్నూలు జిల్లాలో సోలార్ పార్కు కోసం దాదాపు 2,800 ఎకరాలు స్వాధీనం చేసుకుని, 900 ఎకరాలకు మాత్రమే రైతులకు పరిహారం చెల్లించింది. మిగతా వారికి సంబంధించిన అసైన్డ్ భూములకు పరిహారం చెల్లించడం లేదు. దాదాపు 50 నుండి 100 సంవత్సరాల పాటు రైతుల స్వాధీనంలో ఉన్న భూములను స్వాధీనం చేసుకున్నప్పుడు, స్వామినాథన్ కమిషన్ సిఫార్సుల్లో గానీ, 2013వ సంవత్సరంలో వచ్చిన కొత్త భూసేకరణ చట్టం ప్రకారంగా గానీ, బయట మార్కెటు రేటు కంటే నాలుగు రెట్లు ఎక్కువ ఉండాలని నూచించింది. ఆవిధంగా భూములు తీసుకున్న సందర్భంలో ప్రభుత్వం ఏదైతే ఉత్తర్వులు ఇచ్చిందో, దానికి అనుగుణంగా పరిహారం చెల్లించే విధంగా ఉండాలని మీ ద్వారా ప్రభుత్వాన్ని కోరుతున్నాను.

అంతే గాకుండా, రైతులకు సంబంధించి గత మూడు సంవత్సరాల కాలంలో ప్రతి సంవత్సరం రూ.2,000/- కోట్లు బడ్జెట్ కేటాయింపులు పెంచుకుంటూ పోయారు. భవిష్యత్తులో ప్రతి ఏడాది వ్యవసాయానికి బడ్జెటును మరింత పెంచి, సంక్షేమ పథకాల్ని రైతులకు అందే విధంగా శాశ్వతమైన చర్యలు తీసుకోవాలని కోరుతున్నాను. సాగుసీటి ప్రాజెక్టుల విషయానికివస్తే, రాయలసీమ లాంటి కరవు ప్రాంతంలోని జిల్లాలకు 250 టీయంసీల సీరు అవసరం ఉంది. కరవు ప్రాంతాలకు సంబంధించిన జిల్లాలపైన దృష్టి పెట్టాలని కోరుతున్నాను. ప్రస్తుతం 106 చెరువులు కర్నూలు జిల్లాలో ఉన్నాయి. అనంతపురం, కడప, చిత్తూరు జిల్లాలలోని చెరువులు నిండాలి. కర్నూలు జిల్లా వెంకటాపురం చెరువు నిర్మించి వందేళ్లు అయిన, వంద పొట్టేళ్లు కోసుకుని విందు చేసుకున్నారు. కానీ, సంవత్సరం అయినా కూడా ఒక్క చుక్క సీరు చెరువులో రాని పరిస్థితి ఉంది. కాబట్టి, సాగుసీటి ప్రాజెక్టులపై కూడా ప్రత్యేకమైన దృష్టి పెట్టాలని, రైతాంగాన్ని శాశ్వతంగా ఆదుకునే విధంగా ధరల స్థిరీకరణ నిధిని కూడా ఏర్పాటు చేసి వారిని ఆదుకోవాలని మీ ద్వారా తెలియజేస్తున్నాను.

శ్రీ పి. రామ సుబ్బారెడ్డి: అధ్యక్షా, మన భారతదేశ ప్రజాసీకానికి వ్యవసాయమే ప్రధాన జీవనాధారం. గత ప్రభుత్వ పాలనలో రైతాంగం పరిస్థితి చూస్తే, బాగా నిర్లక్ష్యానికి గురయ్యారు. ఒకపైపు వర్షాభావ పరిస్థితులతో, మరోపైపు వరదలతో రైతులకు పంట చేతికి రావాలంటే వర్షాలు సకాలంలో రావాలి. సకాలంలో వర్షాలు రాకపోయినా నష్టం జరుగుతుంది. వరదలు వచ్చినా నష్టం జరుగుతుంది. ఈ విధంగా ఎండనక, వాననక కష్టపడి పనిచేసిన రైతులు

పండించిన పంటకు గిట్టుబాటు ధర తప్పనిసరిగా కల్పించాల్సిన బాధ్యత కేంద్ర ప్రభుత్వం మీద, రాష్ట్ర ప్రభుత్వం మీద ఉంది. గత ప్రభుత్వ నిర్లక్ష్యం వలన ఎంతోమంది రైతులు ఆత్మహత్యలు చేసుకున్నారు. మన గౌరవ ముఖ్యమంత్రి శ్రీ నారా చంద్రబాబునాయుడుగారు పాదయాత్ర సమయంలో రైతుల కష్టాలు చూసి చలించిపోయి, రైతులకు కొంతవరకైనా ఉపశమనం కలిగించాలనే ఆలోచనతో, రైతులకు రుణమాఫీ చెస్తామని చెప్పడమే కాకుండా, ఆ విధంగా రూ.24,000/- కోట్ల మేర రైతుల రుణాలు మాఫీ చేయడం జరిగింది.

మ.12.40

ఈ రోజుమాస్టే ఇంత ఆర్థిక ఇబ్బందుల్లో ఉన్నప్పటికీ కూడా రైతులను ఆదుకునేందుకు ముఖ్యమంత్రిగారు ఏ మాత్రం కూడా వెనకాడకుండా, రైతు బాగుంటేనే ఈ దేశం బాగుంటుందనే ఆలోచనతో రూ.24,000 కోట్లు రుణమాఫీ చేయడం జరిగింది. రైతులకు ఉచిత విద్యుత్ ఇవ్వడం కూడా జరుగుతోంది. ముఖ్యమంత్రిగారు సాంకేతిక పరిజ్ఞానాన్ని వినియోగించి, క్రిందిస్థాయి వరకు రైతులకు అవగాహన కల్పించే విధంగా చేస్తున్నారు. రైతులకు పెట్టుబడి పెరిగిపోతోంది, కూలీల ఖర్చు కూడా పెరిగిపోతోంది. పండిన పంట నవ్వంగా చేతికి వస్తుందో, రాదో తెలియదు. వర్షాలు సక్రమంగా వడాలి. ఎక్కువ వర్షాలు వడినా ఇబ్బందే. ఇలాంటి పరిస్థితులలో పండిన పంటకు ఎంత దిగుబడి వస్తుందో కూడా రైతులకు తెలియదు. దిగుబడి బాగా వచ్చినప్పటికీ గిట్టుబాటు ధర వస్తుందో, రాదో అనేది కూడా రైతులకు అందోళన కలిగించే అంశం. కాబట్టి, ఈ పరిస్థితుల్లో రైతులకు గిట్టుబాటు ధర కల్పించడమే కాకుండా, రైతుల పిల్లలు కూడా వ్యవసాయం చేసేలా ప్రోత్సహించాలి.

అధ్యక్షా, ఈ రోజున జనరేషన్ మారిపోయింది. నిరుద్యోగ నమస్య బాగా పెరిగిపోతోంది. యువత చదువుకుని ఉద్యోగాల కోసం వెతుకుతున్నారు. ఈ పరిస్థితుల్లో నిరుద్యోగ నమస్యను పరిష్కరించేందుకు వ్యవసాయ రంగమే ఒక చక్కటి ఉపాధి మార్గం అనుకుంటున్నాను. వ్యవసాయ రంగాన్ని బాగా అభివృద్ధి చేసి ప్రోత్సహించాలి. పరిశ్రమలకు భారీస్థాయిలో రుణాలు మంజూరు చేస్తుంటే, వారు తిరిగి చెల్లించకుండా ఎగనామాలు పెడుతున్నారు. వ్యవసాయరంగంలో ఎంత పెట్టుబడి పెట్టినా తప్పలేదు. వ్యవసాయ రంగాన్ని ప్రోత్సహించడానికి యంత్రాలు కావాలన్నా, పెట్టుబడులు కావాలన్నా ప్రభుత్వం నుండి, బ్యాంకుల ద్వారా విరివిగా రుణాలు ఇప్పించి సాంకేతిక పరిజ్ఞానాన్ని అందించి వ్యయం తగ్గి, రాబడి పెరిగే విధంగా చర్యలు తీసుకోవాలి. అదేవిధంగా సభ్యుల్ని చెబుతున్నట్లు కొన్నిచోట్ల మిర్చి, ప్రత్తి పంటలకు ఎరువులు, పురుగుమందులు అవసరానికి మించి వాడుతున్నారు. ఫలితంగా ఖర్చు పెరిగిపోతోంది.

అధ్యక్షా, ఇటీవల ముఖ్యమంత్రిగారు విశాఖపట్నంలో **Agricultural Technology (Agri tech) Summit** నిర్వహించినప్పుడు కొన్ని కంపెనీల వాళ్లు చెప్పారు. అయ్యారైతులకు ఎంత చెప్పినా వినకుండా మోతాదుకు మించి ఎరువులు, పురుగుమందులు ఉపయోగిస్తున్నారని, పెట్టుబడి ఏ మాత్రం తగ్గించడం లేదని అన్నారు. అధ్యక్షా, ప్రభుత్వం చంద్రన్న రైతు క్షేత్రాలని ఏర్పాటు చేసింది. అక్కడికి వెళ్లి మిర్చి పంటకు అవసరానికి మించి ఎందుకు

ఖర్చు పెడుతున్నారని అడిగి, వక్కనే ఉన్న వ్యవసాయ క్షేత్రాల్లో తక్కువ వ్యయంతో తక్కువ మోతాదులో పురుగుమందులు, ఎరువులు ఉపయోగించి పంటను పండించి ఉత్పత్తి చూస్తున్న విధానాన్ని రైతులకు చూపిస్తే అప్పుడు తప్పకుండా నమ్ముతారు. రైతులు కూడా మంచి తెలివివరులే. కానీ, వ్యయం తగ్గించే విషయంలో రైతులకు నమ్మకాన్ని కల్పించాలంటే, అక్కడి వ్యవసాయ క్షేత్రాల్లో పండించిన పంటలు చూపించడం ద్వారా తక్కువ మోతాదులో ఎరువులు వాడినా ఉత్పత్తి తీసుకోవచ్చు, సేంద్రీయ ఎరువులు వాడొచ్చని ప్రోత్సహించేలా వారికి ఒక అవగాహన కల్పించాలి. మనం మాటల్లో చెప్పేదానికంటే, క్షేత్రస్థాయిలో పాలాల్లో చూపిస్తే ఆ పెట్టుబడి ఖర్చులు తగ్గించడానికి, సేంద్రీయ ఎరువులు వాడడానికి ఏవిధంగా చేస్తే ఉత్పత్తి పెరుగుతుంది, ఖర్చు తగ్గుతుందని తెలియజేసే విధంగా పలు కార్యక్రమాలు అమలుచేస్తామి గానీ, పూర్తి స్థాయిలో అవి రైతుల వరకూ చేరడం లేదు.

రైతు రథం క్రింద బ్రాడ్కల్లర్ కొనుగోలుకు ప్రభుత్వం వారు రుణాలు ఇస్తున్నారు. హార్టికల్చర్ క్రాఫ్స్ కు కూడా పెట్టుబడుల్లో రాయితీలు ఇస్తున్నారు. యువతకు ఆదాయం వచ్చేవిధంగా, గ్రామీణ ప్రాంతాలలో వ్యవసాయ అనుబంధ పరిశ్రమలు ఏర్పాటు చేసి, వ్యవసాయం వల్ల యువతకు ఆసక్తిని కలిగించే విధంగా ముఖ్యమంత్రిగారు ప్రయత్నం చేస్తున్నారు. ఆవిధమైన ప్రయత్నాలలో భాగంగానే విశాఖపట్నంలో **Agricultural Technology (Agri tech) Summit** నిర్వహించి, **Bill and Melinda Gates Foundations** తో మరియు కేంద్ర ప్రభుత్వంతో కలిసి పెద్దఎత్తున రైతులకు అవగాహన కల్పించారు. యువతను ప్రోత్సహించేందుకు గ్రామీణ ప్రాంతాలలో చిన్నతరహా పరిశ్రమలను నెలకొల్పేందుకు ఎక్కువ రాయితీలు కల్పించి, పెద్దఎత్తున రుణాలు మంజూరు చేసి, ఆ పరిశ్రమలన్నీ వచ్చి ఉత్పత్తులను పెంచడం ద్వారా నిరుద్యోగ సమస్య చాలావరకు తీరుతుంది. కాబట్టి, యువత వ్యవసాయం వైపు ఆలోచించే విధంగా హార్టికల్చర్ ను ప్రోత్సహించాలి. చాలా ప్రాంతాలలో వేసిన పంటలనే మళ్ళీ మళ్ళీ వేస్తున్నారు. అలా కాకుండా పంటలను మార్చి, వేరే పంటలను వేసే విధంగా చంద్రన్న రైతు క్షేత్రాల ద్వారా రైతులను ప్రోత్సహించాలి. ఈ విధంగా మీరు వేరే పంటలు కూడా వేస్తే దిగుబడి పెరుగుతుంది, ఉత్పత్తి వస్తుందని చూపిస్తే ప్రయోజనముంటుంది.

అధ్యక్షా, గిట్టుబాటు ధరల విషయానికి వస్తే, కరివేపాకు ఉంది. మా ప్రాంతంలో కూడా కొత్తగా తీసుకువచ్చి వేస్తున్నారు. ఒకట్రెండు సంవత్సరాలు బాగా ఆదాయాన్నిస్తాయి. తరవాత వాటిని కొనేవారే లేకుండా పోతున్నారు. కూరగాయలకు ఒక్కోసారి బాగా రేటు ఉంటుంది, కొన్నిసార్లు తీరా పండిన తరువాత రేటు పడిపోతోంది. శెనగ పంటని చూస్తే ప్రతి సంవత్సరం రేట్లలో ఎక్కువ వ్యత్యాసాలు వస్తున్నాయి. ఈ పరిస్థితులలో ప్రభుత్వమే ఖర్చులను భరించి రైతులకు గిట్టుబాటు ధర కల్పించేందుకు ప్రత్యేకమైన చర్యలు తీసుకోవాలి. అలాంటప్పుడే రైతులు పంట పండించేందుకు ముందుకు వస్తారు. ఎందుకంటే అసలు పంట దిగుబడి వస్తుందో, లేదో అనే ఆలోచనతోనే రైతులు వ్యవసాయం మీద పెట్టుబడులు పెడుతున్నారు.

గౌరవసభ్యులు చెప్పినట్లు వ్యవసాయం మీదనే పరిశ్రమలు ఆధారపడి ఉన్నాయి. ఉత్పత్తి పెరుగుతుంది కాబట్టి, రైతులను ఆదుకునేందుకు పెద్దమొత్తాలలో రాయితీలు ఇచ్చి, యువతని ప్రోత్సహించి, రుణాలు కల్పించి, స్వామినాథన్ కమిషన్ సిఫార్సులను పాటిస్తూ, శాస్త్రవేత్తలు చెప్పిన సాంకేతిక పరిజ్ఞానాన్ని గ్రామీణ స్థాయి వరకు చేర్చేందుకు

అన్నివిధాలా చర్యలు తీసుకోవాలి. రైతులు రాత్రింబవళ్లు పొలంలో ఉండి కష్టపడుతున్నారు. వేరుశనగ వంటి పంటలు వేస్తే అడవిదున్నలు, అడవి పందులు వచ్చి పంటను నాశనం చేస్తాయనే భయంతో రాత్రింబవళ్లు కావలా కాస్తూ పంటను కాపాడుకునేందుకు నానా అవస్థలు పడి, ఒక్కోసారి వారు తమ ప్రాణాలను కూడా కోల్పోయే పరిస్థితి వస్తున్నది. అలా కష్టపడి పనిచేసి, అప్పులపాలయ్యే రైతులను ఆదుకునేందుకు అన్నివిధాలా ప్రభుత్వం చర్యలు తీసుకుంటోంది. ముఖ్యమంత్రి గారు మరీ ప్రత్యేకంగా రైతులను అనుసంధానం చేశారు. అలాగే, పట్టిసీమ ప్రాజెక్టును ఏర్పాటు చేయడం వల్ల కృష్ణా డెల్టా, గుంటూరు జిల్లాలకే కాకుండా రాయలసీమ ప్రాంతానికి గండికోటకు సీళ్లు వస్తున్నాయి. అనంతపురం జిల్లాకు సీళ్లు వస్తున్నాయి. వులివెందులకు చిత్రావతి రిజర్వాయరుకు సీళ్లు ఇచ్చిన ఘనత కూడా ఈ రాష్ట్ర ప్రభుత్వానికే దక్కుతుంది. రాయలసీమ వంటి కరవు ప్రాంతాన్ని నదుల అనుసంధానం ద్వారా ఆదుకోవడం జరిగింది.

అధ్యక్షా, పంటల బీమా పథకం ద్వారా 2011-12, 2012-13వ సంవత్సరాలకు గత ప్రభుత్వాల నిర్లక్ష్యం కారణంగా కొన్నివందల కోట్ల రూపాయలు రైతులకు అందలేదు. రాయలసీమ ప్రాంతంలో శెనగ, ఇతర పంటలు పండిచిన రైతులకు రావాల్సిన డబ్బులు ఇవ్వకపోతే, ఈ ప్రభుత్వం చర్యలు తీసుకుని ఇచ్చింది. ఇంకా కొంతమంది రైతులకు 2011-12, 2012-13వ సంవత్సరాలకు పంటల బీమాకు సంబంధించిన డబ్బులు ఇంకా అందలేదు. పంటల బీమా తాలూకు బకాయిలను వారికి ఇప్పించాలని ఈ సభద్వారా ప్రభుత్వానికి, వ్యవసాయ శాఖా మంత్రిగారికి కూడా విజ్ఞప్తి చేస్తున్నాను.

ఇంకొక విషయమేమంటే - పెన్షన్లు. ఇంత కష్టపడి పనిచేసే రైతులకు ముఖ్యంగా 50 నుండి 60 సంవత్సరాల వయస్సు వచ్చిన వాళ్లకు ప్రత్యేకంగా పింఛన్లు ఇవ్వాలని కోరుతున్నాను. రాత్రింబవళ్లు కష్టపడి పనిచేసి, ఒళ్లంతా గుల్లయిపోయిన రైతులకు పెన్షన్లు ఇవ్వాలని వ్యవసాయ శాఖామంత్రి గారికి మనవి చేస్తున్నాను. వారికి వ్యవసాయం మీద మంచి అవగాహన ఉన్నది. ఇప్పటికే చాలా చర్యలు తీసుకుంటున్నారు. ప్రభుత్వం కూడా వ్యవసాయాన్ని అభివృద్ధి చేసేందుకు ఎంత ఖర్చయినా ఫరవాలేదని, మన ముఖ్యమంత్రి గారు అన్నివిధాలా సాంకేతిక పరిజ్ఞానాన్ని వినియోగిస్తూ, గ్రామ స్థాయిలో రైతులను ఆదుకునేందుకు చర్యలు తీసుకుంటున్నారు. కాబట్టి, మీ ద్వారా మంత్రిగారిని కోరేదేమంటే - ముఖ్యమంత్రిగారు ఆశించిన విధంగా అన్నివిధాలా రైతులకు రాయితీలు, సాంకేతిక పరిజ్ఞానాన్ని అందుబాటులోకి తీసుకురావాలి. గ్రామీణ ప్రాంతాల్లో ఇండస్ట్రీస్ వచ్చి, యువత కూడా వ్యవసాయాన్ని చేసే విధంగా ప్రోత్సహించేలా చర్యలు తీసుకోవాలని మీ ద్వారా మంత్రి గారిని కోరుతూ శెలవు తీసుకుంటున్నాను.

శ్రీమతి పి.శమంతకమణి: అధ్యక్షా, వ్యవసాయం గురించి మాట్లాడడానికి అవకాశం కల్పించినందుకు మీకు ధన్యవాదాలు. అన్నదాత లేనిదే ఏ దేశంలో కూడా ఎటువంటి అభివృద్ధి కార్యక్రమాలు జరగవని గౌరవ సభ్యులు చెప్పడం జరిగింది. గతాన్ని గురించి ఒకసారి ఆలోచన చేస్తే గతంలో సకాలంలో వర్షాలు వచ్చేవి. ఆ వల్ల పెద్ద ఫలానా కార్తెలో వర్షాలు వస్తాయని చెబితే నిజంగానే ఆ సమయంలో వర్షాలు వచ్చేవి. రైతు ఏ ఇంజనీరింగు చదవలేదు. కానీ, చుక్కలు పుట్టినప్పుడు ఎద్దులను తీసుకుని వెళ్లి తన పొలాన్ని దున్ని తెల్లవారేసరికల్లా ఎటువైపు నుండి చూసినా

నిలువుగా ఉండే సాళ్లను ఏర్పాటు చేసేవారు. కాసి, అతను ఏ చదువులు చదవలేదు. వారి తెలివితేటలు, ఊహ ఆ విధంగా ఉండేది. అప్పట్లో పేడ ఎరువులతోనే వంటలు వండించేవారు. ఇక్కడున్న మార్కెటింగ్ శాఖ మంత్రిగారు, వ్యవసాయ శాఖ మంత్రి గారు, జలవనరుల శాఖమంత్రిగారు అప్పట్లో చిన్నపిల్లలేమో గాని, పేడ ఎరువు, వివిధ రకాలైన ఆకులతో తయారైన ఒక బండిని పది రూపాయలకు ఇచ్చేవారు. దాన్ని ఆకుగట్టె అనేవారు. ఆ బండి ఆకుగట్టె వేసి, పేడ ఎరువు వేసి మూడు రోజులు సీళ్లు వదిలి, పిట్టకు వేసిన తరువాత వరినాట్లు నాటేవారు. ఆవిధంగా ఎరువులు వేసిన తరువాత వరినాట్లు ఎలా పెరిగేవంటే, బాగా ఏవుగా పెరిగి మంచి వంటను ఇవ్వడం జరిగేది. కాసి, రాను రాను కాలం మారిన తరువాత వంటలు వండించే ఆలోచనలో మార్పులు రావడం వలన, అప్పటికప్పుడే అభివృద్ధి చెందాలి, వెంటనే లాభాలు రావాలనే ఉద్దేశంతో రసాయన ఎరువుల వైపు రైతాంగం దృష్టి మళ్ళింది. రసాయన ఎరువులు వాడకం వలన ఒక మూడు సంవత్సరాలు వంటలు బాగానే పండుతాయి కాసి, రాను రాను ఆ భూమిలో ఉన్న సారాన్ని మొత్తం వీల్చి ఆ భూమిని నిష్ప్రయోజనం చేయడం జరుగుతుంది.

మ.12.50

రసాయనిక ఎరువులు వాడటం వల్ల, నకాలంలో వర్షాలు లేకపోవడం వల్ల, తర్వాత సీటి కొరత వల్ల ఈ రోజు సాగుబడి చాలా తక్కువగా ఉంది. గత ప్రభుత్వాల కాలంలో మనం ఆలోచన చేస్తే కావలసినంత సీరు, కరెంట్ లేదు. భర్త మోటారు దగ్గర ఉంటే భార్య స్టార్టర్ దగ్గర ఉంటే కొడుకు కయ్య దగ్గర ఉండేవాడు. కాసి ఈ రోజు మన ముఖ్యమంత్రి గారు సీటి సమస్యను తీర్చడానికి కావలసిన కరెంట్ ఉండాలి, కావలసినంత సీరు ఉండాలని, అప్పడైతేనే వ్యవసాయ రాబడి బాగుంటుందని, వ్యవసాయం రంగం అభివృద్ధి చెందుతుందనే గొప్ప సంకల్పంతో ఈ రోజు నదుల అనుసంధానం చేయడం జరిగింది. గతాన్ని ఒకసారి గమనిస్తే టి.వి. ఆన్ చేయగానే ఆనాటి ముఖ్యమంత్రి గారు అడుగులో అడుగు వేయగానే వెనుక జయ్యిమని పైరు వండేది. కాసి ఈనాటి ముఖ్యమంత్రి ఆవిధమైన డ్రీమ్స్ని ప్రచారంలో కాకుండా నిజంగా చేయాలనే మంచి ఆలోచనతో నదులను అనుసంధానం చేయడం జరిగింది. కావలసిన మంచి కృషి చేసే జలవనరుల శాఖా మంత్రిని నియమించడం జరిగింది. ఈ రోజు మా అనంతపురం జిల్లాకు దత్త పుత్రుడిగా ఉండి అనంతపురం జిల్లా కరవు జిల్లా అయినప్పటికీ వడిన వర్షాన్ని వడిసి పట్టుకునే విధంగా సీరు-చెట్టు ప్రోగ్రామ్ గాసి, పంట సంజీవని క్రింద ఫామ్ ఫాండ్స్ గాసి, చెక్ డ్యాములు గాసి అనేకం కట్టించడం వల్ల, ఈ రోజు జీడివల్లి రిజర్వాయర్ వచ్చింది, గొల్లవల్లి రిజర్వాయర్ వచ్చింది. ఈ రోజు అనంతపురం జిల్లా సస్యశ్యామలంకావడానికి వీలుగా పని చేయడం జరిగింది. ఆయనకి మేము చాలా రుణపడి ఉన్నాము. కావలసిన విత్తనాలను పంపిణీ చేయవలసినదిగా ప్రభుత్వాన్ని కోరుతున్నాను. ఈ రోజు వేరుశనగ విత్తనాలు పంపిణీలో నాణ్యత గురించి తగు జాగ్రత్తలు తీసుకోవలసిందిగా కోరుతున్నాను. ఈ మధ్య ఒక రోజు టి.వి పెట్టగానే కర్నూలు రైతు చూపిస్తున్నాడు, ప్రత్తి మొక్కకు ఒక మొగ్గ తెల్లగా వస్తే, మరోక మొగ్గ పసుపు రంగులో వచ్చింది. కాబట్టి మంచి నాణ్యమైన విత్తన పంపిణీ వస్తే మంచి వంటలు పండుతాయి. రైతు కూడా సౌలభ్యంగా ఉండడానికి వీలవుతుంది. మన ముఖ్యమంత్రి గారు తన పాదయాత్రలో భాగంగా అనంతపురంజిల్లాలో

15 రోజులు పాటు పాదయాత్ర చేశారు. మరి అనంతపురం జిల్లా ఫాలిమేర దాటగానే పంట రుణమాఫీ అని ప్రకటించడం జరిగింది. నిజంగా అయితే రాష్ట్ర విభజన జరిగిన తరువాత ఎవరైనా ఆలోచన చేస్తే ఏ ఇతర ముఖ్యమంత్రి అయినా కూడా ఇన్ని కోట్ల రుణం ఉమ్మడిగా ఉన్నప్పుడు, విడిపోయాక ఇంత కాదు రూ.50 వేలు రుణమాఫీ చేస్తానని చెప్పి తూర్పుకు తిరిగి దండం పెట్టేవాడు. కానీ మన ముఖ్యమంత్రి మాట తప్పకుండా మాట మీద నిలకడ కలిగినవాడై ఆయన ఇచ్చిన వాగ్దానాన్ని నిలబెట్టుకోవడానికి పంట రుణమాఫీ చేశారు. ఈ రోజు రైతులందరూ కూడా ఎంతో సంతోషంగా ఉన్నారు. కావలసిన విత్తనాలు సబ్సిడీ క్రింద రావడం జరుగుతోంది, ఎరువుల సబ్సిడీ క్రింద కావలసినంత దొరుకుతున్నాయి. ఈ రోజు ఎస్సీ, ఎస్టీ రైతులకు జలసిరి ద్వారా మంచి సాగులోవున్న భూములను కొనివ్వడం, వారికి కావలసిన వ్యవసాయ ఉత్పత్తులను మరియు పరికరాలను కూడా సబ్సిడీ క్రింద ఇవ్వడం జరుగుతుంది.

వేరుశనగ పంట మా అనంతపురం జిల్లాలో చాలా ముఖ్యమైన పంట. వేరుశనగ పంటను, వరి ధాన్యాన్ని నిల్వ చేయడానికి నరైన గోదాములు లేవు. కాబట్టి మంత్రిగారు కొంచెం శ్రద్ధ చూపితే కావలసిన గోదాములు ఎక్కువగా ఏర్పాటుచేయడం వలన నిరుద్యోగులకు కూడా సహాయం చేసినట్లు ఉంటుంది. కోల్డ్ స్టోరేజీలు గానీ, గోదాములు గానీ ఎక్కువ సంఖ్యలో ఏర్పాటుచేస్తే పండిన పంటను నిల్వ చేసుకోవడానికి వీలవుతుంది. మరి ముఖ్యంగా కూరగాయల పెంపకం. ఈ రోజు ఎకరా, రెండు ఎకరాలు కలిగిన చిన్నకారు రైతులు కూడా కూరగాయలు పెంచుకుంటున్నారు.

మరో ప్రక్క ఉద్యానవన శాఖ. ఈ రోజు అనంతపురం జిల్లాలో చిన్న రేగు పండు నుంచి పెద్దగా ఉన్న గుమ్మడికాయ, బూడిద గుమ్మడికాయల వరకు కూడా అనేక రకాలైన పంటలు అనంతపురంలో పండుతున్నాయి. మరి ఎక్కువ శ్రద్ధ తీసుకొని అక్కడున్న రైతుల పేదరికాన్ని పోగొట్టడానికి వారికి స్పెల్ డెవలప్ మెంట్ ప్రోగ్రాములు పెట్టి వ్యవసాయం మీద చక్కని అవగాహన కల్పించి, వారికి కావలసిన విధంగా ఆర్థిక సహాయం చేసి వ్యవసాయంలో లాభం వచ్చేలా చేయాలని కోరుతూ ఈ అవకాశం ఇచ్చిన మీ అందరికీ నా ధన్యవాదాలు.

శ్రీ బొడ్డు నాగేశ్వరరావు: అధ్యక్షా, ఈ రోజు వ్యవసాయానికి సంబంధించినటువంటి లఘు చర్చలో పాల్గొనే అవకాశం ఇచ్చిన మీకు ధన్యవాదాలు. ముఖ్యంగా ఆంధ్రప్రదేశ్ ప్రధానంగా వ్యవసాయ రంగం మీద ఆధారపడి ఉన్నదని, అలాగే 62 శాతం మంది ఈ రంగంలో జీవిస్తున్నారని, అలాగే బడ్జెట్ లో 4.5 శాతం వ్యవసాయానికి, 10 శాతం రైతు సంక్షేమానికి ఖర్చు పెడుతున్నామని నివేదికలు తెలుపుతున్నాయి. వ్యవసాయం, ఆక్వాకల్చర్, వశుసంవర్ధక శాఖ, హార్టీ కల్చర్, సెరికల్చర్ ఇవన్నీ కూడా వ్యవసాయ శాఖలో కొనసాగుతున్నటువంటి నేపథ్యం. ఈ రోజు ప్రభుత్వం చేస్తున్న అనేక కార్యక్రమాల ఫలితంగా అభివృద్ధి పథంలోకి వ్యవసాయాన్ని తీసుకొని పోవాలనే దృఢ సంకల్పంతో పని చేస్తూ ఉన్నది. ఆశలు ఎక్కువగా ఉన్నాయి కానీ ఆయా రంగానికి కేటాయించే నిధులు చూసినట్లయితే ఏమి ఆశాజనకంగా లేవు. కొన్ని వర్గాల చెంతకు ఆ నిధులు చేరని పరిస్థితులు కూడా కనిపిస్తున్నాయి. ఉదాహరణకు వ్యవసాయ రుణాలకు సంబంధించినటువంటి వాటిలో అనుకున్న లక్ష్యాన్ని సాధించలేకపోతున్నాము. రాష్ట్ర వ్యవసాయ రంగంలో కౌలు మీద ఆధారపడి వారి సంఖ్య సుమారు 80 శాతం ఉంది. ఈ కౌలు రైతులకి రుణమాఫీ సౌకర్యం గానీ, వ్యవసాయ రుణాలు గానీ సక్రమంగా అందడం లేదనేది వాస్తవం. మన ముఖ్యమంత్రి గారు కౌలు రైతులకు

రుణమాఫీ గాసి, రుణాలు గాసి మంజూరు చేసే సందర్భంలో చాలా నడలింపులు కూడా ఇచ్చారు. అయితే బ్యాంకులు వాటిని ఎక్కడా కూడా అమలుచేసే పరిస్థితి లేదు అనేది గౌరవ మంత్రిగారు గమనించాలని చెప్పి ఈ సందర్భంగా నేను కోరుకుంటున్నాను.

మ.01.00

అట్లాగే, వ్యవసాయానికి సంబంధించిన భూములను ఇతరత్రా మార్పుచేయడానికి వీలు లేదని నిబంధన ఉంది. అయితే ఉభయగోదావరి, కృష్ణా జిల్లాలలో రెండు వంటలు వండే నాలుగున్నర లక్షల ఎకరాల భూములను ఆక్వాసాగుకోసం కేటాయించడం ద్వారా అక్కడవ్యవసాయం దెబ్బతింటోంది. స్థానికులు జీవనోపాధిని కూడా కోల్పోయే పరిస్థితి ఉన్నది. ఉదాహరణకు కృష్ణా జిల్లా గుడివాడ డివిజన్‌లో నందివాడ మండలం తమిళ గ్రామం శివారులో 150 పేద దళిత కుటుంబాలు నివసిస్తుంటే చుట్టూ చేపల చెరువులు త్రవ్వడం వల్ల ఆ 150 కుటుంబాలు బయటకు వెళ్లిపోయే పరిస్థితి నెలకొంది, అలాగే అక్కడున్న పాఠశాల కూడా మూతపడిపోయే పరిస్థితి వచ్చింది. నిబంధనలకు భిన్నంగా ఆక్వాసాగు చేయడం వల్ల పేదవర్గాలు పెద్దఎత్తున ఉపాధి కోల్పోతున్నారు, కార్పొరేట్ వారు మాత్రం ప్రయోజనం పొందుతున్నారనే విషయాన్ని సభదృష్టికి తీసుకువస్తున్నాను.

అధ్యక్షా, వంటల గిట్టుబాటు ధరల విషయమై స్వామినాథన్ కమిషన్ ప్రకారం కచ్చితంగా ధరల స్థిరీకరణ నిధిని మనం ఏర్పాటు చేసుకుని ఇబ్బందులున్న సమయంలో వంటను కొనుగోలు చేసుకోవలసిన అవసరమున్నది. దీనిని పాటించాలని నేను కోరుకుంటున్నాను. అలాగే, ప్రకృతి వైపరీత్యాల కారణంగా, అతివృష్టి, అనావృష్టికారణంగా రైతాంగం పెద్దఎత్తున నష్టపోయే పరిస్థితి ఉన్నప్పుడు అందుకు సంబంధించి రిజర్వ్ ఫండ్ కూడా ఎప్పుడూ అందుబాటులో ఉంచుకోవాలని మంత్రిగారిని కోరుతున్నాను. ముఖ్యంగా వివిధ శాఖలలో కొన్ని వందల, వేల ఉద్యోగాలు ఖాళీగా ఉన్నాయి. పథకాలు ఎక్కువ ఉన్నాయి. కాసి, అమలుచేసే క్రమంలో క్షేత్రస్థాయిలో తగినంత సిబ్బంది ఉండే పరిస్థితి కనబడడం లేదు. అందువలన ప్రభుత్వ పథకాల ఫలాలు కింది స్థాయిలో ఉన్నవారికి సకాలంలో చేరడం లేదు. కాబట్టి, వెంటనే నియామకాలను చేపట్టినట్లైతే వ్యవసాయ రంగంలో సత్ఫలితాలు సాధించవచ్చునని ఈ సందర్భంగా మనవిచేస్తున్నాను.

అధ్యక్షా, నకీలీవిత్తనాల వల్ల రైతాంగం నష్టపోతున్నది. మనం చట్టం కూడా చేశాము. కాసి, చట్టం కూడా ఏమీ చేయలేకపోతున్నది. ఉదాహరణకు మా జిల్లాలో గంపలగూడెం మండలంలో ఊటుకూరు, పెనుగోలు అనే గ్రామాలలో 87 మంది రైతులు నకీలీ మిర్చి విత్తనాలను వేయడం వల్ల వంట నష్టపోయారు. కనీసం ఎకరానికి రూ.60,000 పైగా పెట్టుబడి పెట్టారు. విత్తనాలు వేశారు, మొక్కలు బాగా పెరిగాయి కాసి ఎక్కడా ఒక్క మొగ్గ రాలేదు, కాయ రాలేదు. దానిపై వాళ్లు జిల్లా కలెక్టరుకు విజ్ఞప్తి చేశారు. తరువాత జిల్లా స్థాయి నష్టపరిహార కమిటీ శాస్త్రవేత్తల బృందం తనిఖీచేసి నకీలీ మిర్చి విత్తనాలవల్ల రైతులు నష్టపోయారని నిర్ధారణ చేసి విత్తన కంపెనీ రైతులకు రూ.91,000 నష్టపరిహారం చెల్లించాలని ఆ కమిటీ సిఫారసు చేసింది. తరువాత ఆ కంపెనీ వారు రాష్ట్రస్థాయి కమిటీకి అప్పీలు చేస్తే

ఆ కమిటీ కూడా రైతులకు నష్టపరిహారం చెల్లించాల్సిందేనని చెప్పింది. జిల్లా యంత్రాంగం అమలులో జాప్యం మూలంగా వారు హైకోర్టుకు వెళ్ళితే రైతులకు నష్టపరిహారం ఇవ్వవలసిన అవసరం లేదని కొట్టివేయడం జరిగింది. రైతులు ఆ విషయాన్ని ముఖ్యమంత్రిగారికి చెప్పకుండామని చలో అసెంబ్లీకి వస్తూంటే వారిని అరెస్టు చేసిన క్రమంలో ముగ్గురు రైతులు పోలీసు స్టేషన్లో ఆత్మహత్య చేసుకునే పరిస్థితి కూడా సంభవించింది. మంత్రిగారికి ఈ విషయాలు కూడా తెలుసు. ఇలాంటివాటిలో కచ్చితంగా రైతులకు నష్టపరిహారం అందించాలి, నకిలీ కంపెనీల మీద ప్రభుత్వం క్రిమినల్ కేసులు పెట్టి వారిపై చర్యలు తీసుకోవాలి. చర్యలు తీసుకోకపోతే మళ్ళీ యథాప్రకారం వారు నకిలీ విత్తనాలను అమ్ముతారు, రైతులు నష్టపోతారని నేను తమ ద్వారా మంత్రిగారి దృష్టికి తీసుకువస్తున్నాను.

చివరిగా ఒక అంశం చెప్పి నేను ముగిస్తాను అధ్యక్షా. ఉపాధి హామీ పథకాన్ని వ్యవసాయ రంగానికి అనుసంధానం చేయడం వల్ల ప్రయోజనం ఎక్కువ ఉంటుంది. ఉపాధి హామీ పథకం ముఖ్యోద్దేశం గ్రామీణ ప్రాంతాలలో ఉన్నటువంటి వంటలకు సంబంధించిన ఖాళీ రోజులలో వ్యవసాయ అనుబంధ పనులు కల్పించాలి. దీనికి మన రాష్ట్రానికి మంచి పేరు వచ్చింది. సంతోషం. అదే సందర్భంలో నేను ఒకటి అడుగుతున్నాను. కచ్చితంగా వంద రోజుల పని కల్పించే క్రమంలో యంత్రాలు వాడడానికి పీలు లేదు, కచ్చితంగా కూలీలతోనే పనులు చేయించాలనే నిబంధనలు కూడా ఉన్నాయి. వాటిని అతిక్రమించకూడదు. రాష్ట్రంలో సీరు-చెట్టు పథకంలో యంత్రాలు వాడడంవల్ల నిధులు పెద్దఎత్తున మళ్ళిన మాట వాస్తవం. సేంద్రియ ఎరువులను ప్రోత్సహించాలనే నేపథ్యంలో వాటిని ఉపయోగించే తొట్టెలకు రూ.10,000లు మనం కేటాయిస్తాము. ఆ పనులను కూడా కాంట్రాక్టర్ల ద్వారా చేయిస్తున్నారు. పథకం ఎవరి జీవనోపాధికోసం నిర్దేశించబడిందో వారి జీవన పరిస్థితి మెరుగుపడేలా చూడాలి. రోజుకి రూ.197 లు కూలీ ఇవ్వాలని నిర్ణయించాము, కానీ సగటున రూ.120లు మాత్రమే చెల్లిస్తున్నామనేది మనం రాసిన లెక్కల్లోనే చెబుతున్నాము.

పశుసంవర్ధక శాఖలో గొర్రెల పెంపకందారుల కొరకు కేటాయించిన బడ్జెట్, రుణాలు అందించడంలో కూడా మనం వెనకబడ్డాము. బ్యాంకులు కూడా గ్రౌండ్ చేసే పరిస్థితి కనిపించడం లేదు. ఆ దిశగా మంత్రిగారు, ముఖ్యమంత్రిగారు శ్రద్ధ చూపి కచ్చితంగా ఆయా వర్గాల రుణాలను సకాలంలో వారికి అందేలా చర్యలు తీసుకుంటే మరింత ప్రగతిని మనం వ్యవసాయ రంగంలో సాధించే అవకాశం ఉంటుందని తెలియచేస్తూ మరొకసారి నాకు ఈ అవకాశం ఇచ్చినందుకు ధన్యవాదాలు తెలియచేస్తున్నాను.

శ్రీ.పి.వి.ఎన్.మాధవ్ : అధ్యక్షా, అగ్రికల్చర్ ఈ దేశానికి కల్చర్ అని అనుకుంటాము. అటువంటి వ్యవసాయానికి అందరి సాయం కావాలి. మనదేశం మొత్తం కూడా రైతాంగంపైనే ఆధారపడి ఉన్నది. ప్రతి చేతికి పని- ప్రతిచేతుకి సీరు అనే లక్ష్యంతోనే ప్రభుత్వాలు పనిచేస్తాయి. మనదేశంలో జనాభా ఎక్కువ గనక ఎక్కువ శాతం మంది ప్రజలు వ్యవసాయంపైనే ఆధారపడి ఉన్నారు. ఆ చేతులకి ఇంకా పని కల్పించాలి. వారికి మరింత తోడ్పాటునందించాలి, ప్రతి అడుగు నేల తడిసేటట్లు మనం పథకాలు ప్రవేశపెట్టాలి. అన్నపూర్ణ అయిన మన దేశం ఆ పేరును సార్థకంగా ఉంచుకుంటామా, లేదా అనే భయం కూడా ఉన్నది. ఆహారభద్రత విషయంలో గిట్టుబాటు ధర విషయంలో మనం

అనేక కమిటీలను వేసి వ్యవసాయ రంగాన్ని మెరుగుపరచే దిశగా అనేక అడుగులు వేశాము. శ్రీమద్భగవద్గీతలో ఒక శ్లోకం ఉన్నది.

“అన్నాద్భవంతి భూతాని వర్జన్యాదన్నసంభవః
యజ్ఞాద్భవతి వర్జన్యో యజ్ఞ కర్మ సముద్భవః “

వర్షాలు యజ్ఞాలవల్ల వస్తాయి, యజ్ఞాలు కర్మల ద్వారా సంభవిస్తాయి. కర్మలనగా మనం చేసే పనులు. ప్రభుత్వాలు, మనుషులు వారు చేసే పనుల ద్వారానే వర్షాలు కురుస్తాయి, వర్షాలు కురిస్తేనే సీరండుతుంది, సీరంటేనే పంటలు బాగా పండుతాయి, పంటలు బాగా పండాయంటే అందరికీ సకాలంలో సమృద్ధిగా అన్నం అందే అవకాశముంటుంది. కనుక మనం చేసే పనులు సరైన వర్షాలు పడేందుకు, సరైన పంటలు పండేందుకు దోహదపడే విధంగా ఉండాలి. ఆ విధంగా అన్ని ప్రభుత్వాలు కూడా మొదటినుండి రైతాంగానికి సంబంధించిన విషయాలలో శ్రద్ధ చూపించి ప్రతి సంవత్సరం కేటాయింపులు పెంచుతూ వచ్చినా కూడా రైతాంగం సంక్షోభంలో ఉన్నమాట వాస్తవం. కేవలం మన రాష్ట్రమనే కాదు, అన్ని రాష్ట్రాలలో కూడా ఈ పరిస్థితి ఉంది. దీనినుండి బయటపడాలని అందరూ ఆలోచిస్తున్నారు. చట్టాలు చేసేవారికి కూడా ఈ విషయాలపై పూర్తి శ్రద్ధ, అవగాహన ఉన్న కారణంగానే ముందుకు వెళ్లే అవకాశం ఉంటుంది. ఈమధ్య జరిగిన అగ్రిటెక్ సదస్సు రైతాంగానికి సానుకూల వాతావరణాన్ని క్రియేట్ చేసే అద్భుతమైన వేదిక అని నేను భావిస్తున్నాను. అనేక రకాల కొత్త ప్రయోగాలను తీసుకోవడం, అవి చేకూర్చే ప్రయోజనాలను మనం ముందుకు తీసుకువెళుతున్నాము. వ్యవసాయ రంగంలో రూ.18,000కోట్లు మనం కేటాయించినా దురదృష్టవశాత్తు ఆ రంగంలో సాంకేతికతను ఉపయోగించుకునేందుకు గాను మనం రూ.100 కోట్లు కూడా కేటాయించలేకపోతున్నాము. పరిశోధనకు సంబంధించిన అంశాలపట్ల కూడా సరైన చిత్తశుద్ధి లేని కారణంగా అనేకచోట్ల ముఖ్యంగా మా అనకాపల్లి ప్రాంతంలో కూడా అభివృద్ధి కనబడడం లేదు. మా చిన్నతనం నుండి చూస్తున్నాను అక్కడ షుగర్ కేన్ రిసెర్చ్ ఇన్ స్టిట్యూట్ అత్యంత దారుణమైన పరిస్థితిలో ఉన్నది. అక్కడకు వెళ్లి చూస్తే మాకే బాధ కలుగుతుంది. నామమాత్రమైన ప్రయోగాలు జరుగుతున్నాయి. టీక్సాస్ కల్చర్ ద్వారా కొత్త విత్తనాలు తీసుకువచ్చే ప్రయత్నం లేదు. టెక్సాలజీ అనే పేరు చెప్పడం కాకుండా అగ్రిటెక్ సదస్సులో డ్రోన్లు, అనేక రకాల యంత్రాలు, వ్యవసాయంలో కొత్త పద్ధతులను ఆ సదస్సులో చూపించారు. ఆ కొత్త పద్ధతులను ఏ విధంగా మనకనుగుణంగా చేసుకుంటామనేది ముఖ్యం. అడాప్ట్ బిలిటీ అతి ముఖ్యమైనది. ఆ విధంగా అనుసంధానం చేసుకునేదానికి కూడా పరిశోధన చేయాల్సిన అవసరమున్నది. టెక్సాలజీని మనం తెచ్చుకోవడమే కాకుండా దానిని మన పరిస్థితులకు అనుగుణంగా అనుసంధానం చేసుకోవడం, అమలు చేయడం, అప్లికేషన్ అనేది అతి ముఖ్యమైనవి. అవి చేయగలిగిన్నప్పుడే రైతులకు సంబంధించిన ఎంప్లాయ్ మెంట్ పెరుగుతుంది. వ్యవసాయరంగంలో ఎక్కువ మందికి పనికల్పించడం ద్వారానే మన రాష్ట్రం తద్వారా దేశం సుభిక్షంగా ఉంటుందనేది నా భావన. అందుకు అనేక చర్యలు తీసుకోవలసిందిగా ప్రభుత్వాన్ని నేను కోరుతున్నాను. వ్యవసాయానికి సంబంధించి పనికి ఆహార పథకాన్ని ఏ విధంగా

అనుసంధానం చేస్తున్నారు, ప్రభుత్వం దానిని అమలు చేసిందా లేదా అనేది తెలియచేయాలని మంత్రిగారిని కోరుతున్నాను.

రెండవది, వ్యవసాయరంగంలో మెక్సైజేషన్ చేయాలని ప్రయత్నిస్తున్నారు. వ్యవసాయరంగంలో యాంటీకరణ చేయడం ద్వారా ఖర్చును తగ్గించుకోవచ్చు. ముఖ్యంగా వ్యవసాయంలో నాట్లు, ఎరువుల పిచికారీ, కోతలు, కలుపు తీయడం విషయంలో ఎక్కువ ఖర్చు అవుతుంది. ఆయా సందర్భాలలో యంత్రాలను ఉపయోగించడం ద్వారా ఖర్చు తగ్గించుకోవచ్చు.

మ.01.10

నన్నకారు, చిన్నకారు రైతులు ఈ యంత్రాలను వినియోగించడం ఇబ్బంది కనుక వాటిని ప్రభుత్వమే కొనుగోలు చేసి మండలాలవారీగా అద్దె ప్రాతిపదికన అందచేస్తే రైతులకు వ్యవసాయ వ్యయం తగ్గే అవకాశముంటుంది కనుక ఆ విధమైన ప్రయత్నం చెయ్యాలని ప్రభుత్వాన్ని కోరుతున్నాను.

అలాగే స్థిరమైన వ్యవసాయం చేయడమనేది ఎవరికైనా పెద్ద ఛాలెంజ్. మనదేశంలో అయితే అది ఇంకా పెద్ద ఛాలెంజ్. ఎందుకంటే మన దేశంలో ఒక ఎకరం కన్నా తక్కువ ఉండే చిన్నకారు రైతులు సుమారు 80శాతం మంది పైగా ఉన్నారు. బ్రెజిల్ లాంటి దేశాల్లో మట్టి క్రాప్ అగ్రికల్చర్ అమలులో ఉంది. ఒక ఎకరం నేలలో అనేకరకాల వ్యవసాయ వద్దతులు చేస్తూ ప్రతి నెలా రైతుకు ఆదాయం వచ్చే విధంగా మట్టిక్రాప్ అగ్రికల్చర్ అనే వద్దతి బ్రెజిల్ వంటి దేశాల్లో అమలులో ఉంది. మన రాష్ట్రంలోకూడా అటువంటి వాటిని ఈ ప్రభుత్వం ఏమైనా అమలుచేస్తుందా?

అదేవిధంగా అనేక ప్రాంతాల్లో సంప్రదాయ వ్యవసాయం చేస్తున్నారు. ముఖ్యంగా రాయలసీమ, ఉత్తరాంధ్ర ప్రాంతాల్లో సంప్రదాయ వ్యవసాయం తప్ప కొత్త విధానం అమలుచేయాలంటే రైతాంగం మానసిక పరిస్థితి సిద్ధంగా ఉండదు. వాళ్ళ మానసిక స్థితిని మార్చి కొత్త ఒడంబడికలు, కొత్త వద్దతులపట్ల వారికి అవగాహన కలిగించాల్సిన అవసరముంది. ఎందుకంటే ఉత్తరాంధ్ర ప్రాంతలో వర్షపాతం సుమారు 11 సెం.మీల కన్నా ఎక్కువ ఉన్నా కూడా అక్కడి భూగర్భ జలాలు అతి తక్కువగా ఉండి, వర్షం పడిన వెంటనే సీరు సముద్రంలోకి వెళ్ళిపోవడం, అక్కడ వ్యవసాయోత్పత్తి కూడా అతి తక్కువగా ఉండడం మనం గమనించవచ్చు. అక్కడే కాకుండా రాయలసీమ ప్రాంతంలో కూడా అటువంటి పరిస్థితి ఉంది. కనుక సంప్రదాయ వ్యవసాయంలో కొత్త వద్దతులు తీసుకొచ్చే ప్రయత్నం చెయ్యాలని మనవి చేస్తున్నాను.

అలాగే మెగా సీడ్ పార్క్ చాలా అద్భుతంగా ఉంటుందని నేను భావిస్తున్నాను. ముఖ్యంగా రైతుకి విత్తనాలవల్ల కలిగే నష్టాన్ని తీర్చడానికి కర్నూలులో మెగా సీడ్ పార్క్ ఏర్పాటు చేస్తున్నందుకు స్వాగతించాల్సింది. గతంలో టెర్మినేటర్ సీడ్ అని మోన్ శాంటో అనే కంపెనీ ద్వారా అనేక రకాల విత్తనాలు ఈ దేశంపై దాడిచేసిన విషయం తెలిసిందే. అటువంటి వాటి పట్ల మనం అప్రమత్తంగా ఉండాల్సిన అవసరముంది.

అంతేగాకుండా, అనేకచోట్ల టిష్యూ కల్చర్ ద్వారా ముఖ్యంగా అరటి, చెరకు వంటి పంటలు పండిస్తున్నారు. వాటికి నబ్బిడీ ఇవ్వాలని అవసరముందని నా భావన. విత్తనాలపై ఇస్తున్న రాయితీలాగా **Clone Propagation Centres, Tissue culture** పైన రాయితీ ఇవ్వాలని అవసరముంది. గతంలో యూరియా కోసం వెళ్లిన రైతులపైన లారీఛార్జ్ జరిగేది. గత మూడు సంవత్సరాలుగా దేశ వ్యాప్తంగా ఒక్క వత్రికలో కూడా రైతులపై లారీఛార్జ్ అనే వార్త చూడలేదు. వేవూత యూరియా సరఫరా చేయడం కారణంగా ఆ యూరియా పక్కదారి పట్టకుండా రైతులకు అందుబాటులోకి వచ్చింది. అటువంటి వినూత్నమైన చర్యలు తీసుకుంటే నష్టం చేకూరకుండా ఉండే అవకాశముంటుంది.

అదేవిధంగా కేంద్ర ప్రభుత్వం ప్రధానమంత్రి ఫసల్ బీమా యోజన అనే పథకాన్ని ప్రవేశపెట్టింది. రబీలో 2.5శాతం, ఖరీఫ్లో 1.5శాతం, ఉద్యానవన పంటలకు 5శాతం బీమా కడితే, కేవలం పంటకే కాకుండా పంటలకు పక్కనున్న కల్లాలకు, రైతు పనిముట్లకు నష్టపరిహారం వచ్చే అద్భుతమైన పథకాన్ని తీసుకువచ్చారు. గతంలో మండలాన్ని యూనిట్గా తీసుకుని ఈ ఫసల్ బీమాను అమలుచేస్తే, ఇప్పుడు ఒక గ్రామాన్ని యూనిట్గా తీసుకోవడం జరిగింది. ఇటువంటి ఒక అద్భుతమైన పథకాన్ని రైతాంగం వినియోగించుకోవడం లేదనేది దురదృష్టం. కేవలం ఉత్తరాంధ్ర, రాయలసీమ ప్రాంతాలకు ఫసల్ బీమా ఒక వరంలాంటిది.

మిస్టర్ చైర్మన్: త్వరగా పూర్తిచెయ్యండి.

శ్రీ పి.వి.ఎన్ మాధవ్: అధ్యక్షా, బీమా కంపెనీలన్నీ కూడా గోదావరి, గుంటూరు, కృష్ణా జిల్లాల్లోనే బీమా అమలుచేస్తామని ప్రకటనలు చేస్తున్నారు. అయితే ఉత్తరాంధ్ర, రాయలసీమ ప్రాంతాలలో ఎక్కువగా పంట నష్టం జరుగుతుంది. అయినా ఈ ప్రాంతంలో అవగాహన రాహిత్యం కారణంగా రైతులు పంటలకు బీమా చేయించడంలేదు కనుక అక్కడ ఈ బీమా పథకాన్ని అమలుచేయాలని బీమా కంపెనీలకు కూడా తెలియజెయ్యాలి. రైతాంగం నష్టపోయే ప్రాంతాలపట్ల ఉదాసీన వైఖరి కారణంగా ఈ పథకం ముందుకెళ్ళడంలేదు. రైతులకు వరంగా వచ్చిన ఫసల్ బీమా పథకాన్ని తప్పనిసరిగా అమలుచేసే విధంగా ప్రభుత్వం తోడ్పాటును అందించాలని కోరుతున్నాను.

మిస్టర్ చైర్మన్: త్వరగా పూర్తిచెయ్యండి.

శ్రీ పి.వి.ఎన్ మాధవ్: అధ్యక్షా, రాష్ట్రవ్యాప్తంగా అన్ని చోట్లా సాయిల్ హెల్త్ కార్డ్స్ను జారీ చెయ్యాలని కోరుతున్నాను. అలాగే సేంద్రీయ వ్యవసాయం, 'గో' ఆధారిత వ్యవసాయం వల్ల అతి తక్కువ పెట్టుబడితో ఎక్కువ ఆదాయం రాగలిగే అవకాశముంది. దీనిపట్ల కూడా ప్రభుత్వం సానుకూల దృక్పథంతో, అన్నిచోట్లా ప్రోత్సాహకాలు ఇచ్చి పెంపొందించాలని అవసరముంది. మనదేశంలో గోవు మీద ఆధారపడి ఉన్నాము కనుక 'గో' ఆధారిత వ్యవసాయంపట్ల కొంత అవగాహన కల్పించి రైతులను ప్రోత్సహించాలని అవసరముంది.

అగ్రికల్చర్, హార్టికల్చర్, ఆక్వా కల్చర్ వట్ల ఈ ప్రభుత్వం కొంత సానుకూలంగా ముందుకెళ్తోంది. అయితే అగ్రికల్చర్కన్నా హార్టికల్చర్ మిన్న అని, హార్టికల్చర్ కన్నా ఆక్వా కల్చర్ మిన్న అనే విధంగా ప్రోత్సహిస్తున్నందున రైతులుకూడా వాటిపై అవగాహన పెంచుకుని సంప్రదాయ వ్యవసాయాన్ని పక్కనపెట్టే అవకాశముంది. దీని కారణంగా మళ్ళీ వ్యవసాయం వైపు రావాలంటే రాలేని పరిస్థితి. **Inland agriculture**ను నిరోధించాలని అవసరముంది. దాని

కారణంగా చుట్టుపక్కల పంటలన్నీ నష్టపోవడమేగాక, రైతులు కూడా ఆక్సా కల్చర్ వైపు వెళ్ళే అవకాశముంది. కనుక రాష్ట్ర ప్రభుత్వం కూడా సంప్రదాయ వ్యవసాయాన్ని రక్షించే చర్యలు తీసుకోవాలని కోరుతూ మీకు ధన్యవాదాలు తెలియజేస్తూ ముగిస్తున్నాను.

శ్రీ బచ్చల అర్జునుడు (శాసనసభ నియోజకవర్గం): అధ్యక్షా, వ్యవసాయ రంగం గురించి గౌరవ సభ్యులు చాలామంది మాట్లాడారు. నాకు మాట్లాడడానికి అవకాశమిచ్చినందుకు మీకు ధన్యవాదాలు తెలియజేస్తున్నాను. ఇవాళ రాష్ట్రంలో రైతాంగం కొంత భద్రతగా ఉంది. కృష్ణానదికి సంబంధించి బొట్టుసిళ్ళు రాకపోయినా ముఖ్యమంత్రి నారా చంద్రబాబునాయుడుగారి ముందుచూపు, ఆలోచనవల్ల గోదావరి సీళ్ళను తీసుకొచ్చి కృష్ణా డెల్టాకు అందించడంవల్ల గత మూడు సంవత్సరాలుగా వేలాది కోట్ల పంటలను పండించుకుని రైతాంగం సుఖప్రదంగా ఉన్నారు. అందుకు డెల్టారైతాంగం తరపున ముఖ్యమంత్రి నారా చంద్రబాబునాయుడుగారికి నా హృదయపూర్వకమైన అభినందనలు తెలియజేస్తున్నాను.

ముఖ్యమంత్రిగారు రూ.24,000కోట్లు రుణమాఫీ చేయడంవల్ల చాలామంది రైతులకు లబ్ధి చేకూరింది. ఇవాళ ముఖ్యమంత్రిగారు ఎన్నో ఆలోచనలు చేసి వ్యవసాయాన్ని లాభసాటిగా చేసే కార్యక్రమాలు చేస్తున్నా రైతులకు క్షేత్రస్థాయిలో 70శాతం మాత్రమే అందుతున్నాయి కానీ ఇంకొక 30శాతం పనులు అందడంలేదు. ఎందుకంటే క్షేత్రస్థాయిలో పంటలకు కలుగుతున్న నష్టాల్ని, కష్టాల్ని, రైతు వ్యధని అర్థం చేసుకునే వర్గంకానీ, ప్రజా ప్రతినిధులందరినీ కలుపుకుని రైతుకి మరికొంత బాసటగా నిలిచే విషయంలోకానీ చాలాచోట్ల మనం వైఫల్యం చెందుతున్నాము. అయినా కూడా ఇవాళ ప్రతి రైతుకూ లాభం చేకూరాలనేదే ముఖ్యమంత్రిగారి ఆలోచన.

పంటలకు సీరు అందించడం అతి ప్రధానమైన అంశం. గతంలో మేము సముద్రం వక్కనే ఉండేవాళ్ళము. మచిలీపట్నం, అవనిగడ్డ, కైకలూరు వంటి ప్రాంతాలలో సముద్రం దగ్గరగా ఉంది. అక్కడికి సీరు చేరడమంటే సామాన్యమైన విషయంకాదు. ఇవాళ పట్టిసీమ ద్వారా ఆ ప్రాంతానికి సీరు తీసుకెళ్ళగలిగారు కాబట్టే రైతులు మంచి పంటలు పండించుకుంటున్నారు. ఆంధ్రప్రదేశ్ రాష్ట్రం భారతదేశంలో అన్నపూర్ణగా పేరు పొందిందంటే అది రైతుల కృషి, భూసార పరిస్థితి, ప్రభుత్వ ప్రోత్సాహాల వల్లే సాధ్యమైంది.

మ.01.20

అధ్యక్షా, అలాగే ముఖ్యమంత్రిగారు విశాఖపట్నంలో **Agricultural Technology (Agri tech) Summit** నిర్వహించి వ్యవసాయ రంగంలో సాంకేతికతను జోడించి, రైతాంగానికి పలు ప్రయోజనకరమైనటువంటి అంశాల ద్వారా ఆర్థికపరంగా రైతుకు లాభం చేకూర్చాలనే ప్రభుత్వ విధానాలు రాబోయే కాలంలో రైతులకు చాలా ప్రయోజనం చేకూరుస్తాయి. అంతేకాదు, చౌడు భూములు, సరిగ్గా పండని భూములు, వ్వం ఎక్కువైతే మునిగిపోయే భూములు అని భూములలో అనేక రకాలున్నాయి. ఆ భూముల్లో రైతులు పంటలు పండించాలని అదేవిధంగా, అటు రొయ్యలు, చేపల పెంపకం ద్వారా ఎంతో కొంత సంపాదించుకోవాలని ఆలోచనతో ముందుకు వెళుతున్నారు.

ప్రభుత్వానికి అధికార యంత్రాంగం సరైన ప్రణాళికలు నూచించకపోవడం వలన చేపల, రొయ్యల పెంపకదార్లు వారి సొంత తెలివితేటలతో చేసుకుంటున్నారు తప్ప టెక్నాలజీని ఉపయోగించకుండా చివరికి నష్టపోవాల్సిన పరిస్థితి

వస్తోంది. ప్రభుత్వం, మంత్రులు బాధ్యతాయుతంగా కొన్ని సాంకేతికపరమైనటువంటి కార్యక్రమాలు చేపట్టకపోతే రాబోయే కాలంలో ప్రజలు మరింత నష్టపోతారు. ఈ రోజు వ్యవసాయానికి అనుసంధానంగా పోటీపడి లాభాలు అందించే రంగం మత్స్య పరిశ్రమ. అవనిగడ్డ, మచిలీపట్నం నియోజకవర్గాల నుండి ఒక చేపను టెస్ట్ చేయించాలంటే కైకలూరుకు వెళ్లాలి. రిసోర్టు రావడానికి మూడురోజుల సమయం వడుతుంది. ఇది చాలా దారుణం. అధికారులు ప్రణాళికలు తయారుచేసి, ముఖ్యమంత్రిగారి దృష్టికి తీసుకువెళ్లి ప్రతి మండలంలో పరీక్షా కేంద్రాలను ఏర్పాటు చేయాలి. అలాగే వ్యవసాయ అనుబంధ రంగాలలో డ్రైనేజీ వ్యవస్థను మెరుగుపరచి, రైతు మరలా అవే సీళ్లు పెట్టుకోకుండా ఉండే విధంగా మెరుగుపరచాలి. అప్పుడు ఇంకా వ్యవసాయ రంగం లాభసాటిగా జరుగుతుంది. దానివలన రాష్ట్రానికి, రాష్ట్ర ప్రజాసీకానికి ప్రయోజనం కలుగుతుంది. అలాంటి ఆలోచనలు, ప్రణాళికలు అధికార యంత్రాంగం ద్వారా, ప్రజాప్రతినిధుల ద్వారా ప్రభుత్వానికి అందాలి. భారతదేశం మొత్తంలో ఆంధ్రప్రదేశ్ లో వ్యవసాయరంగాన్ని లాభసాటిగా తయారుచేసి తీరుతాను అని కంకణబద్ధుడై సంకల్పబద్ధంగా పనిచేస్తున్న ముఖ్యమంత్రిగారి దగ్గర ఈ నివేదికలు ఉండాలి అవసరం ఉన్నది.

అంతేకాదు, నేను మీద్వారా ఒక అంశాన్ని మంత్రిగారి దృష్టికి తీసుకువస్తాను. ఉద్యాన వంటలను భారీగా పెంచాల్సిన అవసరం ఉన్నది. ప్రక్క రాష్ట్రాలతో పోలిస్తే కొన్ని వండ్లు మనరాష్ట్రంలో ఖరీదు ఎక్కువగా ఉన్నాయి. మన రాష్ట్రంలో అటువంటి వండ్లు వండించే అవకాశం ఉన్నది, వాటిని ప్రోత్సహించే ప్రణాళికలను అధికార యంత్రాంగం తయారు చేయాలి.

నేను ఇక్కడున్న అధికారులకు, మీ ద్వారా మంత్రులకు తెలియజేసేదేమంటే ఇది చాలా బాధ్యతగలిగిన వ్యవహారం, చాలా చిన్న సమస్యలాగా కనిపిస్తున్నప్పటికీ ఉల్లిపాయ, టమాటా రేట్లు కొన్ని ప్రభుత్వాలనే మార్చేశాయి. ప్రజలు రైతుబజార్లలో అనేక బాధలు వడుతున్నారు. రైతుబజార్ల సంఖ్యను కూడా పెంచాల్సిన అవసరం ఉన్నది. రైతుబజార్ల సంఖ్య పెంచి ప్రతి మండలానికి ఒక రైతుబజారు ఉండే విధంగా ఏర్పాటు చేసుకోవాలి. కొన్ని నియోజకవర్గాల స్థాయిలోనే మనం రైతుబజార్లు ఏర్పాటు చేసుకోలేకపోయాము. అంతేకాకుండా కూరగాయల్ని వండించే రైతులను భారీగా ప్రోత్సహించాల్సిన అవసరమున్నది.

ఈరోజు ప్రభుత్వం ప్రత్యేకించి వ్యవసాయ బడ్జెట్ ను ప్రవేశపెట్టింది. అలాంటప్పుడు కూడా అధికారులు, మంత్రులు అనేక వ్యాయాలు సమీక్షించుకుని వ్యవసాయ రంగంలో కూరగాయల్ని వండించేవారిని, వాణిజ్యవంటల్ని వండించేవారిని ప్రోత్సహించినట్లయితే రాష్ట్రానికి లాభదాయకంగా ఉంటుంది. అగ్రికల్చర్ మార్కెటింగ్ ఎక్కడైతే ఉన్నాయో వాటిల్లో కోల్డ్ స్టోరేజీలను ఏర్పాటు చేసి ఉల్లిపాయల్ని నిల్వ ఉంచుకోవాలి. వర్షాలు వడడం మూలంగా ఉల్లిపాయ రేటు భారీగా పెరిగిపోయింది. ఆడబిడ్డలు వంటచేసేందుకు బాధపడుతున్నారు. ముఖ్యమంత్రి గారు ఎట్టిపరిస్థితుల్లో వ్యవసాయ రంగాన్ని వెనకడుగు వేయసీయరు. దానిలో ఎటువంటి అనుమానం లేదు. ఈ అంశాలను చర్చించే ముందు అధికార యంత్రాంగం ప్రణాళికలతో ముఖ్యమంత్రిగారి దగ్గరకు వెళ్లాలి. వ్యవసాయానికి ప్రత్యేక

బడ్జెట్ కేటాయించిన అన్నపూర్ణగా ఉన్న ఆంధ్రరాష్ట్రంలో ఈ అభివృద్ధిలో అధికార యంత్రాంగం, మంత్రులు కూడా మేము పూర్తిగా పనిచేశామనే ఆత్మనంతృప్తి లేనప్పుడు ఈ వదవులు, ఈ ఉద్యోగాలు ఈ రాష్ట్రంలో మనం నడవడం కూడా సరైన విధానం కాదనేది నా ఆవేదన. ఈ ఆవేదనను మీద్వారా అందరికీ తెలియజేస్తున్నాను. ఏది ఏమైనా మహా సంకల్పబలంతో దేశానికి వెన్నెముకగా ఉన్న రైతులను ఆదుకోవడానికి ముఖ్యమంత్రిగారు కంకణబద్ధులై ఉన్నప్పుడు ఆయనను ప్రోత్సహించి, ఆయనకు వెన్నుదన్నుగా నిలవాల్సిన బాధ్యత అందరిమీద ఉన్నదని, ఆ బాధ్యతను స్వీకరిద్దామని తెలియజేస్తూ మీదగ్గర సెలవు తీసుకుంటున్నాను.

శ్రీ యండపల్లి శ్రీనివాసులు రెడ్డి: అధ్యక్షా, వ్యవసాయం అనే సబ్జెక్టు చాలా మేజరు సబ్జెక్టు. దీని మీద చాలామంది పెద్దలందరూ మాట్లాడారు. వారు చెప్పిన అంశాలు చెప్పకుండా ఉండేందుకు ప్రయత్నం చేస్తాను. మన దేశంలో వ్యవసాయ రంగం ప్రధాన రంగం. ఒకప్పుడు వ్యవసాయ రంగాన్ని నిర్లక్ష్యం చేసినప్పటికీ ఇప్పుడు వ్యవసాయ రంగానికి అగ్రతాంబూలం ఇచ్చే పరిస్థితులలో ఈ రాష్ట్రం కూడా నడుస్తున్నందుకు చాలా సంతోషం. రైతులుగా చూస్తే సన్నకారు రైతులు, మధ్యకారు రైతులు, ఇంకా ధనిక రైతులు, కౌలురైతులు, రైతు కూలీలుగా ఉంటున్న పరిస్థితి. రాయలసీమ రైతుల పరిస్థితి కూలిరైతుల కంటే అధ్వానంగా దిగజారిన పరిస్థితి కనపడుతోంది. ప్రకాశం జిల్లా నుండి కృష్ణా, గుంటూరు జిల్లాల వరకు కౌలురైతులకు అనేక రకాలైన సమస్యలున్నాయి. కౌలురైతులకు చేరవలసిన రాయితీలు, పంటరుణాలు కూడా ఏవిధంగా అన్యాయం అవుతున్నాయో విషయాలను ఒక కమిషన్ ద్వారా పరిశీలన చేయాల్సిందిగా ఈ సందర్భంగా మనవి చేస్తున్నాను. వ్యవసాయానికి రాష్ట్ర ప్రాధాన్యత ఇస్తుందని అన్నారు. కాని వ్యవసాయం ద్వారా వచ్చే ఆదాయం దాదాపుగా ఈ రాష్ట్రంలో గత ఆరు సంవత్సరాల కంటే 30% తక్కువగా ఉన్నట్లు గణాంకాలు తెలుపుతున్నాయి. ప్రధానంగా చాలా విషయాలు మా దృష్టికి వచ్చాయి. అందులో కొన్ని అంశాలు ప్రస్తావించదలచాను. చిత్తూరు జిల్లాకు సంబంధించినంత వరకూ ప్రధాన వాణిజ్యపంటగా చెరకును ఎంచుకున్నాము. నెల్లూరులోని కొంతభాగం కూడా చెరకును పండిస్తున్నారు. అయితే సహకారరంగంలో ఉంటున్న చిత్తూరు షుగరు ఫ్యాక్టరీ, గాజులమాండ్యం షుగరు ఫ్యాక్టరీ, నెల్లూరులో ఉన్న కోవూరు షుగరు ఫ్యాక్టరీలలో చెరకు అమ్మిన రైతులకు దాదాపుగా ఐదారు సంవత్సరాల నుండి బకాయిలు పేరుకుపోయి ఉన్నాయి. గత సంవత్సరం పీటిని క్లియర్ చేస్తామన్నారు కానీ ఈ సహకార పరిశ్రమలు మూసివేత దిశగా ఉంటున్నాయి. చెరకుపంట చాలా వ్యయప్రయాసలతో కూడిన పంట. ఆ పంట ద్వారా చక్కెర తయారు చేసే పరిస్థితి ఉన్నప్పటికీ కూడా ఎందుకో తెలియదుగాని, మనం ఇతర దేశాల నుండి చక్కెర దిగుమతి చేసుకునే కారణంగా కూడా చెరకు పంట సంక్షోభంలో పడింది. తద్వారా బెల్లం పండించే రైతుల మీద కూడా నల్లబెల్లం అనే ఆంక్షలతో అక్కడక్కడా దాడులు జరుగుతున్నాయి. నేల బిరుసును బట్టి బెల్లం నల్లగా లేదా, కొంచెం వర్ణం కలిగిన రంగుగా వస్తోంది. నల్లబెల్లంతో ఎక్కడైనా సారా వ్యాపారం జరుగుతోంటే వాటిని నివారించాలి తప్ప నల్లబెల్లం పండించడం మీద ఆంక్షలు విధించారు. నల్లబెల్లం పండించే రైతుల ముఖాలలో ఆనందం చూసి ఐదారు సంవత్సరాలైంది. ఇప్పుడు చెరకు పంటకు పూర్తిగా దూరమైపోయారు.

మ.01.30

అధ్యక్షా, ఇప్పుడు చెరకును క్రష్ చేసే క్రషర్లు వెళ్ళిపోయాయి. గానుగ ఆడే కల్లాన్ని తయారు చేసే కేంద్రాలన్నీ కూడా చూస్తుంటే కంట్లో సీళ్ళు రాక మానవు. ఇదే పరిస్థితి అక్కడ కొనసాగుతోంది. అదేవిధంగా ప్రధానంగా మెట్టభూములలో ఏదో కార్తెలను ఆధారం చేసుకుని, వేరుశనగను వండించేవారు. గత దుర్భిక్షపరిస్థితులలో వేరుశనగను వేయడానికి సాహసించలేక, వ్యవసాయాన్ని నమ్ముకుని, సంప్రదాయకంగా వ్యవసాయం చేసుకోవాలని వేరుశనగ పంటను వండించబోయిన రైతులకు 2014లో దాదాపుగా 70,000 హెక్టార్లలో వేరుశనగ పంట ఎండిపోయింది. ఆ రకంగా రూ.300కోట్లు చిత్తూరు జిల్లాలో పంట నష్టం జరిగింది.

అధ్యక్షా, అదేవిధంగా మార్కాపురంలో కూడా 40,000 హెక్టార్లలో మిర్చి పంట ఎండిపోయింది. దాదాపుగా వాటన్నింటికీ కూడా పంట నష్టం కట్టిస్తామని ప్రభుత్వం చెప్పతూ వచ్చింది. అదేవిధంగా ప్రకాశం జిల్లాలో శనగకు గిట్టుబాటు ధర లేక ఆ శనగలను గిట్టుబాటు ధరకు కొంటామని చెప్పి వాగ్దానం చేసిన ప్రభుత్వాలు ఇంతవరకూ కూడా శనగలను కొనలేకపోయిన పరిస్థితి నేటికీ కొనసాగుతోంది.

అధ్యక్షా, అలాగే, చిత్తూరు, అనంతపురం, కడప జిల్లాలోని కొన్ని ప్రాంతాలలో టమాటా పంటను విపరీతంగా వండించేవారు. వాటిని చాలా సంప్రదాయకంగాను, ఆహ్లాదంగాను వండించే పంట టమాటా. ఆ పంట గురించి ఇంతకు ముందే ప్రస్తావనకు వచ్చింది. ఇంతకుముందు ఆ పంటను కోసి, తీసుకువచ్చి, అడవుల్లో కూడా వదిలేస్తూ ఉంటారు. అటువంటి పరిస్థితి కంటే టమాటాతో కూడుకున్న స్ట్రోబ్, ఊరగాయలు తయారు చేసే కేంద్రాలు, జ్యూస్ కేంద్రాలను మరింతగా పెంచాలి. ఎందుకంటే, అద్భుతమైన వాటి అనుబంధ రకాలు కూడా వస్తున్నాయి. ఆ రకంగా టమాటా పంటతో ఇతర పంటలు కూడా ఈ పర్యాయం రైతులు కోల్పోయారు. ఈ పర్యాయం నేను ప్రత్యేకంగా వ్యవసాయ శాఖ మంత్రిగారిని కలిసి వారికి విన్నవించడం జరిగింది. వేరుశనగ పంటను అతివృష్టి, అనావృష్టిలోను అప్పుడు రైతాంగం అలా నష్టపోతే, ఈ పర్యాయం జూన్లో వేరుశనగ పంట విత్తినప్పటి నుంచి ఏపుగా బాగా పెరిగిపోయాయి. వేరుశనగ ఊడలు దిగి, కాయలు వచ్చే సందర్భంలో విపరీతమైన వర్షాల వలన ఒక్కటంటే ఒక్క కాయ కూడా రాని పరిస్థితి ఉంది. గతంలో కంటే రెట్టింపు హెక్టార్లలో పంట వేశారు కానీ, నష్టం బారిన ఆ పంట వడింది.

అధ్యక్షా, ఈ సందర్భంగా తమ ద్వారా విన్నవించేది ఏమిటంటే - ప్రభుత్వం ఎన్నికల సమయంలో ధరల స్థిరీకరణకు దాదాపు రూ.5,000కోట్లు కేటాయిస్తామని చెప్పింది. ఈనాడు వ్యవసాయదారులు సంక్షోభంలో ఉన్నారు. అది అవునన్నా, కాదన్నా అనలేని నిజం. ఒకసారి ఏ వల్లెలోకి వెళ్ళి చూసినా, ఏ రైతు ఇంట్లోనైనా కాస్త డబ్బు మిగిలి ఉన్న సందర్భం లేదు. ప్రతి రైతు ఇంట్లోను అప్పుల రూపంలోనే ప్రత్యేక పరిస్థితులున్నాయి.

శ్రీ సామిరెడ్డి చంద్రమోహన్ రెడ్డి: అధ్యక్షా, తమ ద్వారా సభ్యులు శ్రీ యండపల్లి శ్రీనివాసులు రెడ్డికి చెప్పేదేమిటంటే - ఈ సంవత్సరం వంటలు బాగా వండాయి. కొన్ని ప్రాంతాలలో వర్షపాతం ఎక్కువవడం వల్ల ఇబ్బందులు వచ్చాయి. గుంటూరులో ప్రత్తి వంటకు తెగుళ్ళు రావడం వలన కొంత నష్టం వచ్చింది. సభ్యులు మాట్లాడే సందర్భంలో మొత్తం రైతాంగం అంతా దెబ్బతినిపోవడమే కాకుండా, వారి ఆత్మస్థైర్యం దెబ్బతినేటట్లుగా మాట్లాడవద్దని కోరుతున్నాను. రైతులకు ప్రభుత్వం తరపున దాదాపుగా రూ.1900కోట్లు ఇన్పుట్ సబ్సిడీ ఇవ్వడం జరిగింది. ఎక్కడా రాజీవడడం లేదు. స్పెసిఫిక్ ఎక్కడైనా ఏ రైతు ఇంటికి వెళ్ళినా ఫెర్రైజర్ వరిస్థితి ఉందని అంటున్నారు. ఇటువంటి మాటలతో రైతులు ఒక రకమైన డిప్రెషన్ లోకి వెళ్ళే పరిస్థితి కనిపిస్తోంది. దయచేసి ఏ రాజకీయ పార్టీ నాయకులు కూడా ఇలా చేయవద్దు. ఈ ప్రభుత్వం శక్తికి మించి చర్యలు తీసుకుంటోంది. ఇంకేరకమైన చర్యలు తీసుకోవాలో సభ్యులు చెప్పితే బాగుంటుంది కానీ, మొత్తం రైతాంగం అంతా దెబ్బతినిపోయే పరిస్థితి ఉందని చెప్పితే ఆ రైతులు మరింత డిప్రెషన్ లోకి వెళతారు. నాకు ఓపిక ఉంది. మేము ఎన్ని గంటలైనా కూర్చుని మీరు చెప్పేవి వింటాము, సమాధానాలు చెప్తాము. కానీ, మీ మొత్తం స్పీచ్ ని ఒకసారి మీరు తిరిగి చదువుకుంటే, మీకు అర్థం అవుతుంది.

శ్రీ యండపల్లి శ్రీనివాసులు రెడ్డి: అధ్యక్షా, నేను చెప్పటం పూర్తి అయిన తరువాత గౌరవ మంత్రిగారు చెప్పితే బాగుంటుంది. అధ్యక్షా, స్వామినాథన్ కమిషన్ సిఫారసులను అమలు చేయడానికి త్రిసభ్యులతో కూడిన ఒక కమిటీని మనం వేసుకున్నాము. ఈనాడు రైతులలో ఆత్మస్థైర్యాన్ని కలిగించాలి. ఇతర దేశాలలో రైతులకు ఏ విధంగా వంట సబ్సిడీ ఇస్తున్నారో, మన దేశంలో కూడా అలా ఇవ్వవలసిన అవసరం వచ్చింది. ఎందుకంటే, కూలీకి కూడా మనిషి దొరకని పరిస్థితి వచ్చింది. స్వామినాథన్ కమిషన్ సిఫారసుల ప్రకారం శాశ్వతమైన కమిషన్లు వేయాలి. రైతుల ఆత్మహత్యలకు మనం నష్టపరిహారం కట్టించాలంటే, 13 రకాల సర్టిఫికేట్ల వెరిఫికేషన్ చేయాల్సిన పరిస్థితి ఈ రాష్ట్రంలో మనకు ఉంది. ఆ సంప్రదాయాన్ని దయచేసి విడనాడమని నా ప్రార్థన. వ్యవసాయాన్ని చేసిన రైతుగా నేను ఈ రోజు చెబుతున్నాను.

అధ్యక్షా, మన రాష్ట్రంలో కాస్త మంచి మనసు కలిగిన వ్యక్తి మన వ్యవసాయ శాఖామాత్యులు, మిత్రులు శ్రీ సామిరెడ్డి చంద్రమోహన్ రెడ్డిగారు. మా తమ్ముళ్ళల్లో ఒరేయ్ నేను ఇంతో అంతో డబ్బు ఇస్తాను, పోయి, ఆ మోటర్ ను ఫిట్ చేసుకుని, వ్యవసాయం చేసే ప్రయత్నం చేయరా అని, మా తమ్ముళ్ళను ప్రోత్సహిస్తే, ఏ పరిస్థితుల్లోను నా వల్ల కాదన్నా, వ్యవసాయంలో వంట నాటింది మొదలుకొని, చిట్టచివర కోత వరకు అంటే అమ్మే వరకు లెక్క వేస్తే నువ్వు ఎంత డబ్బు ఇచ్చినా అది వృధా వైపే ఉంటుంది. దానికంటే కూడా మరొక రకంగా ఇంకొక ఐదుగురు మనుషులను పెట్టుకుని పాడి పరిశ్రమ వైపే మేము వెళతామని చెప్పడమనేది ఒక ఉదాహరణగా తమ ద్వారా తెలియజేస్తున్నాను.

అధ్యక్షా, అదేవిధంగా కేరళలో కూడా రైతుల ఆత్మహత్యల వరంపర కొనసాగుతున్న సేవధ్యంలో అక్కడ కమిషన్లు వేసి, సర్టిఫికేట్లతో నిమిత్తం లేకుండా వారికి నష్టపరిహారం చెల్లించడం జరిగింది. అదేవిధంగా స్వామినాథన్ కమిషన్

సిఫారసుల ప్రకారం శాశ్వత కమిషన్లను ఈనాడు కర్ణాటక, గుజరాత్ రాష్ట్రంలో వేశారో, అవి కొనసాగుతున్న పరిస్థితిని మనం చూడాలి. అలాగే, మన రాష్ట్రంలో పత్తి ధర స్థిరీకరణ కోసం ప్రభుత్వం పత్తిని కొనకుండా ప్రైవేటు వ్యక్తులు కొంటున్న ప్రత్యేక పరిస్థితి కొనసాగుతోంది. ఇంతకుముందే నకిలీ విత్తనాల గురించి మాట్లాడుకున్నాము. కొంతమంది పెద్దలు చెప్పింది ఏమిటంటే - లక్ష్మీనారాయణ ఆంజనేయ నకిలీ విత్తనాలని చెప్పారు. ఇవి కాదు, అంతర్జాతీయ నకిలీ విత్తనాలతోపాటు నార్లు అమ్మే నర్సరీలు కూడా ఈ రాష్ట్రంలోని రైతులను మోసం చేస్తున్నాయి.

అధ్యక్షా, ఆ నర్సరీలలోని నారును రైతులు నాటి, ఎరువులు వేస్తే, అవి పూర్తిదిగుబడి రాకుండా ఉంటున్నాయి. ఎంతసేపు మేము నెగెటివ్ పాయింట్స్ మాట్లాడతామని, ప్రభుత్వం అనుకోకూడదు. ఎందుకంటే, ఈ నెగెటివ్ పాయింట్స్ను వ్యవసాయ శాఖ అధికారులు గుర్తించవలసిన అవసరం ఉంది. ఆ నర్సరీలు హెచ్చు భాగం అంటే సుమారు 80 శాతం పైగా మోసపూరితమైన నారును రైతులకు వాళ్లు ఇస్తున్నారు. వాటి ద్వారా తీసుకున్న ఆ నారు రైతులను తీవ్ర సంక్షోభానికి గురిచేసి వారు అప్పులపాలు అవడానికి కారణభూతమవుతున్నాయని తమ ద్వారా ప్రభుత్వానికి తెలియజేసుకుంటున్నాను. ఈరోజున రైతుల ఆత్మహత్యలను, ఆకలి బాధలను తీర్చాలంటే, వారి ఆత్మాభిమానాన్ని నిలపాలంటే, ఈ ప్రభుత్వం వారికి 80 శాతం నబ్బిడిలు ఇవ్వాలి. రైతులకు పంట రుణాలను పూర్తిస్థాయిలో ఇవ్వాలి. అలాగే, ఇన్పుట్ నబ్బిడిలను కచ్చితంగా ఇవ్వాలి. ఏ తేడాలు లేకుండా, ఏ తారతమ్యం లేకుండా ఈనాడు వ్యవసాయ శాఖలో అనేక రకాలైన వ్యవసాయ శాఖాధికారుల పోస్టులు కాసీ, వ్యవసాయ విశ్వవిద్యాలయంలో పరిశోధనలకు నోచుకోలేని విశ్వవిద్యాలయంగా అది ఉంది. ఈనాడు పరిశోధక శాఖ శాస్త్రవేత్తలను పెంచవలసిన అవసరం ఎంతైనా ఉందని తమ ద్వారా ప్రభుత్వానికి విన్నవించుకుంటున్నాను. క్షేత్రస్థాయిలో వ్యవసాయ శాఖకు సంబంధించిన అసిస్టెంట్లను ఇవ్వవలసిన అవసరం ఉంది. అలాగే, రైతు పండించే భూమి, ఇప్పుడు వస్తున్న భూగర్భ సీటిలో ఉంటున్న ఖనిజ లవణాలను పరిక్షించి, సెండ్రీయ ఎరువులను ప్రోత్సహించి, ఏ ఎరువును వాడాలో గైడ్ చేసే స్థాయికి గ్రామీణ ప్రాంతాలను తీసుకు రావలసిన అవసరం ఉంది. ఈనాడు అటువంటి వాతావరణం అక్కడ ఉండడం లేదు. కాబట్టి, గ్రామస్థాయి నుంచి వాటిని పునరుద్ధరించవలసిన అవసరం ఎంతైనా ఉందని తమ ద్వారా ప్రభుత్వానికి తెలియజేస్తున్నాను. నకిలీ విత్తనాలకు సంబంధించిన అరెస్టులు ఎక్కువగా జరగాలని కోరుతున్నాను. అధ్యక్షా, ఇది కేవలం నావైపు నుంచి ఉన్నటువంటి భావన తప్పితే మరొకటి కాదని తమ ద్వారా గౌరవ మంత్రిగారికి తెలియజేస్తున్నాను.

అధ్యక్షా, ఇప్పటికీ కూడా రైతాంగం ఎన్ని కష్టాలు వచ్చినా, నష్టాలు వచ్చినా మన దేశం, మన రాష్ట్రం వ్యవసాయ రంగంలో కూడా వ్యవసాయ ఆధారితంగా ఉంటున్నాము. ఒక్కప్పుడు భూమిని కొని, వ్యవసాయం చేస్తే దాదాపు 3 సంవత్సరాలలో పంట దిగుబడితో రుణాలు తీర్చుకునే పరిస్థితి ఉండేది. ఇప్పుడు ఆ పరిస్థితి లేదు. ఇది వాస్తవమైన విషయం. అటువంటి అన్నదాతను ఆదుకునే బృహత్తర కర్తవ్య వ్యూహ రచనను, భవిష్యత్ కార్యక్రమాలను శాస్త్రీయ

దృక్పథంతో ప్రోత్సహించాలి. స్వామినాథన్ లాంటి వ్యవసాయ శాస్త్రవేత్తలను మరింత ప్రోత్సహించడానికి మరియు ఇక్రిశాట్ లాంటి కేంద్రాలను ఇక్కడకు తీసుకురావాలి.

అధ్యక్షా, కర్నూలులో విత్తనాల హబ్ అని ప్రభుత్వం చెప్పింది. అటువంటి అంతర్జాతీయ విత్తనాల హబ్ ను ఈరోజు మన రాష్ట్రానికి తీసుకువచ్చి ఈ విత్తనం వేస్తే ఖచ్చితంగా నికరమైన దిగుబడి వస్తుందని చెప్పే విధంగా, ఆ దిశగా ఈ రాష్ట్రం తగు చర్యలు చేపట్టాలని ఒక రైతుగా నేను ఈ ప్రభుత్వాన్ని కోరుతున్నాను. ఎందుకంటే, అన్ని రకాల పంటలను పండించిన రైతుగా నేను అనుభవంతో చెపుతున్న మాటలు ఇవి. వీటిని ప్రభుత్వం సదిశగా తీసుకోవాలని చెప్పి ఈ సందర్భంగా తమ ద్వారా గౌరవ మంత్రివర్యులను కోరుతూ సెలవు తీసుకుంటున్నాను.

మ.01.40

శ్రీ గుండుమల తిప్పేస్వామి: అధ్యక్షా, వ్యవసాయంపై మాట్లాడేందుకు అవకాశం ఇచ్చిన తమరికి ముందుగా ధన్యవాదాలు తెలుపుతున్నాను. వ్యవసాయ రంగం గురించి చాలా మంది సభ్యులు మాట్లాడడం జరిగింది. గత ఆరు నెలల కిందట జూనియర్ కళాశాల ఫంక్షన్ కు వెళ్లాము. ఎన్ యస్ యస్ ప్రాగ్రామ్ జరుగుతుంటే అక్కడ వెయ్యి మంది విద్యార్థులున్నారు. అక్కడ ఐఎయస్ కు రోజువారీ అంతమంది వెళతారని అడిగితే కొంతమంది మాత్రమే చేతులెత్తారు. ఐపిఎస్ కో, టీచర్ కో, లెక్చరర్ కో అయితే చివరకు అటెండర్ కు కూడా చేతులెత్తారు. ఎంతమంది రైతులు అవుతారని అడిగితే ఒక్కరు కూడా చేతులెత్తలేదు. అటువంటి దుర్భరమైన పరిస్థితిలో వ్యవసాయ రంగం ఉంది. వ్యవసాయ రంగం కోసం మన ప్రీయతమ ముఖ్యమంత్రి శ్రీ నారా చంద్రబాబునాయుడుగారి నాయకత్వంలో తెలుగుదేశం ప్రభుత్వం అనేకమైన రైతు ఉపయోగ కార్యక్రమాలు తీసుకోస్తుంది. అందులో భాగంగా కేంద్ర ప్రభుత్వం సహకారం లేకపోయినా, రిజర్వు బ్యాంకు సహకారం లేకపోయినా రాష్ట్ర ప్రభుత్వమే స్వయంగా రూ.24వేల కోట్లు రుణమాఫీ చేసి, అందులో రూ.50,000 లోపల ఉన్న రైతాంగానికి రుణమాఫీ చేసినటువంటి ఘనత మన ప్రీయతమ ముఖ్యమంత్రి శ్రీ నారా చంద్రబాబునాయుడుగారి దక్కుతుంది. మన రైతాంగం తరపున మరొకసారి మనస్ఫూర్తిగా ధన్యవాదాలు తెలియజేస్తున్నాను.

అదేవిధంగా, అనంతపురం జిల్లాకు గతంలో చరిత్రలో కనిపిసిన ఎరగని రీతిలో పంట నష్టపరిహారం, ఇన్సూరెన్స్ కలిసి రూ.1451 కోట్లు ఇచ్చిన ఘనత ముఖ్యమంత్రి గారికి, వ్యవసాయ మంత్రిగారికి దక్కుతుంది. వారికి మనస్ఫూర్తిగా ధన్యవాదాలు తెలుపుతున్నాను. దళారుల ప్రమేయం లేకుండా ఆఫీసుల చుట్టూ తిరగకుండా నేరుగా పంట నష్టపోయిన రైతుల అకౌంట్ వేలాది రూపాయలు వేస్తే వారు ఆశ్చర్యపోయారు. ఇది నా డబ్బులో, కాదో, పొరపాటున నా అకౌంట్ లో పడ్డాయేమో అని రైతులు భయపడ్డారు. చెట్లకు ఏ విధంగా వేరుశనగ కాస్తుందో, ఆ విధంగా మన వ్యవసాయశాఖ మంత్రిగారు, ముఖ్యమంత్రి శ్రీ నారా చంద్రబాబునాయుడుగారు రూ.1451కోట్లు రైతుల అకౌంట్ లో డబ్బులు వేశారు. అనంతపురం జిల్లా రైతులు చాలా సంతోషంగా ఉన్నారు. ఈ మధ్యనే ఒక నిర్ణయం తీసుకున్నారు.

గతంలో వ్యవసాయ రంగానికి ఏడు గంటలపాటు కరెంటు ఇచ్చేవారు. అది కూడా రాత్రి నాలుగు గంటలు ఇస్తే పగలు మూడు గంటలు ఇచ్చేవారు. పగలు మూడు గంటలు ఇస్తే, రాత్రి నాలుగు గంటలు ఇచ్చేవారు. ఇప్పుడు పగలే ఏడుగంటల కరెంటు నిరంతరాయంగా ఇచ్చే విధానాన్ని తీసుకొచ్చాం. ఏడుగంటల కరెంటు పగటిపూట ఇస్తున్నారని రైతులు చాలా సంతోషంగా ఉన్నారు. గతంలో మాదిరిగా రాత్రి సమయంలో భార్యాబిడ్డలను వదిలి పొలంలోకి వెళ్లవలసిన అవసరం లేదని వారు చాలా సంతోషంగా ఉన్నారు. వ్యవసాయ శాఖ మంత్రిగారికి, విద్యుత్ శాఖ మంత్రిగారికి, ముఖ్యమంత్రిగారికి అభినందనలు తెలుపుతున్నాను.

అదేవిధంగా పోషకాల విషయానికి వస్తే, గతంలో ఏ ప్రభుత్వము సబ్సిడీ ఇవ్వలేదు. కేవలం తెలుగుదేశం ప్రభుత్వం మాత్రమే వందశాతం సబ్సిడీతో నూక్కు పోషక పదార్థాలకు దాదాపు రూ.60 కోట్లు నుండి రూ.100 కోట్లు ఖర్చు పెట్టి గత సంవత్సరంలో ఇవ్వడం జరిగింది. రాయలసీమ ప్రాంతంలో నదుల అనుసంధానం గురించి గౌరవ సభ్యులందరూ మాట్లాడారు. రాయలసీమ ప్రాంతంలో అద్భుతమైన ఫలితాలు వచ్చాయి. పట్టిసీమ ద్వారా గోదావరి సీటిని కృష్ణా డెల్టాలో కలిపారు. కృష్ణా సీటిని రాయలసీమ, కర్నూలు, చిత్తూరు, అనంతపురం జిల్లాలకు తరలించారు ఎవరూ ఊహించనంతగా 40 టి.యం.సిల సీఫ్లు అనంతపురం, కర్నూలు జిల్లాలకు వదిలారు. జలవనరుల శాఖమాత్యులు కూడా సభలోనే ఉన్నారు. 40 టి.యం.సిల సీటిని అనంతపురం జిల్లాకు తరలిస్తారని కలలో కూడా అనుకోలేదు. సీటిపారుదల శాఖమాత్యులు గుర్రంలాగా పరుగెడుతున్నారు. అదృష్టవశాత్తు అనంతపురం జిల్లాకే ఇన్‌చార్జ్ మంత్రిగా ఇచ్చారు కాబట్టి, బాగా పరుగెత్తుతున్నారు. ఈ సందర్భంలో జలవనరుల శాఖకు చెప్పేదేమంటే, మీతోపాటు అధికార యంత్రాగాన్ని ఇంజనీరింగ్ శాఖను కూడా పరుగెట్టిస్తే, ఇంకా మరిన్ని ఫలితాలు వస్తాయి. మంత్రిగారు ఎవరు ఉన్నా లేకపోయినా గుర్రం ఎలా పరుగెడుతుందో ఆ విధంగా పరుగెడుతారు. గౌరవ మంత్రిగారు మా ఊరిలో రాత్రి 12.00 సమయంలో హంద్రీ-సీవా కాలవను విజిట్ చేశారు. అక్కడున్న అధికారులను పిలిపించి వారిని గర్జించి జనవరి లోవల మడకశిర ప్రాంతానికి సీటిని వదలాలని ఆదేశాలు ఇచ్చిన ఘనత సీటిపారుదల శాఖ మంత్రిగారికి దక్కుతుంది. అనతి కాలంలోనే 28 ప్రాజెక్టులను పూర్తి చేయాలని మన గౌరవ ముఖ్యమంత్రి శ్రీ నారా చంద్రబాబు నాయుడుగారు ఆదేశించడం జరిగింది. అందుకనుగుణంగా మీ ద్వారా మంత్రి గారిని మడకశిర కాలవ పనులు, రాళ్లపల్లి రిజర్వాయర్ ను కూడా త్వరలోనే పూర్తి చేయాలని కోరుతున్నాను.

గతంలో ఎప్పుడు లేని విధంగా దాదాపుగా 30,40 హెచ్పిల బ్రాక్టర్లు సబ్సిడీతో 12,000 బ్రాక్టర్లను ఇచ్చేటటువంటి పథకాన్ని మన ముఖ్యమంత్రి గారు, వ్యవసాయ శాఖమంత్రి గారు తీసుకొచ్చారు. రూ.2,50,000/- సబ్సిడీతో బ్రాక్టర్ వస్తుందని రైతులు ఎంతో ఆనందంగా ఉన్నారు. అనంతపురం జిల్లాలో ప్రధానమైన పంట వేరుశనగ. దీనికి గిట్టుబాటు ధర లేదు. విత్తనాల కొనేటప్పుడు క్వంటాలుకు సుమారుగా రూ.7,000/- ఉంటుంది. కాసి, మనం పంట పండించి అమ్మేటప్పుడు మాత్రం క్వంటాలుకు రూ.3,000/- నుండి రూ.3,500/- మాత్రమే ఉంటుంది. కాబట్టి, మీ ద్వారా మంత్రిగారిని కోరేదేమంటే, దయచేసి వేరుశనగకు గిట్టుబాటుధర కల్పించండి.

అదేవిధంగా ప్రధానమంత్రి ఫసల్ బీమా యోజన అనంతపురం జిల్లాలో వేరుశనగ వంటకు వర్తింప చేయడం లేదు. దయచేసి వేరుశనగ వంటకు కూడా ప్రధానమంత్రి ఫసల్ బీమా యోజనను వర్తింపచే విధంగా చేయాలని తమ ద్వారా మంత్రిగారిని కోరుతున్నాను.

అధ్యక్షా, రైతులు డెయిరీ విషయంలో చాలా ఇబ్బందికరంగా ఉన్నారు. పాల ధర కూడా చాలా తక్కువగా ఉంది. లీటరు ధర రూ.22 రూ.25, రూ.28 వరకు ఉంటుంది. పొరుగు రాష్ట్రంలో లీటరు ధర వచ్చేసి రూ.30, రూ.35, రూ.40 ఉన్న సందర్భంలో మన రాష్ట్రంలోనే కేవలం రూ.18, రూ.20 పాల ధర ఉంటోంది. పాల ధర చాలా తక్కువగా ఉంది. ఏ మాత్రం గిట్టుబాటు ఉండడం లేదు. కాబట్టి, వెంటనే పాల రేటును కూడా పెంచమని మీ ద్వారా మంత్రిగారిని కోరుతున్నాను.

అధ్యక్షా, మన ముఖ్యమంత్రి శ్రీ నారా చంద్రబాబు నాయుడుగారు ప్రతి కుటుంబానికి సెలకు రూ.10,000/- ఆదాయం వచ్చే విధంగా చేయాలని అన్నారు. దానికి ఒక నలహా ఇస్తాను. డెయిరీ అంటే ఆవులు ఉండాలి. ఆవులు ఉండాలంటే వారికి భూమి, బోరు, సీటి సౌకర్యం ఉండాలి. ఇవన్నీ లేకుంటే ఆవులను పెంచుకోలేమని అనాదిగా తప్పడు ఆలోచన. అందుకే ఈ మధ్య విశాఖపట్టణంలో అగ్రిటెక్ నదస్సులో హైడ్రోబ్రోనిక్ సెంటర్ను చూశాము. భూమి, సీరు, హైడ్రోబ్రోనిక్ టెక్నాలజీ ద్వారా గడ్డిని పెంచి, తద్వారా పశువులను పోషించి వాటి పాలను అమ్మి ఆదాయాన్ని సమకూర్చుకోవచ్చు. హైడ్రోబ్రోనిక్ టెక్నాలజీ ద్వారా రైతులకు సబ్సిడీ ఇచ్చి రైతాంగాన్ని ప్రోత్సహించాలని మీ ద్వారా మంత్రిగారిని కోరుతున్నాను. ఇవన్నీ రాయలసీమ వంటి ప్రాంతంలో ఎక్కువగా ఉపయోగపడుతుంది.

అధ్యక్షా, దానిమ్మ వంటను వేస్తే ఎకరాకు దాదాపుగా రూ.5 లక్షల ఆదాయం వస్తుంది. కానీ, వాటికి వైరస్ రావడంతో రైతులంతా నష్టపోతున్నారు. శాస్త్రవేత్తలతో మాట్లాడి వైరస్ తొలగిస్తారో మాకు తెలియదు కంట్రోల్ చేస్తే రైతులు కోటిశ్శరులు అవుతారు. దయచేసి ఆ విధంగా దానిమ్మ వంటకు వచ్చే వైరస్ను కంట్రోల్ చేయాలని మీ ద్వారా మంత్రిగారిని కోరుతున్నాను. ఎహెచ్అండ్డిడి ద్వారా ఎస్సీ, ఎస్టీ, బీసీ లకు సబ్సిడీ లోనులు ఇస్తున్నారు. లోన్ ఇచ్చేటటువంటి వారు ఎక్కడ కొనాలంటే ఒక ప్రాంతంలోనే రైతులు పశువులు కొనాలి అంటారు. కర్ణాటకలో కోలార్ ఉంది. మీరు పశువులను అక్కడే కొనాలి అంటారు. పశువులను అక్కడే కొనడానికి ఇబ్బంది ఏమిలేదు. రూ.20,000/-లకు దొరికే ఆవు, రూ.20,000/-లకు దొరికే గేదె అక్కడ రూ.40,000/- లకు కొనవలసి వస్తోంది. ఎంత దారుణమైన పరిస్థితి. రూ.20,000/- పెడితే ఆవులు వస్తున్నాయి అలాంటికి దళారుల దగ్గరికి వెళ్లగానే రూ.40,000/- లకు ఇస్తున్నారు. దయచేసి ఈ దోపిడీ విధానాన్ని అరికట్టాలి. ఈ దోపిడీ దళారీ వ్యవస్థను రద్దుచేసి రైతులు ఎక్కడ ఆవులు కావాలనుకుంటారో అక్కడే ఇప్పించాలి. ఈ నిబంధనను రద్దు చేయాలని మీ ద్వారా కోరుతున్నాను.

అధ్యక్షా, గొర్రెల పెంపకం ద్వారా చాలా లాభాలు ఉన్నాయి. ఈ రోజు వలన వెళ్లి గొర్రెలను మేపే పరిస్థితి లేదు. అందుకే గొర్రెల పెంపకంలో అధునాతన సాంకేతిక పరిజ్ఞానం వచ్చింది. ఫామ్ ఫీడింగ్ వద్దతిని మనం ప్రోత్సహిస్తే, రైతులు గొర్రెలను ఇంటి దగ్గర మేపుకొని ఎక్కువ ఆదాయాన్ని పొందుతారు. మన ముఖ్యమంత్రి శ్రీ నారా చంద్రబాబునాయుడుగారు ప్రతి కుటుంబానికి నెలకు రూ.10వేల ఆదాయం వచ్చే విధంగా చేపట్టాలి. దయచేసి వెటర్నరీ ఆసుపత్రులకు సదుపాయాలను కల్పించాలని మీ ద్వారా కోరుకుంటూ, నేను తెలిపిన సూచనలన్నీ అమలు చేయాలని తమ ద్వారా గౌరవ మంత్రిగారిని కోరుతూ ధన్యవాదాలు తెలియజేస్తున్నాను.

మ.01.50

మిస్టర్ డెప్యూటీ చైర్మన్: ఒక ముఖ్యమైన విషయం మీద వైద్య ఆరోగ్య శాఖా మంత్రిగారు తీర్మానాన్ని ప్రవేశపెడతారు.

డా. కామినేని శ్రీనివాస్: అధ్యక్షా, ఇంతకు ముందు సభలో మీ అందరి దృష్టికి తీసుకురావడం జరిగింది. ఫాతిమా వైద్య కళాశాల విద్యార్థుల సమస్య మీ అందరికీ తెలుసు. దానిని వివరంగా చెప్పి ఒక తీర్మానం ప్రవేశపెడతాను. శాసనసభలో గౌరవ ముఖ్యమంత్రిగారు ప్రవేశపెడుతున్నారు. నన్ను ఇక్కడ ప్రవేశపెట్టమన్నారు. 2015-16 సంవత్సరానికి ఫాతిమా వైద్య కళాశాలలో ఎమ్.సి.ఐ ప్రమాణాలు పాటించటంలో తేడాలు ఉన్న కారణంగా ప్రవేశాలు నిలిపివేయడమైనది. కళాశాల యాజమాన్యం ఆంధ్రప్రదేశ్ హైకోర్టు ద్వారా తుది ఉత్తర్వులకు లోబడి ప్రవేశములను మధ్యంతర ఉత్తర్వులద్వారా చేయడమయినది. ఈ విషయము వార్తాపత్రికలద్వారా మరియు కళాశాల ప్రిన్సిపాల్ ద్వారా తెలియజేయడమయినది. అయితే ఆంధ్రప్రదేశ్ హైకోర్టు తుది ఉత్తర్వులు విద్యార్థులకు వ్యతిరేకంగా వచ్చాయి. ఫాతిమా వైద్య కళాశాల యాజమాన్యం సుప్రీంకోర్టుకు వెళ్లినా ఎటువంటి ఊరట కలగలేదు. విద్యార్థుల ప్రవేశము రద్దుచేయడమయినది. ఆంధ్రప్రదేశ్ ప్రభుత్వం ఆ విద్యార్థులకు మరుసటి సంవత్సరం అన్ని సీటులను కోల్పోయే విధంగా 11 ప్రభుత్వ వైద్య కళాశాలలో ప్రవేశం కల్పించడం, సుప్రీంకోర్టులో యస్.ఎల్.సి. దాఖలు చేయడమయింది. కాసి, ఎమ్.సి.ఐ. ఒప్పందంను వ్యతిరేకించడం, సుప్రీంకోర్టు రాష్ట్ర ప్రభుత్వ అభ్యర్థనను తిరస్కరించడమైనది. అందుచేత ఆ విద్యార్థులంతా వచ్చి మన గౌరవ ముఖ్యమంత్రిగారిని కలిస్తే ముఖ్యమంత్రిగారు శాసనసభలో, శాసనమండలిలో ఈ తీర్మానము పాస్ చేసి కేంద్రప్రభుత్వానికి వంపితే కేంద్రప్రభుత్వం సుప్రీంకోర్టును అభ్యర్థిస్తే, సుప్రీంకోర్టు నిర్ణయం తీసుకుంటే, అప్పుడు అదే కళాశాలలో ఒక బ్యాచ్ ను క్యాన్సిల్ చేసి గాసి, different optionsలో మనం పెడుతున్నాము.

ఇప్పుడు నేను ఒక తీర్మానాన్ని ప్రవేశపెడుతున్నాను.

8. సభా కార్యక్రమం - తీర్మానం

“కడప జిల్లా ఫాతిమా వైద్య కళాశాల 2015-16 బ్యాచ్ విద్యార్థులు వడుతున్న మనోవ్యధను రాష్ట్ర శాసనమండలి అర్థం చేసుకుంది. ఇది సుమారు 100 మంది పేద, మధ్యతరగతి విద్యార్థుల భవిష్యత్తుకు సంబంధించిన సమస్య. విద్యార్థులకు న్యాయం జరగడానికి, సమస్యను పరిష్కరించడానికి రాష్ట్ర ప్రభుత్వం ‘మెడికల్ కౌన్సిల్ ఆఫ్ ఇండియా’తోనూ, కేంద్ర ప్రభుత్వంతోనూ అనేక పర్యాయాలు సంప్రదింపులు జరిపింది. విద్యార్థుల సమస్యను పరిష్కరించడానికి ఇంతవరకు రాష్ట్ర ప్రభుత్వం తీసుకున్న చొరవ, చర్యలను శాసనమండలి గుర్తించింది.

ఈ అంశంపై ఇదివరలో రాష్ట్ర ప్రభుత్వం సుప్రీంకోర్టును ఆశ్రయించినప్పటికీ ఆశించిన ఫలితం దక్కలేదు. అందువల్ల విద్యార్థుల భవిష్యత్తును కాపాడేందుకు కేంద్ర ప్రభుత్వం స్వయంగా సుప్రీంకోర్టును ఆశ్రయించాలని విజ్ఞప్తి చేస్తూ శాసనమండలి తీర్మానిస్తున్నది.”

MR. DEPUTY CHAIRMAN: Motion moved. The question is:

“కడప జిల్లా ఫాతిమా వైద్య కళాశాల 2015-16 బ్యాచ్ విద్యార్థులు వడుతున్న మనోవ్యధను రాష్ట్ర శాసనమండలి అర్థం చేసుకుంది. ఇది సుమారు 100 మంది పేద, మధ్యతరగతి విద్యార్థుల భవిష్యత్తుకు సంబంధించిన సమస్య. విద్యార్థులకు న్యాయం జరగడానికి, సమస్యను పరిష్కరించడానికి రాష్ట్ర ప్రభుత్వం ‘మెడికల్ కౌన్సిల్ ఆఫ్ ఇండియా’ తోనూ, కేంద్ర ప్రభుత్వంతోనూ అనేక పర్యాయాలు సంప్రదింపులు జరిపింది. విద్యార్థుల సమస్యను పరిష్కరించడానికి ఇంతవరకు రాష్ట్ర ప్రభుత్వం తీసుకున్న చొరవ, చర్యలను శాసనమండలి గుర్తించింది.

ఈ అంశంపై ఇదివరలో రాష్ట్ర ప్రభుత్వం సుప్రీంకోర్టును ఆశ్రయించినప్పటికీ ఆశించిన ఫలితం దక్కలేదు. అందువల్ల విద్యార్థుల భవిష్యత్తును కాపాడేందుకు కేంద్ర ప్రభుత్వం స్వయంగా సుప్రీంకోర్టును ఆశ్రయించాలని విజ్ఞప్తి చేస్తూ శాసనమండలి తీర్మానిస్తున్నది.”

MR. DEPUTY CHAIRMAN: Now, the Resolution is before the House. Those who are for the resolution, please say ‘AYE’.

Those who are against, please say ‘NO’.

AYES have it, AYES have it.

The Resolution was adopted unanimously.

శ్రీ ద్వారపురెడ్డి జగదీశ్వరరావు(స్థానిక సంస్థలు - విజయనగరం): అధ్యక్షా, పెద్దలు వ్యవసాయ రంగం ప్రాముఖ్యతను గురించి గానీ, **Agriculture sector** తాలుకా ప్రాముఖ్యతను గురించి గానీ, ఈరోజు రాష్ట్రంలోని ఆర్థిక వ్యవస్థమీద గానీ, ప్రజల జీవన విధానం మీద గానీ, వ్యవసాయ శాఖ ప్రాముఖ్యత ఏవిధంగా ఉందనేది చాలా స్పష్టంగా తెలుస్తుంది. రాష్ట్ర విభజన తరువాత ఆంధ్రప్రదేశ్ ఏర్పాటైనప్పుడు మేజర్ గా **two thirds of population agriculture మీద depend** అవడమే కాకుండా **economy** విషయంలో కూడా ఈరోజు **GSDP** తీసుకుంటే 30శాతం **contribution Agriculture sector** నుండి వస్తుంది. **Double digit growth** సంపాదించామంటే దానిలో కూడా 20% **being contributed by the Agriculture sector** అయితే ఇవన్నీ రెండు, మూడేళ్లలో ఇన్ని అద్భుతాలు జరిగినాయంటే చిన్న విషయం కాదు. **Lot of brain storming** చేయడం, **dedication, determination** ఉన్న **Hon'ble Chief Minister leadership**లో **Hon'ble Ministers** గానీ, **మిగతా Officers** గానీ అందరూ కూడా ఒక అద్భుతంగా పని చేయడం వలన ఈరోజు వ్యవసాయ రంగంలో కావలసిన మార్పులు తీసుకొచ్చి మనం ఈ ఫలితాలను సాధించాము. 2004 నుండి 2014 వరకు **darkest period in Andhra Pradesh History**, చాలా రంగాలలో ఉంది. వ్యవసాయ రంగంలో అయితే గౌరవ సభ్యులు చౌదరిగారు చెప్పినట్లు కనీసం అవగాహన లేని వారిని ఆదర్శ రైతులుగా తీసుకొచ్చి వ్యవసాయరంగాన్ని అపహాస్యం చేశారు. గతంలో **Low productivity, remunerative price** లేకపోవడం, **క్యాలిటీ సీడ్స్** లేకపోవడం, **fertilizers** లేకపోవడం వలన అవి కావాలంటే **లారీచార్జ్** చేయడం, ఇలాంటివన్నీ అనుభవించాం. అయితే ఈరోజు వాటన్నింటికీ అంత **disorganised, unorganised** ఉన్న వ్యవసాయరంగాన్ని ఈరోజు **organised sector** గా తీసుకురావడానికి ఒక **mission based approach** తీసుకువచ్చి సైమరీ సెక్టార్ మిషన్ పెట్టి ఈరోజు **Agriculture Extension Officers** ను ఇచ్చాము. అలాగే రైతులలో కూడా అవగాహన తీసుకురావాలంటే పాలం పిలుస్తోందని, చంద్రన్న వ్యవసాయ క్షేత్రాలని అనేక రకాలైన పథకాలను తీసుకొచ్చారు. **Technology** ను డౌన్ చేయడమే కాదు. ఆ టెక్నాలజీను **utilize** చేయడం, మీద అవగాహన తీసుకురావడం వలన మనకు **productivity** పెరగడం లాంటివన్నీ వచ్చినాయి. మేజర్ గా ఇరిగేషన్ లో తెచ్చిన రిఫార్మ్స్ చిన్న చిన్న విషయాలు కాదు. మొన్న అందరం చూశాము. పోలవరం చూసినా, వట్టిసీమ చూసినా అద్భుతంగా మన కాలంలోనే జరగడం ఒక అద్భుతంగా భావిస్తున్నాను. అయితే పీటన్నింటి వల్ల గ్రోత్ రేటు బాగా పెరిగి ఇవన్నీ వచ్చినాయి. **Food security** గానీ, **water security** గానీ అవన్నీ వచ్చినాయి. అయితే ఇప్పుడు చేయవలసినది ఏమిటంటే **remunerative prices** లో కచ్చితంగా ఒక **stability** తీసుకురావాల్సిన అవసరం ఉంది. **Institutional credit** కూడా అవసరం ఉంది. ఇప్పటికీ కూడా **intermediaries, money lenders** మీద **Agriculture Sector** ఆధారపడుతుంది. దాని వలన కూడా రైతులు ఇబ్బందులు పడుతున్నారు. అందుచేత **Institutional credit** ఏదైతే ఉందో దానిని కూడా తీసుకురావాలి. అదే కాకుండా, కొన్ని వ్యవసాయ ఉత్పత్తులు ఉన్నాయి. వాటిని **international market** నుండి **dump** చేయడం వలన ఇక్కడ పోటీ తట్టుకోలేక రైతులు ఇబ్బందిపడుతున్నారు. దానిలో కూడా ప్రాటెక్షన్ ఇవ్వవలసిన అవసరం ఉంది. **Oil palm** ఉంది. పామాయిల్ ను

మలేషియా నుండి ఇంపోర్టు చేయడం వలన ఇక్కడ రైతులంతా కూడా ఇబ్బందిపడుతున్నారు. దానికి కేంద్ర ప్రభుత్వం కూడా assistance ఇవ్వవలసిన అవసరం ఉంది. రైతులు ఎప్పటి నుండో పోరాడుతున్నారు. దిగమతి చేసే ఆయిల్ కు 2 శాతం ట్యాక్స్ వేసినా ఇక్కడ ఇండియాలో stabilize అవుతుంది. 2% tax import duty కూడా లేకుండా ఉంది. ఇలాంటి loopholes కొన్ని ఉన్నాయి. వీటన్నింటినీ సరిచేసుకున్నప్పుడు కచ్చితంగా మనం ఆశించిన ప్రగతి సాధిస్తామని తెలియజేస్తూ సెలవు తీసుకుంటున్నాను. ధన్యవాదములు.

శ్రీ రాము సూర్యారావు: అధ్యక్షా, భారతదేశం ప్రధానంగా వ్యవసాయం మీద ఆధారపడిన దేశం. అందులో భాగంగా మన ప్రీయతమ ముఖ్యమంత్రిగారు, మన ప్రధానమంత్రిగారు ఎన్ని చర్యలు చేపట్టినప్పటికీ కూడా రైతులు ఇబ్బందిపడుతూనే ఉన్నారు. మన ఇరిగేషన్ శాఖామాత్యులు ఎన్ని కాలువలు త్రవ్వించినా, అదే విధంగా మన వ్యవసాయ శాఖమంత్రిగారు ఎన్ని పథకాలు ప్రవేశపెట్టినా కూడా రైతులు ఇబ్బంది పడడం అనేది ఏ పరిస్థితిలోనూ తప్పడం లేదు. అందువల్ల నా ఆలోచన ప్రకారం, అది కేంద్ర ప్రభుత్వమూ, రాష్ట్ర ప్రభుత్వమూ అని కాకుండా, ప్రతీ రైతుకు బీమా సౌకర్యం కల్పించాలి. అక్కడ వర్షం వచ్చినా ఇబ్బందే, వర్షం రాకున్నా ఇబ్బందే. అలాగే మురికి కాలువలు కూడా ఇబ్బందే. ఎన్ని ప్రయత్నాలు చేసినా కూడా రైతులు ఇబ్బంది పడుతున్నారు. అంత పెట్టుబడి పెట్టి కూడా ఆ పంట చేతికి వచ్చేదాక నమ్మకం లేదు. అందువలన తప్పకుండా బీమా సౌకర్యాన్ని ఇంఫ్లిమెంట్ చేస్తే రైతు ప్రశాంతంగా ఉండడానికి అవకాశం ఉంటుంది. తప్పకుండా బీమా పథకాన్ని ప్రతీ రైతుకు అమలు పరిస్తే రైతు ఇబ్బంది పడేది ఉండదు. మరణాలు కూడా లేకుండా ఉంటాయి. రైతు బాగుంటేనే ఈ ఆర్థిక వ్యవస్థ బాగుంటుంది. ఆవిధంగా రైతులకు మేలు చేయాలని మీ ద్వారా గౌరవ ముఖ్యమంత్రివర్యులకు, గౌరవ మంత్రివర్యులకు విజ్ఞప్తి చేస్తున్నాను.

డా. ఎ.ఎస్.రామకృష్ణ: అధ్యక్షా, వ్యవసాయం మీద లఘు చర్యపై మాట్లాడడానికి అవకాశం కల్పించినందుకు మీకు ధన్యవాదములు తెలియజేసుకుంటున్నాను. నేను కూడా వ్యవసాయ కుటుంబం నుండి వచ్చినటువంటివాడిని. ఈ దేశానికి వ్యవసాయం జీవనాధారం అని చెప్పి ప్రతిఒక్కరూ మాట్లాడినప్పటికీ, అనేకమైనటువంటి పథకాలు ప్రవేశపెట్టినప్పటికీ, వ్యవసాయదారుడు సంతోషంగా లేడనేది వాస్తవం. మన గౌరవ ముఖ్యమంత్రి శ్రీ నారా చంద్రబాబునాయుడుగారు వచ్చిన తరువాత అనేక అభివృద్ధికరమైనటువంటి పథకాలను ప్రవేశపెట్టడం జరిగింది. క్రాప్ హాలిడేస్, మేఘమధనాలు లేవు. ఎరువుల సంక్షోభం లేదు. అనేక వినూత్నమైనటువంటి కార్యక్రమాలను చేపట్టారు. సంతోషకరమైనటువంటి విషయం ఏమిటంటే, ఇంతకు ముందు వ్యవసాయానికి సంబంధించి ఒక మంత్రి ఉండేవారు. కానీ, ఇప్పుడు ఆదినారాయణరెడ్డిగారు, చంద్రమోహన్ రెడ్డిగారు ఇద్దరు మంత్రులు ఉన్నారు. specialization కూడా జరిగిందని నేను అనుకుంటున్నాను. ఇంతకు ముందు ఎప్పుడూ మనం విననటువంటి కార్యక్రమాలను చేపట్టారు. రెయిన్ గన్ అంటే నాకు కూడా అర్థంకాలేదు. రెయిన్ గన్స్, అలానే ఇంకుడు గుంతలు, ఫామ్ పాండ్స్, పాలం పిలుస్తోంది ఇటువంటి ఎన్నో పథకాల గురించి దీనిలో పేర్కొనడం జరిగింది. అన్నింటికంటే ముఖ్యంగా ప్రత్యేకంగా వ్యవసాయ బడ్జెట్ ను ప్రవేశపెట్టారు. నాలుగు సందర్భాలలో దాదాపుగా రూ.62,484 కోట్లు

బడ్జెట్ ప్రవేశపెట్టడం అంటే వ్యవసాయదారులకు ఈ రాష్ట్ర ప్రభుత్వం ఇస్తున్న ప్రాధాన్యత ఏమిటో దీనిని బట్టి తేటతెల్లమవుతుంది. అయితే ఇన్ని చర్యలు తీసుకుంటున్నప్పటికీసి చాలా సమస్యలను వ్యవసాయదారులు ఎదుర్కొంటున్నారు అనేది వాస్తవం. ఈరోజు 'రాయితీలు ఎన్ని ఉన్నా రహస్యమే రైతున్న అన్న వ్యాసాన్ని చాలా చక్కగా, స్పష్టంగా అందరికీ అర్థమయ్యే రీతిలో ప్రభుత్వాన్ని మెచ్చుకుంటూ ఈనాడు వార్తాపత్రికలో వచ్చింది. ప్రభుత్వం ఇచ్చే రాయితీలు ఏవైతే ఉన్నాయో అవి ఎవరైతే పెద్ద రైతులు ఉన్నారో వాళ్లకు మాత్రమే అందుతున్నాయి.

మ.02.00

ఎవరైతే పేద రైతులు ఉన్నారో వాళ్లకు అందడం లేదు. 20 శాతంగా ఉన్న పెద్ద రైతులు 80 శాతం రాయితీలు పొందుతున్నారు. 80 శాతంగా ఉన్నటువంటి చిన్న, సన్నకారు రైతులకు ప్రభుత్వం కల్పిస్తున్న పథకాల గురించి తెలియదు. ఆ పథకాలు వినియోగించుకునే అవకాశం లేకుండా పోతోందని చాలా స్పష్టంగా ఈ వ్యాసంలో రాయడం జరిగింది. ఈ సందర్భంగా మీ ద్వారా వ్యవసాయ శాఖ మంత్రి గారికి ఈనాడులో వచ్చిన ఈ వ్యాసాన్ని చూడవలసిందిగా, ఇందులో ఉన్న వాస్తవాలు ఏ మేరకు నిజమో తెలుసుకోవాలని, దీనికి కారణభూతమైన వాళ్ల మీద చర్యలు తీసుకోవాలని ఈ సందర్భంగా మీకు విజ్ఞప్తి చేస్తున్నాను. అనేక విషయాలు దీనిలో రాశారు. మరి కొన్ని పథకాలు ఉన్నాయనే విషయమే తెలియదు. ఉదాహరణకు తైవాన్ స్ప్రేయర్లు, బ్రాడ్లర్లు వంటి చిన్న చిన్న పథకాల గురించే రైతులకు తెలుస్తోంది. జాతీయ ఆహార భద్రత, ప్లాస్టిక్ పైపులు, పిచికారీ యంత్రాలు, సూక్ష్మ సేద్య పరికరాలనే విషయాలు ఏవైతే ఉన్నాయో, సన్నకారు రైతులకు బాగా ఉపయోగపడే విషయాల గురించి మామూలు రైతులకు తెలియడం లేదు. నేను ఈ సందర్భంగా వ్యవసాయ శాఖ మంత్రి గారికి, మార్కెటింగ్ శాఖ మంత్రి గారికి విజ్ఞప్తి చేసేదేమంటే అసలు వ్యవసాయదారులకు మీరు ఈ పథకాలు అమలుపరుస్తున్నట్లు తెలిసే విధానాన్ని ప్రతి ఊరిలో కూడా ఒక ఫ్లెక్సీ పెట్టండి. ఇదిగో ఈ పథకాలు మేము అమలుపరుస్తున్నామని చెప్పి ఒక ఫ్లెక్సీ పెట్టాల్సిన అవసరముందని మీకు ఈ సందర్భంగా విజ్ఞప్తి చేస్తూ, రాష్ట్ర ప్రభుత్వం వ్యవసాయదారులకు ఊరట కలిగించే పద్ధతుల్లో చేయాలి. ఒకప్పుడు అనేవాళ్లు. చంద్రబాబు నాయుడు గారు ముఖ్యమంత్రిగా అధికారంలోకి వస్తే వర్షాలు రావని అనేవాళ్లు. ఇవాళ చాలా పుష్కలంగా వర్షాలు కురుస్తున్నాయి. నిజంగా చాలా సంతోషించే విషయం. అన్ని నదులు నిండిపోయాయి. ఇవాళ ఒక ప్రధానమైన సమస్యని మీ ముందుకు తేవాలని అనుకుంటున్నాను. అదేమంటే - రుణమాఫీ. నిజంగా చాలా సంతోషకరమైన విషయం ఇది. రూ.24,000 కోట్లు రుణమాఫీ చేయడమంటే ప్రపంచంలోనే, ఈ దేశంలోనే ఒక చరిత్ర. ఈ సందర్భంగా కొన్ని ఇబ్బందులున్నాయి. నాకు కొంతమంది రైతులు కూడా చెప్పడం జరిగింది. ఇది మీ ద్వారా మంత్రిగారికి నేను తెలియజేప్పేదేమంటే ఇవి కూడా తీర్చాల్సిన అవసరముందని నేను అనుకుంటున్నాను. 2014లో ముఖ్యమంత్రి గారు అధికారంలోకి రాగానే వ్యవసాయదారులకు రుణ మాఫీ చేస్తామని చెప్పారు. ఒక వ్యవసాయదారుడికి రుణమాఫీ జరగాలంటే దానికి ఆధార్ అనుసంధానం చేసి బ్యాంకులకు ఇవ్వాలి అవసరం ఉందన్నారు. కొన్ని బ్యాంకుల వాళ్లు అంటే కార్పొరేషన్ బ్యాంకు, ఎస్ బిఐ బ్యాంకులు ఏం చేశాయంటే ఆధార్ అనుసంధానం చేయలేదు. దానివల్ల కొంతమంది రైతులు 3వ విడత రుణమాఫీ చెయ్యాలంటే వారికొస్తున్న సమాచారం ఏమంటే **No data found** అని వస్తోంది. వీళ్ల తప్ప కాకపోయినా, ఈ రైతుల అక్కోంట్లకు ఆధార్ అనుసంధానం చేయకపోవడం వల్ల **no data found** అని వస్తోంది కాబట్టి, దీన్ని సరిచేయవలసిన ఆవశ్యకత ప్రభుత్వం మీద

ఉందని ఈ సందర్భంగా మీ ద్వారా మంత్రి గారికి విజ్ఞప్తి చేస్తున్నాను. అట్లాగే, మరొక ముఖ్యమైన విషయం. రైతుల రుణమాఫీ కోసం బాండ్లని ఆధార్తో అనుసంధానం చేశాం. దురదృష్టవశాత్తూ ఈ బాండ్లని కొంతమంది పొగొట్టుకున్నందువల్ల చాలా మంది ఏమంటున్నారంటే - రుణమాఫీ చేయడానికి అవకాశం లేనటువంటి పరిస్థితి వచ్చింది. మళ్లా బ్యాంకుల దగ్గరకు వెళితే ఇదే పరిస్థితి వస్తోంది. మళ్లీ దరఖాస్తు చేసుకోవడానికి వాళ్లకు అవకాశం ఇవ్వాలిందిగా కోరుతున్నాను. మరో ముఖ్యమైన అంశం ఏమంటే రైతుల్ని బ్యాంకుల వారు పురుగులుగా చూస్తున్నారు. రైతుల్ని రైతులుగా గుర్తించడం లేదు. చాలా indifferent గా చూస్తున్నారు. వాళ్ల సమస్యలవల్ల, ఈ రుణమాఫీకి సంబంధించి వాళ్లు చేయాల్సిన బాధ్యతవల్ల చాలా దారుణంగా ప్రవర్తిస్తున్నారు. అప్పులు చెల్లించడానికి రైతులే బ్యాంకర్ల దగ్గరకు వెళుతున్నారు. అసలు బ్యాంకులే రైతుల దగ్గరకు ఎందుకు వెళ్లకూడదు? రైతులకు ఎందుకు గౌరవం ఇవ్వకూడదు? రైతులు బ్యాంకులకు రావాల్సినటువంటి అవసరమేముంది? బ్యాంకులే రైతుల దగ్గరకు వెళ్లేటటువంటి సౌకర్యాన్ని, ఏర్పాటు చేయాలి. తద్వారా రైతుల్ని గౌరవించిన వాళ్లము అవుతామని ఈ సందర్భంగా మీ ద్వారా మంత్రి గారికి మనవి చేస్తున్నాను. Thank you very much Sir.

మిస్టర్ డెప్యూటీ చైర్మన్: ఇప్పటివరకు 13 మంది సభ్యులు మాట్లాడారు. ఇంకా సభ్యులు శ్రీ గొనివారి శ్రీనివాసులు, చిక్కాల రామచంద్రరావు, డా.ఎం.వి.వి.ఎస్.మూర్తి గారు ఉన్నారు. వారు ముగ్గురు మాట్లాడిన తరువాత మంత్రి గారి రిస్పై రేపు ఉంటుంది.

సభ తిరిగి రేపు ఉదయం 10.00 గంటలకు సమావేశమగుటకు వాయిదా వేయడమైనది.

(The House then adjourned at 02.05 p.m. to meet again at 10.00 a.m. on Tuesday, the 28th November, 2017.)

**“Published under Rule 316 of the Rules of Procedure and
Conduct of Business in the Andhra Pradesh Legislative
Council and printed at the AP Legislative Assembly Press,
Velagapudi, Amaravati.”**